

DE

DELAVSKA ENOTNOST

24. MARCA 1973 - ŠT. 11 - L. XXX

FOTO VEST

Pogovor pred kongresom

Minuli četrtek je služba za informiranje RS ZSS povabila na razgovor odgovorne urednike pokrajinskih sredstev množičnega obveščanja, da bi se dogovorili o tesnejšem in trajnejšem sodelovanju. Podpredsednika RS ZSS Jože Globačnik in Ivo Tavčar, tajnik republiškega sveta Slavko Grčar in predsednik komisije za življenjske delovne razmere Janez Japelj so novinarje seznanili z nekaterimi aktualnimi nalogami sindikatov v bližnjem in daljšem obdobju, s stališči slovenskih sindikatov o posameznih perečih problemih našega razvoja, predvsem pa

s potekom priprav na bližnji VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Po živahni razpravi med novinarji in predstavniki vodstva slovenskih sindikatov, ki je zadevala predvsem novo vlogo sindikatov v spremenjenih družbenih odnosih ter njihovo organizacijsko preobrazbo, je bila soglasno sprejeta pobuda, naj bi v prihodnje prišlo do tesnejših, predvsem pa stalnih stikov med republiškim svetom in uredništvu pokrajinskih sredstev množičnega obveščanja.

nn

OB ZAKLJUČKU REDAKCIJE

● RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI PREDLAGA ČLANSTVU:

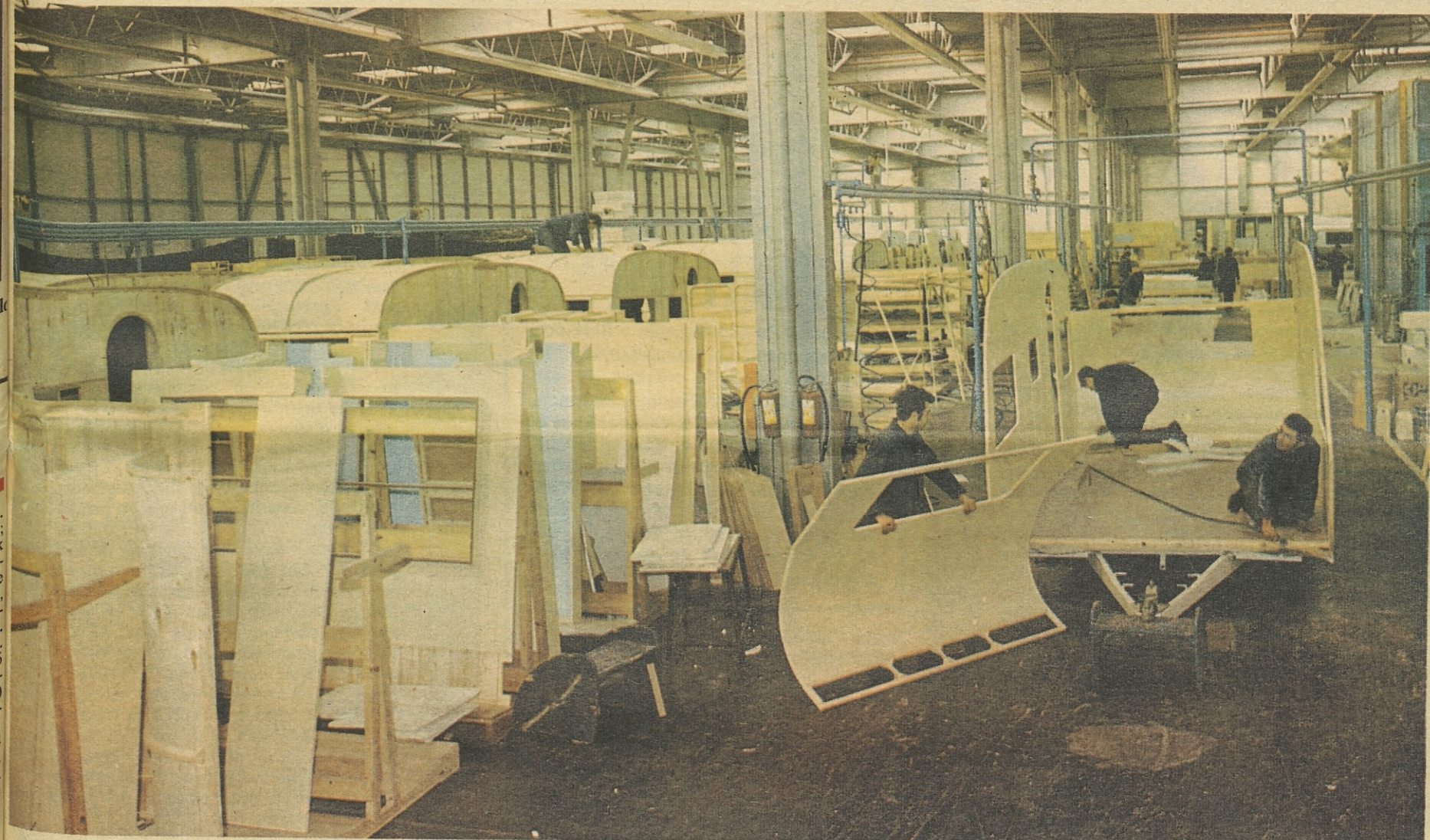
Pet ali štiri sindikati

O tem, kako se bodo v bodoče organizirale osnovne organizacije sindikata delavcev družbenih dejavnosti, bodo odločale same. Zato je razprava na seji republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije o organiziranosti delavcev v družbenih dejavnosti posebej, izoblikovala le predloge. Ne glede na to pa je treba povedati, da je bila razprava sindikalnih aktivistov, ki sestavljajo ta republiški odbor, o vsem tem izredno živahna in prizadeta, iz nje je vela skrb, kako se organizirati, da bi bili najbolj učinkoviti, kako doseči, da bi članstvo sindikata postalo res politično vplivno. Bili so izrečeni sicer tudi nekateri dvomi ob predlogu, da bi se delavci družbenih dejavnosti v bodoče povezovali v 5 ali v 4 strokovne sindikate, češ da vsak sindikat zase ne bi bil dovolj politično vpliven v nadaljnji bitki za tak družbenoekonomski položaj delavcev družbenih dejavnosti, kot ga imajo drugi delavci v gospodarskih dejavnostih.

Republiški odbor bo predlagal komisiji za pripravo statutarnega dogovora, da v predlog zapišejo, da je sindikat množična družbenopolitična organizacija delavcev in da glede vloge sindikata opredelijo njene politične pristojnosti, ki niso enake pristojnostim samoupravljalcev. Svoja občinska in medobčinska vodstva pa bodo opozorili, da se morajo dobro pripraviti na javno razpravo članstva, ki se bo predvidoma začela po prvih dneh v mesecu aprilu.

Svojim osnovnim organizacijam pa daje republiški odbor v razpravo predlog, po katerem naj bi iz sedanjega Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije ustanovili 5 strokovnih sindikatov: sindikat delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti, sindikat delavcev kulture, sindikat delavcev zdravstva in socialnega varstva, sindikat delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih organizacij in sindikat delavcev bank, SDK in zavarovalstva. Ob tem pa navajajo tudi podatek, da je na področju kulturnih dejavnosti v sindikatu le 3383 članov v 32 osnovnih organizacijah. To pa je podatek, ki vsekakor odpira tudi možnost, da delavci v kulturi skupaj z delavci s področja vzgoje, izobraževanja in znanosti ustanovijo enoten sindikat.

Za ustanovitev posameznega sindikata se bosta morala izreči vsaj dve tretjini osnovnih organizacij.

Pred nedavnim je v Brežicah začela obratovati nova tovarna IMV za avtomobilске prikolice. V novozgrajeni hall že nekaj mesecev izdelujejo tri tipe največjih prikolice za kampiranje, dolgih pet, pet in pol ter sedem metrov. Težave, ki jih imajo pri uvajanju novih delavcev, bodo prav gotovo kmalu mimo. Nova tovarna, ki je obrat IMV, ima že sedaj vse možnosti, da postane TOZD. Več o uveljavljanju ustavnih amandmajev in o svojevrstni poti tega uveljavljanja v 4500-članskem delovnem kolektivu IMV berite na 3. strani.

NA SEJI PREDSEDSTVA RS ZSS:

Delavske univerze

Predsedstvo RS ZSS je na zadnji seji razpravljalo o nadaljnjem razvoju delavskih univerz in nalogah sindikatov pri tem. Stališča, sprejeta na tej seji, objavljamo v celoti. Razen tega so razpravljali o predlogu družbenega dogovora o načinu zmanjševanja pokojnin upokojujencem, ki ponovno stopijo v delovno razmerje. O dogovoru, katerega sopolisniki so sindikati, bomo poročali prihodnji teden. Ob informaciji o pripravah za sklenitev nekaterih družbenih dogovorov s področja skupne porabe so člani predsedstva podprli temeljno usmeritev, podrobneje pa bodo o tem razpravljali na plenarni seji prihodnji teden. Predsedstvo RS ZSS se je tudi strinjalo s predlogi RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije za odmrznitev osebnih dohodkov v nekaterih dejavnostih, ki jih je RO posredoval slovenskemu izvršnemu svetu, le-ta pa ZIS. O teh predlogih smo v DE že poročali.

pravi naslov za denarne zadeve ljubljanska banka

STE ŽE PODPISALI PRISTOPNO IZJAVO DOGOVORA O DELAVSKI ENOTNOSTI?

VSEM PODPISNIKOM DOGOVORA ZAGOTAVLJAMO PRI OBJAVI RAZPISOV

50% POPUST

DELEGATI
GOVORE

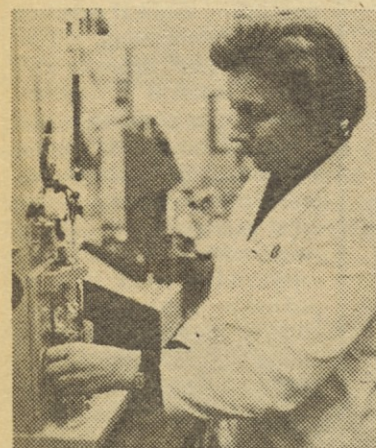
ALOJZ FERENČAK:

»Razmišljamo o tem, da bi ustanovili svete v posameznih delovnih enotah. Sestavljali bi jih člani delavskega sveta in člani sindikalne konference. Računamo, da bomo samoupravljanje tako bolj približali zanimanju vseh delavcev.«

BORIS ROŽIČ:

Boli me, da najbolj odgovorni družbeni dejavniki in sredstva javnega obveščanja kar poprek kritizirajo trgovino, ki samo navija cene in s tem prispeva k nestabilnosti v gospodarstvu. To ni pošteno in tudi resnično ni; ne velja za vse trgovske dejavnosti. Zato sem proti vsakemu posploševanju in za konkretno kritiko, za pravo resnico o trgovini!

MARIJA BOJANC:

Naše ženske, predvsem matere, so navdušeno pozdravile predlog sindikata o podaljšanju porodniškega dopusta. Predvsem zato, ker v novomeški občini sploh nimamo otroških jasli. Večina pri tem pa najbrž ne bi prenesla znižanih osebnih dohodkov.

Kako spodbuditi ljudi...?

Alojz Ferenčak je eden od treh delegatov, ki so jih v Brežicah izvolili za VIII. kongres ZSS. V tovarni pohišstva je kontrolor izdelkov in tudi predsednik delavskega sveta ter član predsedstva občinskega sindikalnega sveta. Ferenčak s ponosom pove, da je v tovarni vse od njene ustanovitve, torej od 1947. leta naprej, če odštejemo vojaščino in tisti dve leti, ko je bil predsednik občinskega sindikalnega sveta v Brežicah.

Vprašali smo ga, če se kaj pripravlja na bližajoči se kongres.

»Z Borisom Rožičem iz trgovskega podjetja Krka in Francem Veseličem iz splošne bolnišnice sem se že nekajkrat pogovarjal o naši morebitni skupni temi. Po vsej verjetnosti bo eden od nas treh na kongresu govoril o tem, kako spodbuditi delavce, da bi se bolj zanimali za samoupravno življenje v podjetju in da bi seveda tudi aktivneje sodelovali v njem. Zdi se mi, da bi lahko dosegli dokajšnje izboljšanje s sveti v delovnih enotah.

V naši tovarni Slovenijalesa smo na tem področju nekaj že napravili. Komisija za samoupravne akte, katere predsednik sem, je pripravila predlog, po katerem bi bilo v delavskem svetu 50 članov, torej na 8 zaposlenih eden v delavskem svetu. Podobno bomo storili tudi v sindikalni organizaciji, kjer bo sindikalna konferenca štela 50 članov, ki bodo izvolili 9 članov izvršilnega odbora.

Prej sem omenil svete v delovnih enotah. Člani delavskega sveta in sindikalne konference v tovarni bodo v posamezni delovni enoti tvorili svet delovne enote. Računamo, da bomo imeli 5 ali 6 delovnih enot, v katerih bo 60 do 80 delavcev.

Nekaj sem že omenil, kaj bi radi dosegli z novo obliko organiziranosti. Navsezadnje se vse vrtilo okoli informiranosti članov delovnega kolektiva. Na sestankih delovnega kolektiva zaradi prevelikega števila sodelujočih, naš kolektiv šteje kakih 400 članov, kaj dlje od globalnih informacij nismo prišli, še posebej zato ne, ker podrobnejše razprave o posameznih vprašanjih, življenjsko vezanih le na to ali ono delovno enoto, skorajda niso mogoče. Prepričani smo, da bo zdaj v delovnih enotah lahko zavel docela drugačen veter. Odprli bomo lahko pogovore o najrazličnejših stvareh, od spodrseljavev v proizvodnji do samoupravnih odnosov.

Omenim naj še, da bomo imeli, morda ob sobotah, neformalne pogovore o aktualnih vprašanjih. Torej naših, tovarniških. Na njih, vsaj želja je taka, ne bo smelo biti skrivnosti.

— Tovariš Ferenčak, če smo že naš pogovor »vezali« na bližnji kongres slovenskih sindikatov, kaj menite, katera od nosilnih tem v predkongresnem gradivu je najbližje zanimanja delavcev?

»Stanovanja! Pri nas pozdravljamo predlog, naj bi večino sredstev usmerili v gradnjo družbenih stanovanj v blokih, toda... želje so eno, realnost pa vleče na svojo stran, če nam je to prav ali ne. Gre preprosto za to, da bi lahko usmerili večino denarja v blokovo gradnjo, če... — če bi ga imeli dovolj! Tako smo pa prisiljeni računati: če damo, za primer, 140 tisočakov za stanovanje v bloku, smo spravili pod streho eno družino. Če v nasprotnem primeru damo trem našim delavcem po 50 tisočakov posojila, smo napravili — gledano z očmi kolektiva — z istim denarjem trikrat boljše potezo. In še nekaj je. Denar, ki smo ga posodili, se bo v desetih letih vrnil v kolektiv.

Svojeja mnenja pač ne mislimo nikomur vsiljevati. Verjetno bo le res, da je usmeritev v blokovo gradnjo primerna predvsem za mesta in seveda za tiste delavce, ki nimajo ničesar svojega. Na deželi pa je največ takih, ki imajo tako ali drugačno streho in so predvsem zainteresirani za dozidave in prezidave in izboljšanje stanovanja.

Alojz Ferenčak nam je v pogovoru še nazorno osvetlil, kako v majhnem kraju, kot so Brežice, človek skoraj nima priložnosti, da bi živel izolirano življenje. Samo malo se je treba angažirati v tej ali oni družbenopolitični organizaciji in si že »v krogu« dogajanja. Tako delo navsezadnje ni brez zadovoljstva. Za zadnje čase velja, da so v Brežicah precej zadovoljni, ker sta dobro uspela dva referendumata: za izenačitev zdravstvenega varstva kmetov in delavcev ter pred nekaj dnevi za samoprispevek za popravilo zdravstvenega doma in nekaterih šol. I. T.

Za uvod v razgovor smo Borisu Rožiču postavili vprašanje, o čem bi razpravljali na kongresu, če bi se tako — po poprejšnjem dogovoru z volilnim telesom — tudi odločil.

»Če ne jaz, bi kdo drug na kongresu moral pošteno spregovoriti o trgovini,« je odvrnil. »Veste, boli me, da sredstva javnega obveščanja kar poprek kritizirajo trgovino, ki samo navija cene in s tem prispeva k nestabilnosti v gospodarstvu. Še na misel mi ne pride, da bi trdil, da se take stvari niso dogajale, da se ne dogajajo celo v sedanjem času. Toda, govoriti je treba o konkretnih krivicah, ne pa na splošno, kajti poznamo trgovce — uvoznike, trgovce — izvoznike pa notranjo trgovino, ki se deli na trgovino na debelo in trgovino na drobno, vsaka teh dveh pa spet po panogah dejavnosti. Tisti, ki smo sami zaposleni v trgovini, dobro vemo, kakšne možnosti dela, poslovanja in, če hočete, tudi špekulacij so imele in še imajo posamezne veje in dejavnosti v trgovini. Prav gotovo vse to še dosti bolje poznajo pristojni organi, saj imajo strokovnjake, inšpekcijske organe in kaj še vem vse. Zaradi obojega nas tembolj boli, da smo pod istim udarom kritike tudi tisti, ki nismo prav nič krivi. Počutimo se prizadete, kot bi se počutil vsakdo, ki bi bil obtožen nečesa, česar ni zakrivil.«

»Brez zamere tovariš Rožič, vendar v vašem podjetju, tako razumem, se vsi skupaj počutite po krivem obtožene. Če se bomo jutri, poju-trišnjem pogovarjali o isti zadevi z delegatom iz zunanjetrgovinskega podjetja, bo dejal približno

Bodimo poštene v svojih sodbah!

Borisa Rožiča poznajo v Brežicah kot računovodjo tamkajšnjega trgovskega podjetja »Krka« in kot dolgoletnega sindikalnega delavca, ki trenutno opravlja dolžnost predsednika nadzornega odbora občinskega sindikalnega sveta. Z vestnim opravljanjem poklicnega in družbenopolitičnega dela si je med ljudmi pridobil ugled in zaupanje, saj so ga izvolili tudi za delegata VIII. kongresa ZSS.

enako: nismo mi, temveč nekdo drug je počenjal take in drugačne lumparije, ki jih je treba obsoditi. In tako naprej. Bi torej lahko bili bolj konkretni?«

»Bi kar s primerom povedal, na kaj sem mislil! Veste, pred leti se je zgodilo, da je zmanjkalo plaščev za kolesa. Kranjski »Savi« ni bilo dovoljeno zvišanje cen za, mislim, 1,20 dinarja. To proizvodnjo so zato omejili, ker se jim ni izplačala. Ker plaščev na trgu ni bilo, smo jih uvozili; ne mi, temveč uvoznica podjetja. Po čem so jih plačala, ne vem, toda že za nas so bili zelo dragi, saj je njihova prodajna cena dosegla trikratno ceno domačih plaščev. V očeh potrošnikov smo bili mi in z nami vred vsi, ki se ukvarjajo z maloprodajo, edini krivci. Osebo pa mislim, da sploh nismo bili krivi, kajti k nabavni ceni smo priračunali takrat dovoljeno maloprodajno maržo in nič več.«

»V tem primeru in gotovo še v kakšnem imate prav. Če bi torej zlagoma razčlenili vse odnose v blagovnem prometu in ugotovili prave krivce, ali bi potem že razkrili tisto pravo resnico o trgovini, ki bi morala biti javno izrečena, kot ste uvodoma omenili?«

»Sploh še ne! Dvoje imam v mislih, ko tako trdim. Prvič gre za to, da trgovina v določenem smislu nastopa v vlogi davčnega izterjevalca. Vsi tisti, ki udarjajo po trgovini, tudi če kritika prihaja z najvišjih mest, na to, žal, pozabljajo; nočejo priznati, da visoke cene posredno polnijo tudi družbene blagajne. Vprašujem se, če so res tako slabo informirani ali pa je kaj drugega vmes.

Drugič, gre za to, da vsi trgovci le niso vsega zaslužka, čeprav bi bil dosežen tudi s špekulacijami, pretopili v osebne dohodke, kot marsikdaj izvenzne očitki. Toda tudi najbolj »revna« podjetja so zgradila marsikaj novega in obenem prenavljala stare lokale, jih boljše opremljala. Torej se potrošniku tisto, kar je plačal včeraj za našo maržo, danes vrača v obliki boljše kvalitete, večje izbire blaga, z boljše postrežbo. Če bi vsi trgovci mislili samo na svoje žepce, zanesljivo ne bi bilo tako. Vseeno pa se dogaja, da nas družba z ene strani opredeljuje kot nujno potrebno vez med proizvodnjo in potrošnjo, kar sicer tudi smo, z druge strani pa enako obravnava poštene in nepoštene... —mG

Tovarna zdravil »Krka« iz Novega mesta pozljuje pretežno mlade delavce, in to predvsem ženske. Zato se je kajpak tovarišica Bojanc na bolj razgovorila o dveh vprašanjih, ki so pri njej vsak dan na dnevnem redu. To je predlog sindikata o podaljšanem porodniškem dopustu, kar je s tem neposredno povezano, o otroškem varstvu.

Stičišče potreb, želja in možnosti

Marija Bojanc dela v »Krki« že petnajst let, to je praktično od samega začetka. Zaposlila se je kot delavka s šestimi razredi osnovne šole. Med delom je najprej končala laborantsko šolo in potem še preostala razreda osemletke. Nekaj let kasneje se je vpisala in končala dopisno tehniško srednjo šolo v Ljubljani in je sedaj kot kemijski tehnik zaposlena v obratnem laboratoriju kozmetike. Kot sindikalna delavka pa je Marija Bojanc sedaj že dve leti namestnik predsednika sindikata v Krki, je tudi delegatka za VIII. kongres slovenskih sindikatov.

»Naše ženske, predvsem matere, so z navdušenjem pozdravile predlog sindikata o podaljšanju porodniškega dopusta. Najprej predvsem zato, ker v novomeški občini sploh nimamo otroških jasli. Babice in tete pa tudi niso vedno pri roki. Vprašanje varstva dojenčkov je težko predvsem za tiste, ki niso tukaj doma. Veliko jih je namreč iz drugih krajev.«

Drugo pa je vprašanje štiriurnega dela mladih mater. Zelo mnogo, posebno mladih, je takih, ki se na delo vozijo od daleč. Prometne zveze niso tako ugodne, da bi taki materi sploh omogočile štiriurno delo. Tako da je z doma praktično ravno toliko časa, kot da bi delala osem ur. S tem pa sam namen štiriurnega dela, ki ni bi skrajšal materino odsotnost od otroka, sploh ni dosežen.

»Pri nas rešujemo to vprašanje tako, da mati po lastni želji dela vsak drugi dan po osem ur ali podaljša porodniški dopust in potem začne polnim delovnim časom. To je na vsak način boljše za matere, posebno tiste, ki se vozijo ugodneje pa je tudi za tovarno, saj tiste, ki delajo štiri ure, ne morejo delati za strojem, ker bi bile težave z izmenjo praktično neresljive. Tiste delavke, ki se vseeno odloči za štiriurno delo, moramo prenesti na drugo delovno mesto, pa tudi ni vedno na voljo. Prav štiriurno delo, porodniški dopusti in bolniški izostanki za nego otroka so problemi, s katerimi se v tovarni zelo veliko ukvarjamo.«

Kadar je govora o podaljšanju porodniškega dopusta, so vse ženske seveda navdušene. Vprašanje pa je, kako bi se odločile, če bi se za čas njihov osebnih dohodkov bistveno znižal. Če pa bi postalo vprašanje še ponovna zaposlitev, saj mora za čas odsotnosti podjetje dobiti za tako mater nadomestilo na delovnem mestu, bi navdušenost najbrž kmalu splahnela.

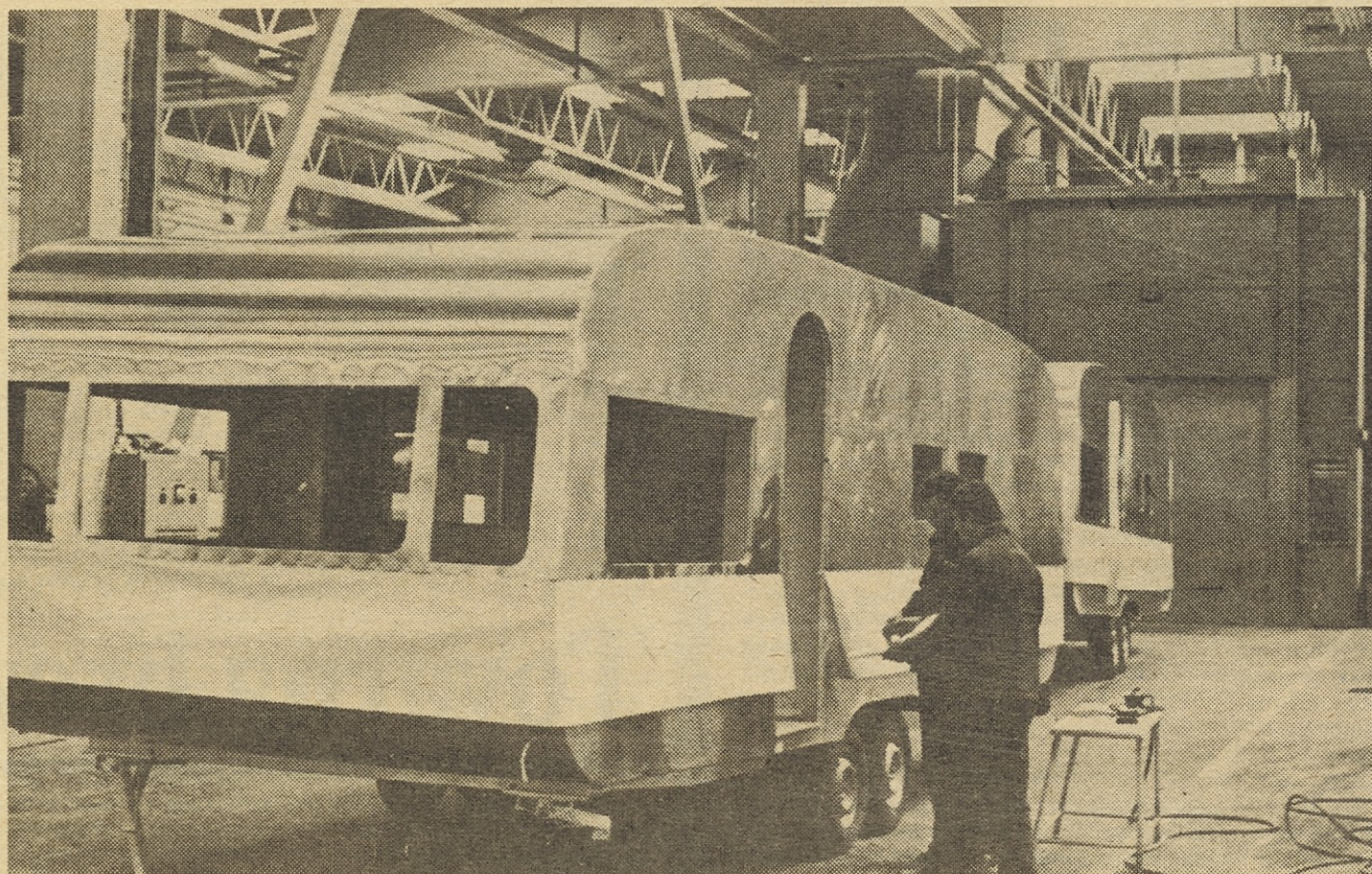
»Posebno samohranilke, teh imamov vedno več, bi znižanja osebnih dohodkov ne mogli prenesti. Že sedaj so matere prizadete, saj za porodniški dopust dobijo znižan osebni dohodek.«

Problem otroškega varstva so v novomeški Krki zadnji čas kar zadovoljivo rešili.

»Že pred leti je bilo v tovarni veliko govorilo, da bi poleg tovarne zgradili otroški vrtec, tako da bi matere imele otroke v varstvu praktično v tovarni. Imeli smo že načrte in tudi lokacija je bila že določena. Potem pa ne vem, zakaj tega ni bilo nič. Lani pa so se samoupravni organi tovarne odločili, da prispevajo za otroško varstvo oziroma za gradnjo otroških vrtecev v Novem mestu 600.000 dinarjev. S tem prispevkom smo si praktično zagotovili varstvo za vsa otroke naših zaposlenih. Res pa je, da stanuje v Novem mestu le del naših zaposlenih, zato so štiri vrteci, kolikor jih je v mestu, premalo za naše otroke. Za tiste namreč, ki se vozijo, so težave danes prav take, kot so bile včeraj. Pa še nekaj je; cena otroškega varstva je previsoka, posebno za tiste, ki imajo dojenčke. Za varstvo dojenčkov je treba odšteti tudi do 500 dinarjev mesečno. Ni edini primer, ki se je zgodil pred dnevi, da je mati, ki ima dojenčka in dva predšolska otroka, pustila delo, saj ji je izračun pokazal, da je tisto, kar ji ostane od mesečnega zaslužka, tako malo, da je bolje, če se za nekaj let posveti samo otrokom in domu.«

IVAN KROŠL: „O delovnem času sploh ne razmišljamo več, ker sem v tovarni kar po 16 ur. Če pogledate našo prikolico od zunaj, razen dolžine in širine res ni kaj videti, vendar je le sestavljena iz več kot 4000 delov. Koliko pozornosti in odgovornosti do dela je treba, da je na koncu tekočega traku vse v redu!“

Uveljavljanje ustavnih dopolnil je sicer še vedno za najširše kroge »prizadetih« dokaj neoprijemljiva tema. V prenekateri delovni organizaciji bi celo lahko prišli do sklepa, da se na tem področju nič ne dogaja, da vetrček pihlja samo po vrhovih krošenj najvišjih dreves. Povsem nekaj drugega pa je tam, kjer so se dela lotili z obema rokama. Kot »stranski proizvod« takega dela se je rodila dragocena izkušnja, da uveljavljanje amandmajev niti približno ni premetavanje pa-

Ni še dolgo tega, ko smo na stolpcih našega časopisa pisali o uveljavljanju ustavnih dopolnil v novomeški industriji motornih vozil. Konkretnije, v intervjuju s predsednikom komisije za samoupravne odnose pri RS ZSS Mitjem Švabom so bila dogajanja v IMV osvetljena z močno lučjo. In to tako, da je bil sklep jase: v IMV so ubrali pravo pot. Zavedeli so se smiselne, če ne kar nujne povezave med uveljavljanjem amandmajev in proizvodnim procesom.

Ne bomo rekli, da ob takem sklepanju ni ostalo prav nič prostora za dvom. Nekaj ga je že bilo, za vsak primer, dokler ne bi ugotovili, če ni prišlo pri prehajanju informacij iz ene roke v drugo do nesporazumov. Da bi se otresli nepotrebnih in brezplodnih ugibanj, smo morali na pot. Smer: Novo mesto, IMV.

IMV ni le novomeški

Za boljše razumevanje gradiva moramo povedati, da bo IMV prihodnje leto slavil dvajsetletnico. Podjetje, ki že lep čas ni samo novomeško, zaposluje kakih 4500 delavcev in ga poznamo kot proizvajalca dostavnih ter osebnih avtomobilov. Najlepše pa zveni, če rečemo, da se je IMV razvil v največjega evropskega proizvajalca avtomobilskih prikolic, saj jih naredi 30.000 na leto.

V novomeških obratih IMV je zaposlenih 2600 delavcev, poleg tega sodi k podjetju še 9 tovarn na Dolenjskem, v Beli krajini in v Belem Manastirju. V breziški tovarni prikolic dela 198 delavcev in še v starem obratu 156, v Mirni 287, v Šentjerneju 91, v Črnomlju 279, v Suhorju 160, v Semiču 82 in v Belem Manastirju 214 delavcev.

Stevilke o zaposlenosti smo posredovali bolj zaradi tega, da bi bralca seznanili, kdo in kakšen je IMV. Nočem jih siliti v ospredje, ker je bistveno pomembnejše nekaj drugega, kar je navsezadnje moralo sprožiti dogajanje in iskanje pravega izhoda za podjetje kot celoto. Če lahko za novomeški del IMV rečemo, da se razvijal organsko, kot živ organizem, je z drugimi celicami dokaj drugače. Pod skupno streho so se zatekle šele takrat, ko so jim začela klecati kolena.

Poudariti je torej treba, da podjetje ob novih in novih priključitvah ni postalo močnejše za nekaj dinamičnih organizmov, temveč je moralo najti pravo diagnozo za čimprejšnje ozdravljenje: tehnološko, kadrovsko, finančno...

Amandmaji po naročilu

„Najlaže boste lahko razumeli, če kar naravnost povem, da so nam ustavnih amandmajev prišli naproti,“ je rekel sekretar komisije za samoupravljanje v IMV Andrej Dular. „Torej, tudi če ne bi bilo amandmajev, bi se pri nas morali drugače organizirati. V teku so bile intenzivne priprave za organizacijo smotrne in tehnološko zaokrožene proizvodnje v vsaki naši tovarni. Že ob tem je bilo seveda jasno, da bo tak razvoj močno odmeval tudi na področju samoupravnih odnosov.“

Amandmaji so tako prišli kot naročeni. Dobili smo pomoč, na katero prej nismo računali. Pojmi so se zbistrili, akcija je lahko stekla neprimerno hitreje kot bi sicer... Prav tako ne gre zametavati velike politične opore, ki so jo dobili načrtovalci novih odnosov.

Naj zaokrožim misel: tehnologije nismo začeli spreminjati zato, ker bi nas v to prisilila doslednost do ustavnih amandmajev, temveč zaradi gospodarske nujne. Zdaj se nam študije, priprava potrebnega strokovnega gradiva, mobilizacija sil in sicer vse pripravljeno delo – torej docela tehnično, strokovno – v odnosu do uveljavljanja ustavnih amandmajev samo obrestuje.“

Z levo roko ne gre

— Sem prav gotovo sodi ocena pogledov, da je moč uveljavljati amandmaje kar mimogrede. Torej brez posebnih naporov...

„Amandmaji zahtevajo veliko dela in poglobljen pristop. V tej zahtevi se skriva huda ovira. Podjetja

Ta motor načrtujejo zase...

V INDUSTRIJI MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO ZATRJUJEJO: USTAVNA DOPOLNILA SMO DOBILI RAVNO OB PRAVEM ČASU

pač nimajo ljudi, ki bi bili specialisti za ustavna vprašanja, torej gre pri uresničevanju amandmajev v bistvu za dodatno obremenjevanje.“

Vsak tak pogovor nehote navzgor razmišljanje, koliko je zakonski rok za uveljavitev amandmajev sploh uresničljiv cilj. In to, če ostanemo kar pri IMV, kljub pospešenemu delu, skrajševanju rokov, ki so si jih sami postavili, ugodnemu vzdušju, ki očitno vlada v kolektivu, in kljub dejstvu, da je doslej opravljenega že neverjetno veliko strokovnega dela. Postavlja se pač vprašanje, ali je smiselno neko dogajanje – v tem primeru amandmajske – tlačiti na Prokrustovo posteljo zakonskih rokov.

Za dogajanje v IMV bi lahko rekli, da z nezadržno silo teče naprej. Obsežni mehanizem se je zganil in zdaj „melje“. Seveda pa bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo vsi tokovi v dogajanju ubrali enako hitrost. Konkretnije, predvsem na tehnološkem, proizvodnem področju lahko že govorimo o zaključni fazi, nekatere dileme; ki zadevajo predvsem bodoče odnose med posameznimi TOZD, pa še vedno čakajo na odgovor.

Tehnologija – dohodek

Da se ne bomo vdali skušnjavi po obsežnem in kajpada vse bolj zapletenem prikazovanju stvari, naj malce poenostavimo: v posameznih tovarnah IMV, bodočih TOZD, že vedo, kaj in kako bodo morali proizvajati. Kjer zaenkrat še ni vseh pogojev za zaokroženo tehnološko proizvodnjo, so že na voljo dokaj izkristalizirani načrti za bodoči razvoj.

O proizvodnji smo govorili s poudarkom pač samo zato, ker mora biti vsaj toliko zaokrožena in avtonomna, da je možno meriti njen dohodek. Računi morajo biti čisti. In ne samo račun. TOZD mora imeti tudi moč in sposobnost, da aktivno vpliva na povečanje proizvodnje in izboljšanje kvalitete.

Morda se bo zdelo zanimivo, da se v IMV ne boje, da bi se jim podjetje „razletelo“ na več samostojnih tovarn. Poudarjajo, da je bil solidarnostni faktor že doslej zelo močan, torej ni razlogov, da bi se spletene vezi razrahljale. Proizvajalni programi v posameznih TOZD bodo jasni, kar bo veljalo tudi za proizvodno soodvisnost med posameznimi enotami. TOZD pomeni pravico, vendar se ob tej pravici docela enako pravno pojavlja tudi dolžnost.

Anarhija le slepilo

Iz številnih primerov, ki smo jih srečali v IMV v Novem mestu – primerov, ki ponazarjajo uveljavljanje ustavnih amandmajev – ne kaže prezreti zelo ilustrativnega in na svoj način tudi močno presenetljivega! Zaradi „čiščenja odnosov“ v tehnologiji, kjer je bilo pač treba izdelovanje kakšnega proizvoda tudi „prenesti“ iz ene tovarne v drugo, sploh ni prišlo do zastojev, kaj šele do anarhije, ki bi zahtevala večmesečno „obsežno stanje“. Teža ne poudarjamo zaradi IMV, temveč zavoljo „prerokov“ v številnih drugih podjetjih po

Sloveniji, takih pač, kjer bi zaradi amandmajske doslednosti pričakovali tudi bistvene posege v tehnološke procese.

Pogled iz Brežic

Že pred odhodom v Novo mesto smo se namenili, da ne bomo gledali na IMV samo iz novomeške perspektive. Odločitev je padla na Brežice, kjer so pred dobrimi petimi meseci odprli novo tovarno za proizvodnjo avtomobilskih prikolic. Lahko bi torej rekli, da imajo breziški „imvejevci“ največ možnosti za ustanovitev TOZD. Zanimalo nas je, kakšna so ob tem njihova razmišljanja.

Uvodne vljudnostne in poljubno informativne stavke iz pogovora z direktorjem Ivanom Krošlom in vodjem splošne službe Ludvikom Metelkom lahko kar preskočimo, ker – jih sploh ni bilo. Kar hitro smo se znašli v vrtincu dogajanja:

„Pri nas imamo dva obrata, ki sta si različna kot noč in dan. Stari obrat – obstaja 11 let – ima v veliki večini preskušene delavce in utečeno proizvodnjo, novi obrat za proizvodnjo prikolic pa je sicer lep in moderen na pogled – „star“ je 5 mesecev – vendar je kljub vsem naporom še v poskusnem obdobju, kar velja tudi za odnose do dela, značilne za prve mesece uvajanja.“

Ali bi sploh lahko bilo drugače, smo se morali vprašati, ko smo videli, kako gre sobesednikoma z vso prizadetostjo do srca spoznanje, da je navsezadnje enostavno zgraditi novo tovarno, kupiti moderne stroje, „najtežji“ pa je navsezadnje le človek.

„Kakor se čudno sliši, bomo v Brežicah razglasitev v TOZD sprejeli zelo trezno in brez viharnega navdušenja, ker se zavedamo, kakšno odgovornost prevzemamo na svoja ramena. Vsekakor bi nam bilo laže, če bi v novi tovarni tekla proizvodnja že leto ali dve. Otresli bi se že nujnih začetnih težav, dobili potrebno zaupanje vase in – vsekakor najpomembnejše – „zgradili“ bi kvaliteten delovni kolektiv, od začetka do konca našega tekočega traku.“

Vsekakor je treba posebej opozoriti na to, da je bilo veliko premišljevanja o tem, ali naj bi bil v Brežicah samostojen TOZD samo novi obrat ali pa novi in stari skupaj. Kolektiv se je z veliko večino odločil za „skupno varianto“. Ne nazadnje tudi zaradi „kolektivnega duha“ na športnem področju, v sindikatu...

Torej – TOZD! Povsem na kratko bi morda lahko dejali takole: temeljna organizacija združenega dela mora imeti trdno materialno podlago, utečeno proizvodnjo... Potem bo vse laže. Morda poudarjanje proizvodnih vprašanj diši po pretiravanju, vendar je taka „enostranost“ bolj izraz želje, da bi res bilo vse v redu.

Sicer pa zdaj z zanimanjem pričakujemo, da bomo dobili v roke dokončno gradivo in predloge za javno razpravo. To nam bo tudi pomagalo, da bomo vse zaposlene kar najbolj zainteresirali za nove tokove v samoupravljanju, da bomo dosegli večjo zainteresiranost, osveščenost in informiranost.“

IGO TRATNIK

pirjev. Pokazalo se je, da mora amandmajske veter pometati tudi po najsvetejših hodnikih.

Tako je na primer v novomeškem IMV, kjer se niso ustrašili niti korenitih posegov v proizvodni proces. Če že pravimo, da uveljavljanje amandmajev ne prenese »kopiranja«, bi vsaj osnovne ideje kazalo koristno uporabiti tam, kjer se ubadajo s podobnimi vprašanji.

LUDVIK METELKO: „Z direktorjem sva skupaj s še 72 delavci prišla iz starega obrata. Na stare mačke, ki jim je industrijska miselnost že prešla v kri, se človek lahko zanese. Vsak dan znova pa občutim, kako težko je dobiti resne in sposobne delavce. In to kljub temu, da smo sredi manj razvitega področja.“

PREMOGA PRIMANJKUJE,
RUDARJEV PA JE TUDI
ČEDALJE MANJ!

Druga stran »perspektive«

Dipl. inž. Tomislav Pleško, direktor rudnika rjavega premoga v Kanizarici: »Perspektivni smo samo po imenu, sicer pa prepuščeni sami sebi.«

Tri premogovnike (Velenje, Kanizarica in združene rudnike Trbovlje-Zagorje-Hrastnik) in še neodprti rudnik urana na Žirovskem vrhu imamo v Sloveniji in le-ti naj bi pomenili nosilce razvoja tako potrebnih virov toplotne in električne energije. Zato smo te rudnike pred leti proglasili za „perspektivne“.

BODOČNOST V BESEDAH IN DEJANJH

Kaj praktično pomeni, če je rudnik „perspektiven“? Na vprašanje odgovarja dipl. inž. Tomislav PLEŠKO, direktor Rudnika rjavega premoga iz Kanizarice:

„Samo po imenu smo perspektivni, sicer pa prepuščeni sami sebi!“

„Oprostite, toda vaš rudnik je pred časom, dobil kredit za povečanje proizvodnje od sedanjih 150.000 na 220.000 ton letne proizvodnje. Mar to nič ne pomeni?“

„Kredit, ki ga omenjate, je praktično edino, kar smo dobili kot perspektiven rudnik. S temi sredstvi bodo dejansko v kratkem ustvarjene možnosti za povečan izkop premoga. Žal pa si s tem ne bomo kaj prida pomagali. Ljudi, ki naj bi delali v rudniku, mislim stalnih rudarjev, pri nas enostavno ne dobimo. Kot vem, se s podobnimi problemi otepajo tudi drugod.“

„Zakaj?“

„Naš rudnik leži na obrobju Slovenije, na pasivnem območju, od koder domačini že od nekdaj odhajajo na delo drugam. Tako z njimi skoraj ne moremo računati. Zato smo zadovoljni, če lahko zaposlimo kogarkoli, celo tiste, ki po vseh normalnih in ustaljenih merilih sploh niso sposobni za delo v jami. K nam prihajajo delavci iz drugih republik pa še ti za toliko časa, da si najdejo drugo delo ali da odidejo na delo v tujino. Potem je še mladina, ki v rudniku prebije čas do odhoda v JLA, potem pa si tudi prebere delo, ker na slabše skoraj ne more priti. Naš najhujši problem se skratka kaže v fluktuaciji. Če povem, da je pri jamskih delih v zadnjem času zaposlenih kakih 200 ljudi, da je lani, denimo, iz rudnika odšlo 161, prišlo pa le 139 delavcev, so razmere jasne. Če naj vsaj nekako životarimo na meji rentabilnosti, si moramo pomagati z delom ob sobotah, nedeljah in praznikih. Zaradi takega neprekinjenega dela pa ljudje še raje odhajajo, saj dejansko nimajo prave stimulacije. Sramota svoje vrste pa je že to, da rudarja, ki tudi po naši ustavi opravlja najtežje delo, za redni delovni čas ne moremo plačati več kot 1800 dinarjev in da niti v podaljšanem delovnem času ne zasluži toliko, da bi lahko dostojno preživel svojo družino. Če pri tem ljudem ne moremo nuditi stanovanj, res ni čudno, če bežijo iz rudarstva. Po svoje pa na fluktuacijo končno vpliva tudi to, da smo pred leti, nekako takrat, ko smo rudnike razvrstili med „perspektivne“ in „neperspektivne“, močno znižili obseg beneficiranih delovnih mest. Štetje delovne dobe s povečanjem pa je marsikoga, ne glede na osebni dohodek in urejen ali pa tudi neurejen stanovanjski problem, pomenilo neke vrste magnet za delo v rudarstvu, upanje in tolažbo, da nekoč morda le bo bolje!“

RUDARSTVO IN ŠIRŠI DRUŽBENI INTERES

„Na posvetovanju o problematiki „perspektivnih“ rudnikov, ki je pred kratkim bilo v Ljubljani, je RO sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije sprejel in podprl več pobud in predlogov, ki jih naši rudniki predlagajo v zvezi s sanacijo položaja in pospešenim prihodnjim razvojem. Med drugim gre za načelno soglasje k povišanju cen, za boljše zaslužke rudarjev, ki naj bi v osnovi vsaj za 20 % presejali zaslužke delavcev drugih dejavnosti; gre pa tudi za ukrepe, ki naj olajšajo stanovanjsko gradnjo. Kako ocenjujete te sklepe?“

„Ponovil bom, kar sem povedal že na tem posvetovanju: sklicano je bilo vsaj pet let prepozno, čeprav je bilo tudi zdaj še vedno potrebno. Če bomo v naši družbi uresničili tisto, o čemer smo se dogovorili, potem je nekaj upanja, da se bodo stvari spremenile na bolje. Pomembno se mi zdi, da so posvetovanju prisostvovali številni odgovorni predstavniki naše družbe, ki so lahko iz prve roke spoznali zelo obširno in zapleteno problematiko vseh naših tako imenovanih perspektivnih rudnikov. Nihče izmed njih ni rekel, da rudarji v svojih zahtevah ne bi imeli prav. Iz tega sklepam, da so dojeli našo problematiko in da si bodo vsak na svojem delovnem mestu vsaj poslej bolj prizadevali, da bi pristojni dejavniki končno le začeli reševati probleme „perspektivnih“ rudnikov na način,

ki bo njihovim kolektivom začel vračati upanje, da ne bodo več odrinjeni, da njihovi problemi niso samo problemi rudnikov in občin, temveč da gre za širši slovenski in družbeni problem. Mislim problem družbe, ki ji ne more in ne sme biti vseeno, če se del gospodarstva srečuje z velikimi težavami samo zaradi tega, smo zamenjali razvoj lastnih toplotnih in energetskih virov. Želimo in pričakujemo torej jasno besedo tudi o konkretnih dejanjih, kajti vse drugo nič ne pomeni!“

KJE JE IZHOD IN KAKŠEN NAJ BI BIL?

„Konkretno vprašujemo: kje vidite rešitev?“
„Rekel sem že, da bo bolje, če bomo uresničevali tisto, o čemer smo se dogovorili na sindikalnem posvetovanju. Iz tega pa ne bo nič, če bomo stvari poenostavljali, če jih bomo reševali parcialno, kar je pri nas že stalna praksa.“

Začel bi pri cenah! Kakršnokoli zvišanje bi nam že bilo dovoljeno, bi bil učinek minimalen ali celo nikakršen, če mu bo sledilo naraščanje stroškov. Praksa kaže, da je še vselej doslej vsaki podražitvi premoga sledila verižna reakcija v obliki dražjih reprodukcijskih materialov in zvišanju drugih stroškov, kar je rudnikom pobralo vse tisto, kar so maloprej pridobili.“

Denimo, da se to ne bo zgodilo in da bomo na ta račun lahko „popravili“ vsaj zaslužke rudarjev. Nekaj bi nam to že pomenilo, toda spet premalo! Rudarsko delo, mislim na delo v jami, je tako težko, da vsak rudar lahko kot navaden tečaj ali pa kot priučen delavec zasluži pri lažjem delu v drugi dejavnosti skoraj toliko, kot ima ali bi imel kot rudar. Torej tudi predlagano 20 % zvišanje osebni dohodkov ni dovolj!

Zato mislim, da bi bila rešitev v tem, če bi družba bolj kot doslej pomagala rudarjem s tako solidarnostjo, s katero bi priznala, da ceni njihovo delo, da je pripravljena storiti vse, da bi se ljudje z veseljem zaposlovali v rudarstvu; če že ne za vse življenje pa vsaj za deset, petnajst let. Poglejte: povsod po svetu imajo rudarji neprimerno širše možnosti beneficiranja delovne dobe, primerno visoke zaslužke; bodoči rudarji služijo celo skrajšani vojaški rok, stanovanja niso problem. V vsem tem in še v čem se izraža njihova solidarnost.

ZA ZAČETEK – STANOVANJA!

„Ob tolikšnih in tako zapletenih problemih je res vprašanje, kje začetki, ko pa je vse povezano z velikimi izdatki. Če bi imeli sredstva, kje bi začeli v Kanizarici?“

„Prav gotovo pri stanovanjih! Zdaj nam stalno primanjkuje 50 rudarjev petina tistih, ki bi jih potrebovali na sistemiziranih jamskih delih. Za povečano proizvodnjo in s tem za dejansko aktiviranje vloženi investiciji bomo seveda potrebovali še nove ljudi. Če hočemo dobiti tiste, ki nam že zdaj manjkajo, in tiste, ki nam bodo potrebni v bodoče, jim moramo zagotoviti stanovanja! Denarja za stanovanja pa ni! Ob sedanjih akumulativnosti lahko trem, štirim dolgoletnim članom kolektiva pomagamo s posojilom za gradnjo ali adaptacijo stanovanja, pa še dve ali tri stanovanji v najboljšem primeru lahko kupimo na leto. Temu se pravi kranje brez pravega učinka za delovno organizacijo. Če pa pomislim na to, da bi takoj potrebovali vsaj 50 stanovanj, bi to veljalo najmanj 10 milijonov dinarjev... Kje naj jih vzamemo?“

Druga stran tega problema pa ni samo naša, temveč je splošno družbene narave. Pomislite samo, kolikšna sredstva smo že vložili v prekvilifikacijo rudarjev, ki so delali v tako imenovanih neperspektivnih rudnikih. Mnogi izmed njih bi radi še naprej delali v rudniku, če ne pri nas pa v Velenju, Trbovljah ali kjerkoli, samo da bi tam dobili stanovanje. Teh stanovanj ni bilo, vsem „perspektivnim“ rudnikom pa manjka rudarjev... Zato bi rekel, da dosedanja prizadevanja za preusmeritev neperspektivnih rudnikov, družbeno gledano, niso bila najbolj racionalna, saj bi porabljeni denar lahko bolje obrnili. Se je nad tem razen nas, rudarjev, že kdo zamislil?

Specifično za nas v Kanizarici pa je še nekaj! Za to gre, da imajo tudi rudarji družine, da je zaposlena tudi marsikatera rudarjeva žena. V naši občini pa se še ni primerilo, da bi delovna organizacija dodelila stanovanje delavki, ki je poročena z rudarjem! Dobila pa ga ni zato, ker se povsod zanašajo, da bo pač že rudnik poskrbel za svoje ljudi. Kaj pa mi lahko storimo, sem že povedal...“

MILAN GOVEKAR

Stanka Rojšek, šivilja: Delavski svet je letos sklenil, da bo za 4 milijone dinarjev zgradil blok s 25 stanovanji. Ker pa je prošelj delavcev brez stanovanj vedno več, je dodatno odobril še 300 tisočakov za posojila, vendar naj bi jih vložili v banko in razdelili v prihodnjem letu. Delavci smo dosegli, da bomo sredstva razdelili že letos.

Vinko Mur, socialni delavec: Podjetje nudi velike ugodnosti delavcem, ki se dodatno izobražujejo. Dijakom in učencem poklicnih šol zagotavljamo vsako leto do 30 dni študijskega dopusta, povrnemo pa jim tudi stroške prevoza v šolo in stroške za učila. Vse te ugodnosti daje podjetje ne samo zato, da bi se delavci strokovno izobrazili, pač pa tudi zato, da bi kader zadržali.

Štefka Skurnšek, oblikovalka: Pogoji za pridobitev stanovanja ali posojila za gradnjo hiše niso več tako ostri, kot so bili. Višina posojila se je zvišala od 20 na 50 tisoč din. Poslej lahko dobi delavec posojilo takoj in ne šele po petih letih dela v podjetju. Tudi zakonca zdaj lahko zaprosita vsak za svoj kredit.

Tovarna brez ograje

„Pri nas so skorajda poljske poti asfaltirane“, je s šaljivo primerjavo opisal velika prizadevanja za razvoj kraja Stanko Novak, član sveta Krajevne skupnosti Polzela in predsednik Delavskega prosvetnega društva „Svoboda“. Polzela počasi dobiva mestno podobo, pred desetimi leti pa se še ni mogla meriti z Braslovčami. Asfaltirali smo veliko cest, ne samo v Polzeli, pač pa tudi do bližnjih vasi, zgradili moderno osnovno šolo, zdravstveni dom. Letos bomo obnovili kulturni dom.

Levi delež k tako naglemu razvoju družbenega standarda v Polzeli so prispevala tukajšnja podjetja: Tovarna nogavic in lesna industrija Garant, vsak po svojih možnostih. Stanko Novak nam je nanizal nekaj števil in podatkov o deležu Tovarne nogavic, saj je le-ta, kot največja gospodarska organizacija kraja, nosila pri razvoju komunalnega standarda tudi največje breme.

„Razvoj družbenega standarda se je začel v pospešenem tempu že pred desetimi leti“, je pripovedoval Stanko Novak. „Takrat smo asfaltirali nekaj cest. Vmes so bila kajpak tudi krajska obdobja, ko so morala podjetja poskrbeti za lastni razvoj. V takih obdobjih seveda nismo kaj prida gradili.“

Sredstva, zbrana na podlagi obveznih družbenih dajatev gospodarskih organizacij, se zdaleč ne bi zadostovala za tako hiter napredek kraja, zlasti ne, ker se vsa niso vračala v Polzelo, pač pa so jih uporabljali tudi za razvoj drugih krajev v žalski občini.

Zaradi tega je domača industrija, predvsem Tovarna nogavic, priskočila na pomoč z dodatnimi, prostovoljno odstopljenimi sredstvi. Kolikor vem, je lani Tovarna nogavic približno polovico sredstev za sklade, se pravi okrog 9 milijonov din, namenila rasti družbenega standarda v kraju in skrbi za boljše življenjske razmere svojih delavcev. Kolektiv pa je tudi že prej prispeval milijon dinarjev za gradnjo šole, ki je bila zgrajena predlani, in to mimo rednega deleža, določenege z osemletnim občinskim samopriskevkom za gradnjo šol. Tudi pobuda za gradnjo novega vrta je prišla iz Tovarne nogavic, sicer pa so tu zanj tudi najbolj zainteresirani. Še pred leti je tovarna prispevala v glavnem sama za gradnjo zdravstvenega doma, dala pa je tudi stanovanja za zdravstveno osebje.“

Za vse te „akcije“ se v Polzeli dogovarjajo skupno. „Koristi so skupne“, pravi Majaja Hribnik, pletilja, ki v Tovarni nogavic dela že 26 let. „Delavci se s tem, da dajemo del ustvarjene akumulacije za razvoj kraja, strinjamo, čeprav bi lahko ta denar porabili tudi v delovni organizaciji. Navezani smo na svoj kraj, živimo tu in prav je, da podjetje, če more, prispeva kaj tudi za asfaltiranje cest, za gradnjo šole ali vrta, ali pa... Poglejte, če se ne bi tovarna zavzela za postavitev zdravstvenega doma, bi morali hoditi

k zdravniku vsaj v Šempeter. Vse, kar je tovarna prispevala za razvoj kraja, je bilo navsezadnje namenjeno nam, delavcem, ki v tej tovarni delamo, in našim otrokom...“

S sredstvi, ki jih tovarna nogavic namenja za dvig družbenega standarda, je že precej izboljšala delovne razmere v tovarni. Pri tem pa kajpak ne mislimo samo na tisto, kar je neposredno v zvezi s tehnologijo samo, saj se vsakič, ko se izboljša tehnologija proizvodnje, izboljšajo tudi delovne razmere.

V tovarni so zelo široko srčno poskrbeli tudi sicer za počutje delavca. Za to, da bo imel delavec tople obroke, dovolj razvedrila v prostem času. Zelo razumevajoče je kolektiv prisluhnil izobraževalnim željam mladih delavk in delavcev.

O tovrstni skrbi za delovnega človeka sem se pogovarjal z zaposlenimi v Tovarni nogavic.

Vinko Mur, socialni delavec, je povedal, da podjetje zglede skrbi za tiste delavce, ki bodisi zaradi starosti ali obolelosti ne morejo več opravljati zahtevnega dela za pletilskimi stroji.

„Doslej sicer nismo imeli posebnih problemov z njimi, saj jih ni bilo veliko“, je dejal. „Pričakujemo pa, da bo treba temu vprašanju v bodoče posvečati mnogo več pozornosti. V zadnjih desetih letih se je kolektiv povečal za dvakrat, pa bo tudi delavk in delavcev, ki jim bo treba preskrbeti lažja opravila, vedno več. Zaradi tega se že dogovarjamo z zavodom za rehabilitacijo in z zavodom za medicino dela, kako bi kar najbolje rešili ta problem.“

Druga velika skrb podjetja so stanovanja. Čeprav nemanja Tovarna nogavic za gradnjo stanovanj in za stanovanjska posojila znatna sredstva, število prosilcev v zadnjem času precej narašča. Sredstva, ki so na voljo, očitno ne bodo zadostovala, da bi vsi prosilci dobili stanovanje ali posojilo za gradnjo hiše, čeprav je delavski svet letos odobril dodatnih 30 milijonov dinarjev, ki naj bi jih razdelili med tiste, ki so zaprosili za posojilo.

Tako smo v pogovorih z delavci in delavkami iz Tovarne nogavic „lepili“ kamenček za kamenček v mozaik o veliki skrbi tega podjetja ne le za človeka na njegovem delovnem mestu, za vrati tovarne. Pač pa tudi o velikem posluhu podjetja za potrebe pri urejanju komunalnega in družbenega standarda v kraju.

„Sami moramo skrbeti zase“, so nam dejali v tovarni v Polzeli. „Občina ne more, saj nima dovolj sredstev, da bi izboljševala družbeni standard v vsakem kraju. Navsezadnje, ali skrbi dovolj dobro za delavca tisto podjetje, ki ima veliko akumulacijo in zaposleni lepe dohodke, podjetje pa ne da ničesar za dobro delavčevu počutje izven zidov tovarne, ki ne uredi tople prehrane v podjetju, ki je gluho za potrebe svojega kraja?“

Marija Ožir, šivilja: V podjetju smo sklenili, da bomo delali šest prostih sobot. Ustvarjena sredstva naj bi porabili bodisi za gradnjo novega otroškega vrta, ki je nujno potreben, ali za prav tako nujno gradnjo stanovanj, nemara pa za obnovo kulturnega doma. Nekateri so zdaj za to, da bi ta milijon namenili za vrtec, drugi pa sodimo, da bi ga veljalo uporabiti za gradnjo stanovanj.

Angela Kuntara, kontrolor: Delovne razmere so se v zadnjem času močno izboljšale. V novih delovnih prostorih so že vgrajene klimatske naprave, ponekod pa jih prav sedaj vgrajujejo. Najpovsem, da so delavke v predilnici še lani delale pri 45 stopinjah vročine. V nočni izmeni dela še vedno kakih 200 delavk. Slišala pa sem, da bo podjetje kupilo nove stroje in omogočilo delavkam iz nočne izmene delo podnevi.

Dušan Pradovnik, mehanik: Zgradili smo lepo menzo z bifejem in kuhinjo. Hrana je poceni, saj plačujemo za toplo malico dinar in pol, polna cena je skoraj pet din, za kosilo pa 7 din, čeprav polna cena presega 10 dinarjev. Kaže pa, da bomo morali poslej plačevati nekaj več, saj se hrana ni podražila že nekaj let. Samo lani je podjetje namenilo za regresiranje naše prehrane 600.000 dinarjev.

Mehanotehnika: Zmeraj isti kamni spotike!

Izolska „Mehanotehnika“ je v zadnjih dveh letih dosegla lep razvoj, saj je podvojila vrednost proizvodnje, podeseterila naložbe v poslovni sklad in odprla 291 novih delovnih mest, so prejšnji petek ugotovili na občnem zboru njene osnovne sindikalne organizacije. Dobren del zasluga za to ima tudi vodstvo sindikalne organizacije, ki se je bodisi na rednih ali na izrednih sejah sestajalo v poprečju enkrat na dvanajst dni in torej sproti obravnavalo vprašanja, ki jim je veljala pozornost kolektiva ali njegovih samoupravnih in vodstvenih organov.

Ceprav se podjetje očitno lepo razvija in napreduje, pa razmere še zdaleč niso takšne, kot bi bile, če bi vsi zaposleni pokazali tisto dela voljnost, ki je značilna za industrijske delavce. Zato kljub prizadevanjem v bistvu ostajajo nerešeni temeljni problemi kolektiva: kadrovska problematika, vprašanja osebne odgovornosti in odnosa do dela, organizacija dela in proizvodnje. Resda se kolektiv Mehanotehnika pri razreševanju teh vprašanj srečuje tudi z mnogimi objektivnimi težavami, toda v bistvu gre vendarle za subjektivne vzroke – tako so nekajkrat poudarili razpravljavci na zboru.

Kje in kako naj bi se v „Mehanotehnici“ zagrizli v odpravljanje dejanskih vzrokov, zaradi katerih ta delovna organizacija ne more dosegati še boljših rezultatov, je vpra-

šanje zase. Ne najbolje obveščeni kolektiv navaja različna mnenja in predloge, ki so zvečine utemeljeni, če bi jih vrednotili že z njihovega zornega kota. Vodstveni in vodilni delavci pa govore spet o drugih vzrokih, ki so prav resnični, seveda z njihovega zornega kota. Če torej imajo, vsak po svoje in vsi skupaj prav, gre očitno za to, da o istih stvareh ne govorijo istega jezika.

Zavoljo takih ugotovitev ne preseneča, da si je novo izvoljeni izvršni odbor na osnovi razprave na občnem zboru zadal nekaj nalog, katerih uresničitev bi morda le pripomogla k spreminjanju razmer. Predvsem gre za prizadevanja pri ustanavljanju in uveljavljanju temeljnih organizacij združenega dela, za dosledno izvajanje stabilizacijskih ukrepov, za pospešeno izboljševanje delovnih in življenjskih razmer za 1500-članskega kolektiva, za smotnejšo kadrovsko politiko in za stalno ter pravčasno informiranje kolektiva. Z razreševanjem posameznih nalog s teh področij in seveda tudi drugih zadev bi lahko sindikalna organizacija še največ pripomogla, da bi v „Mehanotehnici“ končno le spravili z dnevnega reda že omenjene tri največje kamne spotike in potem začeli razreševati vse drugo, na kar zdaj bolj ali manj pozabljajo, so še poudarili na občnem zboru sindikalne organizacije v tej izolski tovarni.

V REPUBLIŠKEM ODBORU SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI:

Za organiziranost po panogah

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije je na zadnji razširjeni seji razpravljalo predvsem o bodoči organiziranosti sindikatov. Med več rešitvami, ki jih je pripravila organizacijsko kadrovska komisija republiškega odbora, se je večina udeležencev seje ogrela za tisto, po kateri naj bi se članstvo povezovalo v strokovne sindikate po asociacijah, ki so sprejemale samoupravne sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Po tem predlogu, ki mu uradno pravijo „četrta varianta“, bi se sedanji republiški odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti reorganiziral v štiri strokovne sindikate: sindikat trgovskih delavcev, sindikat gostinskih-turističnih delavcev, sindikat obrtnih delavcev in sindikat delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva.

Sedanji sindikat delavcev storitvenih dejavnosti je edini med vsemi strokovnimi sindikati, ki vključuje tudi delavce, zaposlene pri zasebnih delodajalcih. Njihovi problemi in interesi se bistveno ne razlikujejo od problemov poklicnih tovarišev, zaposlenih v družbenem sektorju storitvenih dejavnosti. Zato predsedstvo meni, da je tudi za delavce, zaposlene pri zasebnikih, najbolj primerno, če se – po lastni presoji – vključijo v enega izmed štirih predlaganih novih strokovnih sindikatov.

Za kakršno že organiziranost „svojege“ sindikata se bo odločevalo članstvo, se bo zanjo seveda opredelilo samo.

Predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije Jože Vidic je minuli petek izročil trem zaslužnim sindikalnim delavcem odlikovanja predsednika Tita za njihovo dolgoletno delo v sindikatih. Franc Fišer, predsednik občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Mariboru, je prejel red zasluga za narod s srebrno zvezdo, Bogo Frišnik, predsednik občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Jesenice, medaljo dela, z redom dela s srebrnim vencem pa je bil odlikovan Zvonimir Olup iz Ljubljane. V imenu odlikovancev se je zahvalil Franc Fišer (na naši sliki). Dejal je, da visoka priznanja niso le zasluga odlikovancev, temveč predvsem kolektivnega dela v sindikatih. Njegov predlog, naj republiški odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti predlaga, da bi tovariša Tita ponovno izvolili za predsednika ZKJ, so udeleženci razširjene seje RO sprejeli z burnim odobravanjem – (iv)

PLENUM REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE:

Enoten sindikat

Reorganizacija slovenskih sindikatov, pravzaprav vprašanja, kako se v sindikatih učinkoviteje organizirati, da bi organizacija uspešno opravljala svoje poslanstvo, ki ga označujejo družbene spremembe, napovedane z drugo fazo ustavnih sprememb, je bila osrednja tema plenarnega zasedanja republiškega odbora Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije. Člani republiškega odbora so v vsem soglašali s predloženimi osnutki dokumentov o bodoči organiziranosti, metodah in načinih delovanja sindikatov ter zato sklenili izreči svoje soglasje na ponedeljkovem plenarnem zasedanju republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki bo obravnaval osnutek statutarnega dogovora o bodoči organiziranosti in delovanju sindikatov v Sloveniji.

Ko pa so člani republiškega odbora tehtali predložene variante bodoče organiziranosti svojega sindikata, so se soglasno odločili za predlog, po katerem naj bi tudi v prihodnje ostal v dejavnosti prometa in zvez enoten sindikat. Drobni sedanji sindikat delavcev prometa in zvez na več samostojnih sindikatov, bi po mnenju vseh razpravljavcev pomenilo dejanje, ki bi samo ohromilo družbenopolitično moč sindikalno organiziranih delavcev prometa in zvez. Povezovanje delavcev v prometu in zvezah v enoten sindikat terja tudi celovitost transportnega sistema in oblikovanja enotne prometne politike. Tehnologija dela, življenjske in delovne razmere, varnost v prometu – vse to povezuje promet v nedeljivo celoto. Zato lahko delavci v prometu in zvezah z uspehom uresničujejo svoje interese le v skupnem družbenopolitičnem delovanju, le z enotnim nastopom v družbeni skupnosti. Hkrati pa so člani plenuma sklenili predlagati članstvu, naj bi poleg PTT delavci, železničarji, delavci v cestnem transportu in v cestnih podjetjih organizirali republiške konference kot mesto za usklajevanje dela in prizadevanj, ki bi bile po delegatskem načelu integrirane v republiški odbor. nn

PLENUM REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA:

Poslej šest sindikatov

Nova organiziranost sindikatov naj zagotovi neposrednejše uveljavljanje interesov članstva, ob reorganizaciji pa je treba upoštevati tudi vse tisto, kar je bilo že doslej dobrega

Republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva na svojem plenumu sklenil, naj bi v bodoče namesto sedanjega sindikata delavcev industrije in rudarstva organizirali šest sindikatov. Ti naj bi združevali delavce v naslednjih panogah: energetiki, kovinski industriji, kemični industriji, gozdarstvu in lesnopredelovalni

industriji, tekstilni, usnjarski in obutveni industriji ter delavce v grafični industriji.

V precej obsežni razpravi so se sicer pojavili nekateri dvomi v smotnost reorganizacije sindikata delavcev industrije in rudarstva, češ da je sedanja desetletna organiziranost imela veliko dobrih strani, pa čeprav je ta sindikat zelo velik. Velika

prednost je bila v tem, da je sindikat obravnaval probleme posamezne panoge usklajeno s problemi drugih industrijskih vej. Ob vrsti drobnih in obrobnih pripomb smo slišali tudi vprašanje, kako bodo razdrobljeni sindikati sodelovali z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki v naši družbi in kako bo možno oblikovati enotno stališče iz „množice“ interesov posameznih sindikatov.

Izoblikovalo se je stališče, da je treba pri organiziranju sindikata in prilagajanju njegove organizacije in oblik dela ustavnim dopolnilom obdržati vse tisto, kar se je v dosedanjem delu pokazalo kot dobro, ter to utrditi ter dopolniti s spremembami, ki so jih prinesla ustavna dopolnila.

Tudi o predlaganih določilih v osnutku statutarnega dogovora se je razvila živahna razprava, v kateri so člani plenuma dodali precej pripomb in predlogov. Statutarni dogovor o organiziranju in delovanju sindikatov v Sloveniji bo nadomestil dosedanje statute Zveze sindikatov in posameznih sindikatov

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

V letu 1972 mi je delovno razmerje prenehalo zaradi trajnejšega zmanjšanja obsega dela, kot je bilo navedeno v odločbi. Po izteku odpovednega roka sem si poiskal novo delo. Sedaj pa sem zvedel, da so v prejšnjem podjetju vzeli na podobno delovno mesto novega delavca. Ker je v odločbi o prenehanju dela pisalo, da imam pravico znova stopiti na delo, če bo podjetje v času enega leta ponovno povečalo obseg poslovanja oziroma sprejemalo nove delavce, me zanima, ali lahko uveljavljam pravico in se potegujem za vrnitev na delo v starem podjetju. Pri tem poudarjam, da so osebni dohodki v starem podjetju veliko višji od dohodkov v sedanjem, da sem močno zainteresiran, da se vrnem na prejšnje delo.

A. L. – Ljubljana

ODGOVOR:

Po členu 104. temeljnega zakona o delovnih razmerjih ima delavec, ki mu je prenehalo delo zavoljo odprave delovnega mesta ali zmanjšanja obsega dela pravico znova stopiti na delo v delovno organizacijo, če le-ta v enem letu od prenehanja dela znova vpelje delovno mesto, oz. podobno delovno mesto in če poveča število delavcev na delovnem mestu, za katerega delavec zadovoljuje zahtevam glede na svoje delovne sposobnosti. Poduk, ki ste ga dobili o tem v odločbi o prenehanju dela, je torej v skladu z zakonom, ni pa v skladu z zakonom ravnanje vaše prejšnje delovne organizacije, ker vas – ob ponovni vpeljavi vašega prejšnjega delovnega mesta ozi-

roma ob povečanju števila delavcev o tem ni obvestila, kot je to dolžna storiti, in vam s tem omogočila vrnitev na delo, če bi seveda vi to želeli. Če od časa ukinitve vašega delovnega mesta do sprejema novega delavca še ni poteklo eno leto, lahko uveljavljate svojo pravico do ponovne zaposlitve. Eno leto omenjamo zato, ker imate pravico do vrnitve le, če je delovna organizacija v enem letu od vašega prenehanja dela povečala število delavcev, saj po izteku tega roka namreč ta pravica ugasne. Poudarimo naj še, da imate pravico zahtevati, da vas vzame nazaj na delo le, če je delovna organizacija povečala število delavcev na vašem prejšnjem delovnem mestu ali podobnem delovnem mestu, za katerega izpolnjujete strokovne in druge delovne sposobnosti. V tem primeru lahko pismeno vložite zahtevek za ponovni sprejem; če vam delovna organizacija v 15 dneh ne bi odgovorila ali bi bil njen odgovor odklonilen, lahko v nadaljnjih 30 dneh svojo pravico do ponovne zaposlitve uveljavljate s tožbo pred sodiščem.

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

ZMAJ tovarna baterij in baterijskih naprav · ljubljana

DOG ZA VAŠO
VARNOST
DETEKTOR PLINA

Poziv k delu in akciji

AKTUALNO

Vloga delavcev v njihovi politični organizaciji bo toliko večja, kolikor večje bo njihovo splošno znanje, predvsem pa družbenopolitično znanje ● Predsedstvo RS ZSS poziva k hitrejšemu razvoju delavskih univerz kot institucij za izobraževanje ob delu

Delavske univerze so nastale iz potrebe in pobud sindikatov. Zato so sindikati o delavskih univerzah že večkrat razpravljali. Žal pa to ni prineslo delavskim univerzam boljših razvojnih možnosti. Pred dnevi je predsedstvo republiškega sveta o tej stvari temi ponovno razpravljalo. Tokrat v času – to moramo ugotoviti – ko se že zelo jasno kaže, da bo tudi preobrazba sindikatov v marsičem odvisna od nadaljnjega razvoja delavskih univerz. Nujna soodvisnost je v spoznanju, da bo vloga delavcev v njihovi politični organizaciji toliko večja, kolikor večje in trdnjše bo njihovo znanje: tudi in predvsem družbenopolitično znanje.

V nekaterih občinah pa obstaja med delavsko univerzo in sindikatom kratak stik, ki ga morajo zelo hitro odpraviti. Prav pred dnevi smo iz dnevnega tiska izvedeli, da vodstvi sindikalne in mladinske organizacije v Mariboru nista poslali svojih predstavnikov na razpravo o položaju in perspektivi mariborske delavske univerze s posebnim poudarkom na družbenopolitičnem izobraževanju, ki jo je organiziral Mestni komite ZK Maribor. Zato je javno izrekel obema vodstvom kritiko za tak odnos. Sindikat ne more biti ravnodušen ob podudarku, da je lani predstavljalo družbe-

ničemer ne bo prispeval k spreminjanju miselnosti o vlogi in nujnosti hitrejšega razvoja delavskih univerz kot institucij za izobraževanje ob delu. Medsebojnega prepričevanja o vlogi delavskih univerz je resda bilo že dovolj.

Predvsem je treba opozoriti na tisti del razprave, ki je opozorila na nujnost, da usposobimo v vseh večjih industrijskih središčih strokovno močne delavske univerze. Te naj bi kot strokovna jedra nudila svojo pomoč vsem tistim manjšim delavskim univerzam v manjših središčih, ki pa vendarle morajo obstajati in delovati kot organizacijsko jedro, kot delovna enota, ki naj omogoči, da bi vsem ljudem približali možnost za izobraževanje ob delu. Ugotovljeno je bilo, da Slovenija zaostaja za drugimi republikami predvsem v razvoju večjih delavskih univerz, medtem ko je mreža manjših delavskih univerz močnejše razvita kot drugod ter da brez integracije z večjimi, strokovno razvitimi jedri, ne morejo tudi te majhne prav zaživeti.

Iz razprave kaže posebej poudariti še eno vprašanje. To so predavatelji za družbenopolitično izobraževanje. Le 9 tovrstnih predavateljev premorejo vse slovenske delavske univerze. In vsaj enega takega predavatelja naj bi imela vsaka delavska univerza. In kje jih iskati?

Prav nerazumljivo je, da ob tolikih diplomantih Visoke šole za sociologijo, politične vede in novinarstvo ne znamo nikogar usmeriti v delo pri delavski univerzi. Tudi možnosti štipendiranja s tako zaposlitveno perspektivo so še popolnoma neizkoriščene. Druga ugotovitev pa je ta: da kroga predavateljev za družbenopolitično izobraževanje, za predavanja in tovrstne konzultacije z delavci ne bo mogoče bistveno razširiti, če ne bomo od ljudi na vodilnih družbenopolitičnih funkcijah zahtevali – tudi v sindikatih – da kampanjsko in aktivistično delo, pogosto tako zelo jalovo, zamenjajo s političnim delom, ki bo seveda terjalo od njih večji delovni in intelektualni napor, dalo pa zagotovo trajnejše rezultate; če nam gre za to, da za družbenopolitično delo osposobimo delavce, to pa je tisto, kar v tem času neprestano ponavljamo.

Danes ugotavljamo, da je zlasti v zadnjem času odziv delavcev na seminarje izredno velik, večji od naših pričakovanj. Kaže torej, da je v delovnih organizacijah politično razpoloženje premagalo prejšnji odpor zlasti vodilnih do izobraževanja delavcev, češ, kdo bo pa delal. Na tak odpor so poprej sindikati naleteli največkrat; kadar so vabili delavce na večdnevne seminarje. Zdaj pa kaže, da se je drugje pojavil odpor; zdaj prav sindikalni delavci na občinski ravni včasih ugovarjajo, češ, kdo bo pa delal, če bomo mi predavali. Takim ugovorom se je treba upreti, kajti izobraževanje je zelo konkretno politično delo, seveda pa mnogo zahtevnejše kot vsakršno dnevno praktičistično administriranje. S. G.

Sklepi seje predsedstva republiškega sveta ZSS o nadaljnjem razvoju delavskih univerz

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na seji 19. marca 1973. leta razpravljalo o problemih nadaljnjega razvoja delavskih univerz. Posebna skrb Zveze sindikatov za razvoj in delovanje delavskih univerz izhaja iz obveznosti, ki so jih sindikati prevzeli do teh izobraževalnih organizacij kot njihovi pobudniki in ustanovitelji. Uresničevanje ustavnih dopolnil je pogojeno z večjim družbenopolitičnim in strokovnim znanjem, splošno kulturno razglednostjo in usposobljenostjo delavcev. Sindikati se zato že ves čas zavzemajo za čim boljše pogoje in možnosti za izobraževanje delavcev. O teh nalogah je predsedstvo republiškega sveta ZSS razpravljalo tudi na skupni seji s predsedstvom republiške konference ZMS 4. maja 1972. leta in sprejelo konkretne sklepe za nadaljnje razvijanje splošnega in družbenopolitičnega izobraževanja delavcev.

Prav tako je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na seji 22. februarja 1973. leta, ko je razpravljalo o temeljnih nalogah sindikatov v kadrovski politiki, posebej poudaril potrebo, da se v družbenih dogovorih o kadrovski politiki opredelijo nosilci izobraževalnih nalog. Podpisniki morajo izobraževalnim organizacijam (zlasti izobraževalnim centrom in delavskim univerzam) za naloge, ki jim jih nalagajo, zagotoviti ustrezne materialne kadrovske pogoje za kvalitetno izobraževanje delavcev.

Sindikati se še posebej zavzemajo za to, da bodo delavske univerze čimprej postale strokovno usposobljeni in sodobno opremljeni centri za družbenoekonomsko, idej-

nopolitično, splošno in strokovno izobraževanje delavcev, da bodo kot sestavni del političnega delovanja sindikatov skrbele za celovito izobraževanje delavcev. Delavske univerze kot del vzgojnoizobraževalnega sistema bodo s svojo dejavnostjo prispevale tudi k hitrejšemu posodabljanju in reformiranju izobraževanja odraslih, zlasti zaposlenih.

Nerazumevanje in odpor proti temu, da bi za potrebe izobraževanja in usposabljanja delavcev razvijali delavske univerze kot posebne strokovne in v neposredno družbenopolitično življenje vključene izobraževalne organizacije, je svojstven odraz birokratskih in tehnokratskih interesov, je v organizacijah združenega dela kot tudi znotraj sindikatov. Izvira iz ozkega forumskega delovanja in omejenosti političnega aktivnega pa tudi v enostranosti političnega delovanja. Še vedno so primeri, ko se občinski sveti Zveze sindikatov zadovoljujejo s tem, da samo organizirajo izobraževanje sindikalnih delavcev, namesto, da bi se usmerili k razvijanju in usposabljanju delavskih univerz ter preko njih zagotovili širše, trajnejše in bolj strokovno izobraževanje delavcev. Sindikati pa naj bi skrbeli predvsem za kadrovske politiko in programsko usmeritev družbenopolitičnega izobraževanja na delavskih univerzah.

Izhajajoč iz analize, ocene in stališč Zveze delavskih univerz, sprejetih na 3. razširjeni seji, ter stališč sekretariata CK ZKS o nadaljnjem razvoju delavskih univerz, naloga ZKS ter pred tem sprejetih stališč sindikatov sprejema predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije naslednje

SKLEPE:

1

Občinski sveti Zveze sindikatov naj takoj analizirajo, ocenijo in ugotovijo, kako se uresničujejo sprejeta stališča in sklepi, ki zadolžujejo sindikate za razvoj in krepitev delavskih univerz. V občinah, kjer ni potrebne sodelovanja in kjer ni ustrezno opredeljena vloga delavskih univerz, zlasti s stališča razvijanja samoupravljanja in družbenopolitične aktivnosti sindikatov, naj občinski sveti ZSS skupno z delavskimi univerzami ugotovijo vzroke, probleme in ovire ter se dogovore o možnostih, načinih in sredstvih za vzpostavitev normalnega in intenzivnejšega neposrednega sodelovanja sindikatov in delavskih univerz.

2

Občinski sveti ZSS naj pospešijo priprave za sklenitev družbenih dogovorov o družbenem izobraževanju delavcev in v njih oblikujejo tako kratkoročne kot tudi dolgoročne cilje in naloge ter v njih sprejmejo ukrepe za strokovno in materialno okrepitev delavskih univerz. Družbene dogovore je treba sprejeti do jeseni, tako da bodo že za novo izobraževalno sezono 1973/74 delavske univerze organizacijsko in kadrovske bolj usposobljene za širše in boljše družbenoekonomsko in idejnopolitično izobraževanje delavcev.

3

Osnovne in občinske sindikalne organizacije naj se pri sklepanju družbenih dogovorov o kadrovski politiki zavzemajo za to, da bosta v dogovorih o kadrovski politiki ustrezno opredeljena vloga in položaj izobraževalnih organizacij, ki bodo izvajale družbeno, strokovno in splošno izobraževanje delavcev, ter da bodo zagotovljeni tudi pogoji za njihovo delovanje. Sindikati naj se zavzemajo tako za razvoj izobraževalnih centrov v večjih delovnih organizacijah ali za več delovnih organizacij pa tudi za razvoj delavskih univerz kot medpodjetniških centrov, ki bodo poleg družbenega in splošnega izobraževanja po dogovorih z delovnimi organizacijami prevzele tudi določene oblike strokovnega izobraževanja in nudile strokovno pomoč, zlasti manjšim delovnim organizacijam, ki nimajo lastnih izobraževalnih služb.

4

Občinski sveti ZSS naj skupno z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami poskrbe, da bodo že letos na vseh delavskih univerzah zaposlili vsaj enega strokovnega delavca za družbeno izobraževanje. Na večjih delavskih univerzah pa naj razvijejo posebne centre za družbeno izobraževanje, v katerih bo zaposlen team strokovnih delavcev, ki bo strokovno proučeval potrebe in programiral družbeno izobraževanje. Za stalne delavce na delavskih univerzah je treba pridobiti strokovno usposobljene in marksistično usmerjene ter aktivne družbenopolitične delavce.

Sindikalne organizacije na vseh ravneh so neposredno odgovorne za programsko usmeritev družbenega izobraževanja. Sindikati se bodo skupno z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zavzeli tudi za ustrezno oblikovanje teamov predavateljev za družbenopolitično izobraževanje, v katere bodo vključeni tudi najodgovornejši družbenopolitični delavci v občini.

5

Občinski sveti ZSS naj spodbudijo in podprejo odgovorne družbene dejavnike v občinah, da bodo delavske

univerze čimprej dobile najosnovnejše prostore za potrebe izobraževanja delavcev. Hkrati naj delavske univerze izdelajo načrte za izgradnjo lastnih prostorov (posebej ali pa v okviru širših izobraževalnih središč, oziroma delavskih domov) vsaj v večjih pokrajinskih centrih kot Ljubljana, Maribor, Kranj, Nova Gorica, Koper, Postojna, Novo mesto, Murska Sobota idr. Sodobno opremljene za celovito dejavnost strokovno usposobljene delavske univerze v teh centrih bodo lahko uspešno pomagale razvijati in dopolnjevati izobraževalno dejavnost na delavskih univerzah tudi v drugih občinah.

6

Sindikalne organizacije na vseh ravneh morajo v svojih finančnih načrtih predvideti za izobraževanje svojih članov več sredstev. Hkrati naj se zavzamejo za to, da bodo za izobraževanje delavcev namenjale več sredstev tudi delovne organizacije in temeljne izobraževalne skupnosti, da se zagotovi stabilna in stalna sredstva za izvajanje skupno dogovorjenih programov izobraževanja delavcev za temeljno dejavnost in za razvoj delavskih univerz.

7

Republiški in občinski sveti ZSS naj redno vsako leto na svojih sejah obravnavajo pregled opravljenega dela in programe delavskih univerz. Pregledajo in ocenijo možnosti ter pogoje izobraževanja delavcev ter predvidijo konkretne naloge in ukrepe za pospešitev in izboljšanje kvalitete dela.

8

Sindikati bodo skupno z delavskimi univerzami spodbudili ustanavljanje klubov samoupravljalcev kot posebnih središč za organizirano izmenjavo izkušenj, razprave in dogovore o aktualnih problemih samoupravljanja. Klubi samoupravljalcev naj bi se razvijali tudi kot središča za usmerjeno samoizobraževanje, kjer bi samoupravljalci lahko dobili tudi nasvete za individualno izobraževanje, potrebno literaturo in druge pripomočke. Za delo klubov je treba poskrbeti tudi ustrezno urejene in opremljene prostore.

9

Center za družbenopolitično izobraževanje pri RS ZSS bo skupno z Zvezo delavskih univerz poskrbel za sistematično družbeno in strokovno usposabljanje predavateljev na delavskih univerzah, za razvoj raziskovalnega dela in programiranje družbenega izobraževanja. Predsedstvo ZSS bo spodbudilo kritično oceno izvajanja republiškega družbenega dogovora o družbenem izobraževanju, zlasti glede nalog v zvezi z izdajanjem ustrezne literature za družbeno izobraževanje delavcev ter vlogo RTV na tem področju.

Predsedstvo republiškega sveta ZSS bo v sodelovanju z drugimi odgovornimi republiški organi podprlo uspešno dobičev Zveze delavskih univerz Slovenije kot strokovno službo za izobraževanje odraslih. Zavzelo se bo za to, da bo republiška izobraževalna skupnost zagotovila finančna sredstva za kvalitetnejši razvoj te službe.

10

Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Slovenije bo proučil položaj delavcev na delavskih univerzah z aspekta njihovih pravic in delovnih razmer. V zvezi s tem se bo zavzel za enak družbenoekonomski položaj, kot ga imajo delavci v drugih vzgojnoizobraževalnih organizacijah.

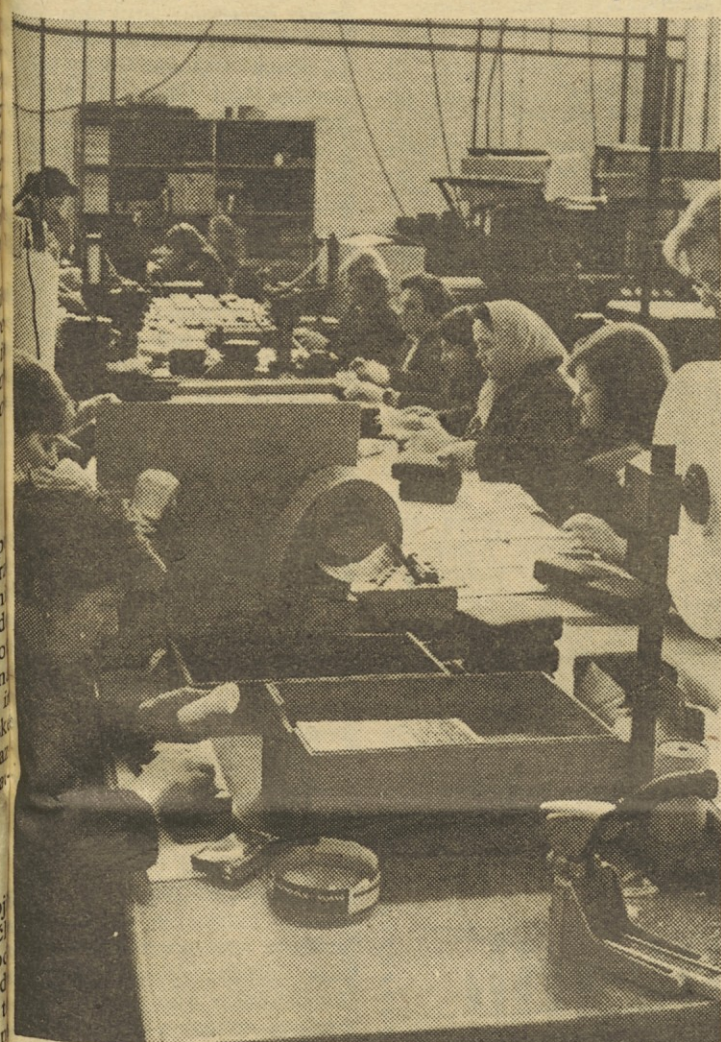

nopolitično izobraževanje le 3,1 % vsega izobraževanja za odrasle, ne sme biti ravnodušen do tega, da delavska univerza nima prostorov, v katerih bi lahko razvijala izobraževalni program za obsežnejši krog mariborskega delavstva in navezadnje je tudi njemu na vesti to, da v Mariboru še vedno niso sprejeli družbenega dogovora o družbenem izobraževanju.

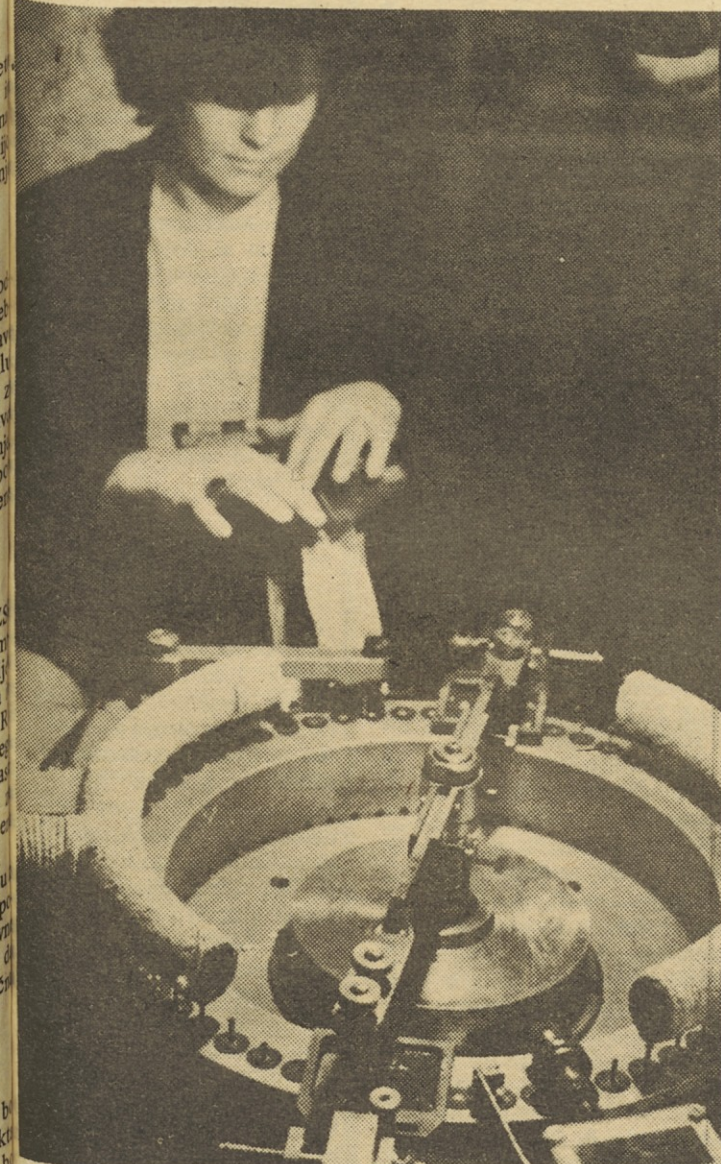
Ne le v mariborskem primeru, v vseh primerih sindikalna vodstva na občinski ravni ne morejo biti razbremenjena skrbi in odgovornosti za ustvarjanje programskih, predavateljskih in prostorskih možnosti delavskih univerz kot tistih posebnih ustanov za izobraževanje ob delu, h katerim mora prav sindikat usmerjati tudi čim širši krog delavstva. To in še marsikaj povedo sklepi predsedstva RS ZS Slovenije o nadaljnjem razvoju delavskih univerz, ki jih tudi mi objavljamo v celoti. Toda, kot je nekdo dejal, ne gre le za formuliranje misli o starih in novih spoznanjih. Kdor v sklepih ne bo znal razbrati njihovega pravega smisla, poziva k delu in akciji, tudi v

Ročno delo se ne spleča

Suho krajino in prav tako Žužemberk so že od nekdaj smatrali za nerazvito področje. No, saj to je še danes. Vsaj če jo primerjamo z nekaterimi drugimi industrijsko razvitimi področji Slovenije. Zemlja je slaba. Kmetije so majhne in ljudje vse bolj odhajajo za kruhom v mesta in celo v tujino. Industrijskih obratov v teh krajih nekdaj sploh ni bilo.

V novozgrajenih prostorih že nekaj mesecev teče proizvodnja kaset za Braunove brivnike

S strojem, ki so ga skonstruirali in naredili doma, nanesejo prevodnik na keramično ploščico znatno hitreje, tudi do 12.000 komadov v osmih urah

dijske in televizijske aparate. Najprej so bili obrat Keramike iz Vižmarij pri Ljubljani, ki je takrat sodil k Institutu za elektro zveze. Po dveh letih so se združili z Iskro. Danes je industrija keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku ena od sedmih TOZD Industrije elementov in zabavne elektronike.

Že kmalu po nastanku obrata so v letu 1965 zaposlovali 365 ljudi. Letos pa jih je že okrog 500. TOZD – montaža keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku ima tri obrate. Obrat keramičnih kondenzatorjev in obrat proizvodnje elektronskih izdelkov sta v Žužemberku. Obrat visokofrekvenčne keramike pa je v

Stegnah v Ljubljani.

„Z izdelavo elektronskih izdelkov smo začeli šele lani, ko smo zgradili nove prostore,“ je povedal obratovodja Anton Konda. „Nova hala, kjer smo začeli s temi izdelki, pravzaprav še ni čisto dograjena. Sedaj manjkajo resda le še malenkosti, kar pa nas ne moti, da na eni tretjini površine že nekaj mesecev izdelujemo elektro ventile in termostope za pralne stroje ter kasete za Braunove brivnike. Eno tretjino trenutno izkoriščamo za skladišče, ostalo pa je prazno.“

Lani so v Žužemberku ustvarili 19 milijonov dinarjev. Po letošnjem načrtu pa računajo že na 35 milijonov. Večji del njihovih izdelkov gre v izvoz in to na konvertibilno področje. Kondenzatorje prodajajo v glavnem največjim proizvajalcem televizorjev v Zahodni Nemčiji. Po načrtu za letošnje leto naj bi izvozili vsaj polovico kondenzatorjev, toda kot kaže, bo izvoz še večji, tako da bo razmerje celo 70:30 za izvoz. To velja za kondenzatorje. Ostali izdelki pa gredo praktično vsi v izvoz.

„Čprav smo z devalvacijo dinarja pri izvozu nekaj pridobili, bi vseeno raje več prodajali doma. Kljub izvozu dosežemo namreč zelo nizko ceno, če hočemo biti konkurenčni. Kar še enkrat višja je naša proizvodna cena od tiste, po kateri kondenzatorje izvažamo. Vzrok za to je predvsem v ročnem delu oziroma slabi mehanizaciji, s katero delamo.“

Že lani so ugotovili, da z ročnim delom ne bodo prišli daleč. Zato so skupaj z Iskrino orodjarno iz Ljubljane skonstruirali in tudi izdelali dva stroja za

metalizacijo keramičnih ploščic in dva za spajkanje kontaktov.

„Naši stroji so se dobro obnesli. Pri ročnem spajkanju naredi delavka dva tisoč kosov na izmeno. Na novem stroju jih naredi po 12.000. Pa še to je ugodno, da ena delavka lahko streže dvema strojema hkrati. Pri metaliziranju je delavka na dosegednem stroju naredila 10.000 kosov, z novim pa bo lahko kar dvajset do dvaindvajset tisoč kosov.“

Ko bodo, kot pravijo, še letos izdelali nove stroje, se bo njihova proizvodnja precej povečala in predvsem pocenila.

„Računamo, da bomo z novimi stroji znižali stroške vsaj za 30%. Najvažnejše za nas pa bo, da bomo pri proizvodnji kondenzatorjev na ta način sprostili precej ljudi, ki jih bomo lahko zaposlili v novem obratu. To zadnje je za nas še kako po-

Na novem stroju je spajkanje kontaktov znatno hitreje, saj jih en delavec na dveh strojih lahko naredi 40 do 44.000 v eni izmeni

membno, saj smo zaposlili doslej že vse, ki so sposobni in ki hočejo delati, iz bližnje in daljne okolice. Ljudji nam zelo manjka, saj v novem obratu sploh ne moremo uvesti druge smene.“

Z novo mehanizacijo bodo v Žužemberku vsaj deloma rešili kritično vprašanje stroškov proizvodnje in pa pomanjkanje delavcev, tako da si po nekaj težkih letih le obetajo boljše čase.

Tekst in foto: ANDREJ AGNIC

V novi proizvodni hali v Žužemberku teče proizvodnja le na eni tretjini površine, saj poleg tega, da nimajo strojev, zelo težko do- bijo delavce.

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Ali veš, da Janez zadnje čase nekatere stvari zelo čudno postavlja?

— Prvič slišim! Kdo ti je rekel?

— Štefan!

— Najbrž je prišlo kje do kratkega stika. Ne verjamem, da bi Janez ne vedel, kje je meja. Ni na Kranjskem človeka, ki bi imel bolj izostren občutek za aktualno linijo kot Janez

— Kaj pa, če ga je zaneslo?

— Beži, beži! Takšni kot Janez nikoli ne kričijo v prvih vrstah. Raje od zadaj drezajo zdaj tega, zdaj onega, in ga pošiljajo po kostanj v žerjavico. Vedno tudi malo postojijo in počakajo, da se stvari ohladijo, potem šele kaj rečejo. Zato se tudi nikoli ne opečejo.

— Če pa vem iz zanesljivosti vira! Pravil je naokrog, da bo treba preveriti vse položaje, od tal do vrha.

— No ja, tako se na splošno res govori povsod, kamor prideš: na komiteju, SZDL, krajevni skupnosti. S tem pa še ni rečeno, da je treba ustvarjati paniko. Kolikor jaz vem, ni bilo še nikjer konkretno rečeno: ta in ta bo moral iti. Pa sem obhodil že veliko sestankov.

— Tudi jaz vem, da so ustrezni kadrovske premiki lahko le proces in ne kampanja. A kaj hočeš, ljudje tako radi nasedajo . . .

— Ali je vrgel med ljudi kakšno konkretno kost?

— Ja, vrgel!

— Le kako je mogel storiti kaj takšnega? Saj vendar ni še nikjer na papirju vseh možnih kombinacij. Kolikor vem, se govori šele o prvih dveh, treh imenih, ki bi prišla v poštev za takšno ali drugačno funkcijo . . .

— Saj ni govoril o imenih, ampak samo o stališčih . . .

— Čigavih? Stališčih ZK, SZDL, sindikatov, mladine ali skupščinskih organov in terena?

ci. — Zamisel ni slaba. Tu in tam že imajo kakšnega delavca za župana, pa ni nič slabši, kot drugi, ki imajo šole.

— Ko bi ostal pri predsednikih občin. A isto je rekel tudi za sekretarje komitejev . . .

— O, to pa že ni več tako nedolžno!

— Pa za SZDL . . .

— Oho, oho! Tega pa ni

zumljivo, ljudje se zanimajo za svojo perspektivo, kaj hočemo! Zaradi takšne interpretacije stališč pa živijo zdaj v negotovosti. Preokupirajo se s kadrovske problemi in to leto dni prezgodaj, namesto da bi opravljali svoje sedanje delo.

— In kaj se je pokrenilo za rešitev te zaostrene politične situacije?

— Janeza se je poklicalo na republiški forum in se ga

Če se stvari kadrovske prejudicira . . .

— Stališčih o kadrovske politiki SZDL, ki jih zdaj obdelujejo na terenu . . .

— Tista niti niso tako slaba. Če bi bilo res vse tako, kot tam piše . . .

— Že, že, toda započil se je menda samo v tisti del, kjer piše, da morajo priti tudi delavci v forume in na oblast. Prav to ga je pokopalo . . .

— To ga že ni moglo pokopati, ne pravi mi! To je vendar naša politika.

— Saj ga ne bi, če bi tista stališča razlagal tako, kot je treba, to je, kot našo dolgoročno nalogo pri nadaljnjem izgrajevanju kadrovske politike. Toda on je rekel, da je prišel čas za radikalne posege . . .

— In? — Da je že čas, da pridejo na čelo občin delav-

nikjer v tistem gradivu socialistične zveze.

— Seveda ne. Vsaj naravnost ne. Pa za mladino!

— Kaj je rekel za mladino?

— Da jo profesionalizem samo kviri. In sploh, da je tudi v mladinskih organizaciji premalo delavcev.

— Zdjaj pa že razumem: čez noč se je zameril vsem strukturam po vrsti, ne!?

— Ko bi šlo le za zamero, bi ne bilo nič hudega. Zaletel se je pač, bi rekli. Če človek dela, dela tudi napake, kaj hočemo! Vendar gre za več: veliko kadrov je namreč vse to sveto verjelo in nastal je resen političen problem.

— Kakšen problem?

— Začeli so bneti telefoni na višje instance. Ra-

je trdo vzelo v roke.

— Je kaj pomagalo?

— Kaj še! Forumu je, pomisli, rekel, da se grejo kadrovske rokavice, njemu pa je tega dovolj in hoče biti vsaj enkrat v življenju konkreten.

— Zakaj tako grozeče in turobno. Le kaj je vendar z Janezom?

— Kaj ne veš? V nobeni kombinaciji ga ni. V pokoj se odpravlja!

— Aha, že razumem. Pa je privlekel zato delavce na dan, ne?

— Ja, tako je!

— Toda — če človek dobro premisli, se ga zaradi takšnega stališča sploh ne da politično zagrabiti, ne?

— Ja, ne da se ga! Saj to je tisto, kar pri vseh stvari najbolj moti. BLATNIK

Gospodarski odnosi med ZSSR in SFRJ

Sovjetski list „Vješnjaja togovalja“ je objavil članek o gospodarskih odnosih med ZSSR in SFRJ, v katerem ugotavlja, da se obseg trgovinske izmenjave med obema državama v zadnjem desetletju povečuje hitreje kot njuna trgovina nasploh. V zadnjem letu je vrednost sovjetsko-jugoslovanske trgovine dosegla 2,5 milijarde rubljev, na podlagi podpisanih sporazumov o dopolnilnih obojestranskih blagovnih dobavah pa se bo blagovna izmenjava med ZSSR in Jugoslavijo povečala v sedanjih petletki za več kot 50 % v primerjavi s prejšnjim petletnim obdobjem.

S sporazumom je predvsem predvideno povečanje dobav strojev in opreme; ZSSR bo do-

bavila Jugoslaviji kompletne opreme za različne tovarne, elektrotehnično in rudarsko opremo, prevozna sredstva, gradbene stroje ter opremo za poligrafsko industrijo. Mimo tega pa bo SZ izvozila še večje količine surovin, in sicer nafte, surovega železa, bombažne volne, kož itd. Jugoslavija bo izvozila v SZ predvsem stroje in opremo, barvne kovine, boksit, živo srebro, kemične proizvode in blago široke porabe.

Lani je blizu 11 % celotnega zunanjega trgovinskega prometa SFRJ odpadlo na ZSSR. Med partnerji v zunanji trgovini Jugoslavije pa zavzema ZSSR tretje mesto, prvo mesto pa v blagovni menjavi s socialističnimi državami.

Komisija za delovna razmerja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4

razpisuje prosti delovni mesti:

– 2 STROKOVNIH SODELAVCEV

POGOJ:

- visoka šola iz družbenih ved,
- 5 mesecev poskusnega dela.

Kandidati naj pošljejo ponudbe do 28. 3. 1973 na splošno službo RS ZSS.

Naša industrija na sejmu v Milanu

Na splošnem mednarodnem sejmu v Milanu, ki bo od 14. do 25. aprila letos, bo sodelovalo več jugoslovanskih proizvodnih trgovskih in turističnih organizacij. Na približno 250 kv. metrih bodo podjetja iz Jugoslavije razstavila proizvode strojne industrije, stroje za ob-

delavo kovin, ročno in strojno orodje, proizvode elektronike in elektroindustrije. Na posebnem prostoru bodo obiskovalcem prikazali tudi vse možnosti našega turističnega gospodarstva, posebno še lovskega turizma.

Jugoslovani na prvem mestu

Združenje mednarodnih sejmov v Parizu je objavilo podatke, da se bo v letu 1973 po številu sejmskih prireditev Jugoslavija povzpela na prvo mesto v svetu. Ta podatek je vreden vse pozornosti, toda če bi analizirali podrobne stroške teh prireditev in končne finančne učinke, bi ugotovili, da na ta način več denarja odhaja kot prihaja.

Za letošnje leto je najavljenih v naši državi nič manj kot 61 sejmskih prireditev, tako da sejmski rekordi v Jugoslaviji presegajo Zahodno Nemčijo, ki jih bo imela 57, Francijo – 24 prireditev ali trikrat manj, Italijo – 18, Veliko Britanijo 14, ZDA – 6, in SZ – 3 prireditev.

Sodelovanje s Poljsko

Letos prvič bo mednarodni poznanjski sejem dvakrat letno. Spomladanski velesejem bo imel tehnični karakter in bo trajal od 10. do 19. junija. Jesenski velesejem, ki bo od 23. do 30. novembra letos, pa bo

sejem potrošniškega blaga z nazivom „Takom“.

Jugoslavija bo letos že šestindvajsetič sodelovala na sejmu v Poznanju. Za jugoslovansko kolektivno razstavo je rezerviranih 1750 kv. m razstavnega prostora. Sejma se bo udeležilo kakih 150 jugoslovanskih podjetij in gospodarskih organizacij.

V okviru jesenskega velesejma potrošniškega blaga se poljski partnerji zanimajo za sodelovanje jugoslovanskih podjetij, posebno iz naslednjih panog: tekstil in konfekcija, obutev, usnje, usnjeni proizvodi, pisarniško pohištvo in stanovanjsko pohištvo ter gospodinjstvo.

PRI NAŠIH ZDOMCIH V INGOLSTADTU

Slovenska oaza na Bavarskem

Ekonomska emigracija je postala zaradi svoje širine eden osnovnih problemov, s katerimi se ukvarjajo številne družbenopolitične institucije pri nas. Izraziti težnji po zmanjšanem in kontroliranem izvozu delovne sile se je v zadnjem času pridružila še ena, ki smo ji v minulih letih posvečali veliko premalo pozornosti. Tu mislimo predvsem na organizirano združevanje in delovanje naših delavcev v tujini.

Kljub temu smo v zadnjem času na področju organiziranja naših delavcev v tujini dosegli nekaj vidnih uspehov. O tem ne bomo posebej govorili. Omejili se bomo le na podroben opis konkretne akcije, ki smo jo izvedli v prvi polovici februarja v Ingolstadtu na Bavarskem (ZRN). Ta informacija bi lahko služila kot delovni model za podobne akcije, ki jih bomo organizirali tudi v prihodnje.

Delovni naslov te akcije je bil: „Organiziranje prostega časa slovenskih delavcev v Ingolstadtu“. Njen glavni nosilec in pobudnik so bili Republiški zavod za zaposlovanje, Zveza kulturno-porodnih organizacij Slovenije in Komisija za mednarodne stike pri RS SRS.

V Ingolstadtu je trenutno zaposlenih več kot 1800 slovenskih delavcev, zvečine iz Pomurja in Podravja. Največ je moških, starih od 18 do 35 let, nekaj je družin, v kratkem pa pričakujejo še blizu 400 žensk, ki jih bo zaposlil „Telefunken“. Torej bo slovenskih delavcev v tem bavarskem mestu že več kot 2000. Skoraj neverjetno se nam zdi, da tako močna in celo teritorialno homogena skupina

ni bila sposobna v nekaj letih izoblikovati aktivnega jedra oziroma društva, ki bi bilo sposobno združevati in usmerjati interese skoraj 1500 slovenskih delavcev.

Ko smo iskali primerno razlago za to „začetno pasivnost“, ki je značilna za večino tujih delavcev, smo prišli le do delnega odgovora. Kljub temu, da je večina naših delavcev v Ingolstadtu iz Prekmurja, je to izred-

Objavljamo članek Lojzeta Kosa, ki opisuje zanimiv in koristen način, kako spodbuditi samoorganiziranje naših delavcev v tujini. Gotovo je akcija Zveze kulturno-prosvetnih organizacij, Zavoda za zaposlovanje in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije vredna pozornosti, kajti gre za konkretno akcijo na področju, o katerem se v glavnem govorimo tako zelo na pamet.

no razdrobljena in heterogena skupina. Torej ravno nasprotno, kot bi pričakovali. Namesto enotne celote naletimo na številne majhne, zaprte in izolirane skupine posameznikov, ki se združujejo izključno znotraj teh skupin. Stiki navzven so prej sovražni kot prijateljski. Dejstvo je, da se posameznik v tujini počuti osamljenega in lebdí v „brezračnem“ prostoru. Odrezan je od domovine, drugo, zanj novo okolje, pa ga ne sprejme. Prav zato išče prijateljsko skupino, ki bi ga sprejela v svoj krog. V njej najde zatočišče in se počuti varneje.

Omenili smo že, da so te skupine največkrat izolirane, mnoge med njimi pa tudi sovražno razpoložene do drugih. Vse te ugotovitve, ki smo jih našli, bi ostale verjetno brez logične osnove, če jim ne bi dodali še nekaterih zunanjih dejavnikov,

ki neposredno vplivajo in oblikujejo „značaj“ teh skupin. Kot prvo naj poudarimo predmet naše akcije – NEORGANIZIRAN prosti čas. Prav beseda neorganiziran je tista, na katero se veže neskončna veriga najrazličnejših pojavov. Za primer nazajmo samo nekaj njenih členov: izraba prostega časa v gostilni – (pijanost, konflikti, pretepi, poseg policije, zapor, prisilna vrnitev v domovino, brez-

poselnost, maščevanje, ...). Kako različen pomen ima pojem ORGANIZIRAN prosti čas, nam ni treba posebej razlagati. Nanj se veže vsebinsko popolnoma nova veriga pojavov.

Šele sedaj se nam jasno nakaže odgovor na prej zastavljeno vprašanje, namreč, zakaj tako številna skupina slovenskih delavcev v Ingolstadtu v treh letih ni uspela združiti svojih interesov in ustanoviti svojega društva. Odgovor na to vprašanje pa je obenem tudi osnovni pogoj, ki nam je metodološko začrtal potek akcije in dela. Brez tega bi bil naš poseg zgrešen in neučinkovit. Naloga, ki smo jo prevzeli, je vsebovala v sebi hipotezo, ki je bila vsekakor realno zastavljena: organiziran prosti čas bi dajal našemu delavcu možnost hitreje adaptacije na novo okolje. Odvračal bi ga od pijančevanja in drugih

škodljivih dejanj. Omogočal bi izražanje najrazličnejših interesov, pri čemer bi dosegel razbijanje ožjih skupin in oblikovanje novih homogenih enot, ki bi tvorile jedro večje skupine oziroma društva. Pravila igre bi bila za vse člane društva enaka.

Prvi probleme, ki ga je bilo treba rešiti, je bil, kako prodreti ali razbiti ozke in trdne okvire številnih prijateljskih skupin ter spreminiti togo strukturo grupiranja delavcev. V ta namen smo sestavili anketo, ki je spraševala o najrazličnejših interesih, željah in potrebah. Zbrati interese ljudi in na podlagi teh izoblikovati nove interesne skupine – to je bila edina možna rešitev, ki bi lahko zamenjala staro razpršeno strukturo skupin. Interesno združevanje naj bi postalo osnovna oblika sodelovanja med delavci. Vsako interesno področje bi imelo svojo organizacijsko celico ali sekcijo in neomejeno število prostovoljnih članov..., ki bi delovali po naprej zastavljenem programu. S tem bi dobili popolnoma nove, odprte in široke skupine posameznikov, ki bi koristneje pa tudi prijetneje izkoristili svoj prosti čas.

Anketa je vsebovala vprašanja iz dveh temeljnih interesnih področij – športnega in kulturnega. Notranja vsebinska struktura vprašalnika je bila sestavljena iz direktnih, primerjalnih in kontrolnih vprašanj. Zanj so bili naslednji interesi: ŠPORT (namizni tenis, šah, nogomet, košarka, rokomet, odbojka, drugo), KULTURA (gledališče, knjižnica, pevski zbor, ansambel, televizija, kino, izobrazba, drugo).

Potem ko je bila anketa že obdelana, smo se odločili še za pro-anketo v obliki ustnih intervjujev. Tako smo dobili dve rangirani lestvici interesov. Šele na podlagi teh interesov je bila možna konkretna akcija. Vse podatke smo posredovali uradnim predstavnikom tovarne Avtomobilov Audi-NSU, ki za posljuje večino naših delavcev. Poudariti pa je treba, da so bodo o ustanovitvi slovenskega društva v Ingolstadtu nesebično podprli. Ustregli so vsaki naš zahtevi ali želji in s tem omogočili sprotno reševanje zastavljenih nalog.

Kako je potekala konkretna akcija, ne kaže opisovati. Omenimo naj le, da smo na pripravljem sestanku v začetku februarja izoblikovali prve štiri sekcije in se domenili za program dela. Glavni in hkrati ustanovni sestanek vseh športnih in kulturnih sekcij pa je bil 12. februarja. Nanj smo povabili poleg številnih slovenskih delavcev v Ingolstadtu tudi tri predstavnike tovarne in jim zaupali mentorstvo nad posameznimi dejavnostmi.

PONUDBA V AFRIKI

Glede na pomen libijskega tržišča kakor tudi zaradi realnih možnosti za povečanje našega izvoza v to afriško državo je gospodarska zbornica Jugoslavije tudi letos organizirala kolektivno sodelovanje jugoslovanskih gospodarskih organizacij na mednarodnem sejmu v Tripolisu v dneih od 1. do 20. marca. Kakih 60 jugoslovanskih proizvodnih in trgovinskih organizacij je na 900 kv. metrih odprtega razstavnega prostora predstavilo proizvode elektro in kovinske predelovalne industrije, lesne, kemične in tekstilne industrije, usnjarske proizvode in gospodarska in potniška vozila.

Odmev volitev v francoskih sindikatih

Nedavne volitve v Franciji, ki so se, kot je znano, končale z relativnim uspehom združene levice, so močno vplivale tudi na ravnanje treh največjih sindikatov, v katerih je organizirana večina francoskih delavcev. Tako CGT kot CFDT sta bili angažirani v predvolilni kampanji in ne glede na to, da sindikati formalno niso politična organizacija, je bilo znotraj sindikalnega gibanja – zlasti njegovega levega dela – v času predvolilne kampanje izredno živahno. Aktivnost sindikatov v tem obdobju dokazuje, da je stopnja politizacije delavskega oziroma sindikalnega gibanja izredno visoka in da so prav stranke združene levice, zlasti pa komunisti in socialisti, uspele pritegniti delavstvo s svojim predvolilnim programom. Neposredno po volitvah so voditelji treh francoskih sindikatov dali tudi posebne izjave za pariški „Le Monde“. Naj povzamemo tudi mi bistvo teh zgovornih izjav:

„Voditelj CGT Serguy je dejal, da je leвица doživela s temi volitvami veliko afirmacijo in da je povezovanje delavskega razreda dobilo novo širšo razsežnost. Nadalje je izjavil, da bo CGT predlagala novi vladi, da uredi mehanizem pogajalnega sistema. CGT bo postavila to zahtevo v realnih okvirih, vendar pa z množično podporo delavcev.“

„Voditelj CGT Bergeron pa je dejal, da FO spoštuje voljo državljanov in da ta sindikat ne bo niti odobravala vsega, kar bo vlada sklenila, niti ne bo vztrajal na sistematični opoziciji. Na koncu izjave je še poudaril, da se bo FO zavzemal tudi za krepitev Evrope, kajti to je pogoj za socialen napredek za polno zaposlitev in za mir.“

Voditelj CFDT Maire pa je dejal, da je povečanje števil sedežev v parlamentu v dobro levice dokaz, da so leve sile edine sposobne izraziti in uveljaviti voljo delavskega razreda in da je uspeh levice odraz globokih sprememb v ljudskih množicah.

Nadalje je Maire izrekel sodbo, da se še nikoli po letu 1968 razmerje sil ni prevzelo tako močno v korist delavcev kot prav tokrat. Poudaril je, da CFDT poziva sindikate na boj, ki bo v daljši perspektivi prinesel temeljne spremembe, ki jih želijo delavci. S tem bojem se bo postopoma zrušila kapitalistična oblast in odpirala se bo pot prehoda v socializem. Ta boj bo pričel s takojšnjimi zahtevami za temeljne družbene reforme, te reforme pa bodo ustvarile možnosti, da bo kapitalistični družbeni red nadomestila socialistična demokracija samoupravna družba.

Vodja desničarskega sindikata FO (Forces ouvriers) Bergeron pa je dejal, da FO spoštuje voljo državljanov in da ta sindikat ne bo niti odobravala vsega, kar bo vlada sklenila, niti ne bo vztrajal na sistematični opoziciji. Na koncu izjave je še poudaril, da se bo FO zavzemal tudi za krepitev Evrope, kajti to je pogoj za socialen napredek za polno zaposlitev in za mir.“

Vse tri izjave so vredne pozornosti in gotovo tudi obširnejše analize. Če se ne spuščamo v popolnoma slabokrvno stališče desničarskega sindikata FO in primerjamo samo izjavi voditeljev obeh največjih in tudi levo usmerjenih francoskih sindikatov, lahko zasledimo v ozadju veliko razliko, ki obstaja v konceptualnih vprašanjih med Komunistično partijo Francije in socialistično stanko, kajti znano je, da francoska KP ne sprejema koncepcije samoupravnega socializma, kar pa očitno velja tudi za politiko in akcije sindikata CGT.

Temu nasprotno pa je za sindikat CFDT zadnja leta značilen močan prodor in tudi zmaga koncepcije samoupravnega socializma in demokracije planiranja. Ta koncepcija je začela dobivati svoj življenjski prostor v sindikatu CFDT po letu 1968, po velikih socialnih krizah, ki jih je preživljala Francija in vsa Evropa. Prodor te koncepcije v socialistični stranki in zlasti še v sindikatih CFDT je toliko bolj vreden pozornosti, saj vse te ideje izvirajo iz izvornih, neposrednih interesov francoskih delavskih in študentskih množic, izraženih v letu 1968. Prav v tem času pa vodstvo KP Francije ni znalo prislusniti razpoloženi in volji širokih ljudskih množic in jih ni znalo pritegniti v komunistično gibanje na novih temeljih.

TE DNI
SO REKLI

Dr. VLADIMIR BAKARIČ, član predsedstva ZKJ, v razgovoru z redakcijo lista Komunist:

Pri nas obstaja v denarni politiki velik liberalizem. Narodna banka je tolikokrat brez pravega kritja dajala denar v promet, da je devalvirala dinar, devalvirala je mero vrednosti, s tem pa je subjektivistično prelivala dohodek iz enega žepa v drugega. V kreditnem sistemu je prav tako, ker so na podlagi emisije nastajali dolžniki, upnik pa ni dal nič drugega kakor kup papirja. Potem so podjetja kreditirala druga drugo...

Kako to ozdraviti? Zdravilo za to je družbeno dogovarjanje, so družbeni sporazumi. Zakaj so naše banke lahko postale tako velik dejavnik v družbenem razvoju? Zato, ker so se centralizirale in zbirale družbena sredstva in jih spreminjale v „kapital“ in investicije. Zakaj pa so jih zbirale? Zato, ker so bila ta sredstva razdrobljena. Voditi bi morali politiko združevanja teh sredstev, da bi s tem krepili združevanje dela. To bi poleg drugega zahtevalo drugačne odnose s trgovino.

Ce hočemo, da se osvobodimo bančnega sistema in te oblike „kapitala“, rečeno pogojno, potem je ta proces integracije nujen. Toda to ne pomeni likvidacije tržišča, kot to ne pomeni pravico. To je likvidacija tako imenovanega trgovskega kapitala, ne pa tržišča, kajti tržišče predstavlja novo, moderno osnovo, kjer postaja ta trgovinski kapital odvečen (v procesu), toda prav tako postaja odvečen tudi kapital denarnega tržišča.

FRANCE POPIT, predsednik CK ZKS, na 32. seji centralnega komiteja:

Ze takoj po 3. seji konference ZKS smo v Sloveniji z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi začeli usmerjati osebne dohodke po načelu „za enako delo enako plačilo“ med ljudmi enakega poklica, izobrazbe in kvalifikacije v istih panogah, kot tudi med panogami. V mnogih delovnih organizacijah so občutno povečali najnižje osebne dohodke zaposlenih. Pomembna je bila 27. seja CK ZKS za urejanje področja družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Na tej seji so bili zadovoljni nekateri tovaršni komunisti iz republiškega izvršnega sveta, da pridejo pred Skupščino SRS z izdelanim sistemom. Ce se ne motim, je rok za to že potekel. Zato in zaradi tega, ker nastajajo novi problemi v odnosih, ki so se formulirali z dogovori, in ker pričakujemo, da bo moralo priti do odmrznitve osebnih dohodkov, se moramo že sedaj na to pripraviti, da ne bo nepravilnost kriva za možno stihijo ali za razgovor, da se še naprej zadržimo v zamrznjenih dohodkih.

SERGEJ KRAIGER, predsednik skupščine SR Slovenije, na seminarju za sekretarje komitejev občinskih konferenc in medobčinskih svetov ZKS v Lipici:

Po ustavnih določbah je vsaka TOZD pravna oseba. Ne smemo pa tega mešati s pravicami in obveznostmi TOZD v prometu s tretjimi osebami: to je samo ena od manifestacij pravne osebe. Vemo pa, da je vedno večji del dejavnosti ali konkretnih obveznosti in pravic med TOZD v medsebojnih odnosih v podjetju oziroma v integracijskih skupinah. Nimamo opravka samo in predvsem s klasičnim prometom na trgu, ker se trg počasi izloča kot neposreden in nujen dejavnik povezovanja delovnih organizacij v procesu družbene reprodukcije.

Zato v tem pogledu ustavne spremembe jasneje opredeljujejo TOZD tako v organizaciji združenega dela sami kakor tudi v vseh oblikah integracije (v proizvodnji, v odnosih z banko, zavarovalnico, trgovino in v odnosih do negospodarskih dejavnosti), skratka, z vsemi tistimi, s katerimi delavec v združenem delu rešuje probleme svojega razvoja: bodisi da koncentrično denarna sredstva za hitrejšo obratovanje, bodisi da preko trgovine organizira prodajo teh proizvodov oziroma da preko negospodarskih dejavnosti zagotavlja izobraževanje svojih kadrov, svojo zdravstveno in finančno kondicijo itd.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

obvešča, da je izšla

knjiga dr. Bogdana Kavčiča:

SODOBNI SOCIOLOŠKI PROBLEMI SAMOUPRAVLJANJA V PODJETJIH

Prednaročnikom smo jo že pričeli pošiljati.

Drugi interesenti lahko knjigo še vedno naroče po prodajni ceni 65 dinarjev za izvod pri upravi ČZP DELAVSKA ENOTNOST, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4.

Nalomljena kopja
zavoljo stanovanjske pravice

Zadnje čase je v javnosti slišati očitke, da je veljavna stanovanjska zakonodaja v očitnem nasprotju z ustavo. Z ustavnimi amandmaji so namreč prenehali veljati zvezni predpisi o stanovanjskih razmerjih, republike pa šele pripravljajo zakone, ki naj bi uveljavili novosti v politiki našega stanovanjskega gospodarstva. Največ pripomb bo nedvomno doživela opredelitev stanovanjske pravice tako do stanovanj v družbeni lastnini kot do stanovanj v privatnem lastništvu.

V bitki za usodo stanovanjske pravice se že lomijo prva kopja. Tako zahteva združenje lastnikov družinskih hiš in etažnih stanovanj v Zagrebu brezpogojno ukinitvev stanovanjske pravice in to celo v družbenem lastništvu. „Stanovanjska pravica je vir nedopustnega bogatenja, mnogih sporov, korupcij in podkupovanja, zato jo je brezpogojno treba ukiniti ne le v privatnem lastništvu temveč tudi v družbenem, ker je škodljiva za interese skupnosti.“ piše v pritožbi, ki jo je združenje lastnikov poslalo CK ZKH. Tudi združenje stanovalcev v privatnih hišah in stanovanjih mesta Zagreba je poslalo CK ZKH svojo pritožbo, v kateri brani stanovanjsko pravico ter poudarja, akcija lastnikov ni uperjena samo proti stanovalcem, temveč pomeni napad na družbenopolitično ureditev. Ta trditve je nedvomno premalo premišljene in prestra: povzročil jo je strah pred izgubo najemnega stanovanja pri privatnih lastnikih stanovanj, ki pa ni povsem neutemeljena, saj se je denimo v Skopju, ob povečanju obdavčitve stanovanj, znašlo čez noč na cesti kakih 1000 nezaščitenih podnajemnikov v zasebnih in družbenih stanovanjih.

V Sloveniji se ozračje v razpravi o stanovanjski pravici ni tako razgelo kot drugod po republikah, vendar kljub temu še ni znano, v čigavo korist se bodo iztekle razprave o pravicah pri uporabi zasedenih stanovanj: ali tudi v korist lastnikov stanovanj ali spet v izključno

korist njihovih, z dosedanjimi predpisi zaščitene najemnikov stanovanj. Vendar imajo lastniki stanovanj že precej več upanja, da bodo razširili svoje stanovanjske pravice do zasedenih stanovanj. V razgovoru s predstavniki republiške skupščine so namreč uveljavili stališče, da je stanovanjska pravica ustavna pravica, ki jo delovni ljudje in občani uveljavljajo enakopravno in ne glede na to, ali to pravico uresničujejo v družbenih ali zasebnih stanovanjih. Pri nadaljnjem oblikovanju zakonskega osnutka, ki ga pripravljajo v republiški skupščini, bo zato treba upoštevati da stanovanje predstavlja opredmeteno minulo delo, iz katerega za lastnika zasebnih najemnih stanovanj izhajajo tudi določene pravice in ne samo obveznosti. Ko sedaj na novo urejamo stanovanjska razmerja, bo torej treba z zakonom omogočiti, da se začne na samoupravni osnovi postopoma razreševati pereči stanovanjski problemi lastnikov zasebnih najemnih stanovanj. V zakonu bi bilo treba opredeliti tudi enotne kriterije, na podlagi katerih bi lastniki zasebnih stanovanj v okviru samoupravnih stanovanjskih skupnosti združevali svoje interese in jih povezovali z družbenimi interesi.

Kot vse kaže, pravice najemnikov stanovanj v prihodnje ne bodo več tako močno zaščitene z zakonom, kot so zdaj. V Sloveniji bomo razrahljali posamezne togosti pri opredeljevanju stanovanjske pravice tudi zato, ker ne spodbujajo občanov, da bi s svojimi sredstvi pridobili nova lastna stanovanja. Pri načrtovanju stanovanjskega gospodarstva torej prevladuje presoja, da samo z gradnjo družbenih najemnih stanovanj ni mogoče odpraviti občutnega stanovanjskega primanjkljaja, temveč je treba hkrati ekonomsko pospeševati tudi gradnjo stanovanj z lastnimi prihranki in z najemanjem kreditov.

V. B.

Zapiranje trga — kaznivo dejanje

Kot je znano, je sredi februarja začel veljati kazenski zakonik, katerega 212. a člen določa, da se zloraba uradnega položaja in pooblastil, z namenom, da bi se porušila enotnost jugoslovanskega trga, kaznuje s strogim zaporom do 8 let, v posebno težkih primerih pa do 12 let. Zakon s sporazumevanjem proizvajalcev in trgovine omogoča takšno kroženje blaga, da v njem ne bo privilegiranih, ne zaposlavljenih. Tako bodo odstra-

njene tudi dileme o monopolnem položaju, neljalni konkurenci, zapiranju trga ter prometu blaga in storitev pod določenimi pogoji. Takih primerov pa doslej ni bilo malo. Cementarne so, denimo, zahtevale takšen režim za prodajo cementa, v katerem je imela prednost na trgu tista organizacija, ki je plačevala večjo maržo. Črna metalurgija pa je sklepala pogodbe s prometnimi organizacijami, vendar je nekatere iz-

polnjevala 20-odstotno, druge pa s 150-odstotno! Pojavi zapiranja trga so bili očitni pri odobranju lokacij za nove blagovne hiše in skladišča, kazali so se v neenakih stopnjah

za domača in tuja podjetja — da niti ne omenjamo pestrosti davčnih stopenj in neenakih kriterijev pri urejanju blagovnega prometa v posameznih občinah.

Porodniški dopust
do enega leta?

Socialno-zdravstveni zbor sabora SR Hrvatske je sprejel predlog novega republiškega zakona o porodniškem dopustu. Zakon zaposleni materi zagotavlja plačan šestmesečni porodniški dopust. Medtem ko je sedanjí zakon zagotavljal samo 105 dni dopusta, preostalih 75 dni pa so morale matere delati skrajšan delovni čas, novi zakon omogoča, da se zaposlene matere same odločijo, ali bodo izkoristile poln šestmesečni dopust ali pa delno skrajšanega. Še zanimivejša pa so določbe zakona, ki omogočajo podaljšanje dopusta tudi do enega leta otro-

kovega življenja. Toda teh dodatnih šest mesecev po določenih zakona ne bo plačanih, šteli pa se bodo v delovno dobo. Nadomestilo za osebne dohodke za ta podaljšani dopust naj bi dobivale same matere samohranilke in zene iz družin z nizkimi prejemki. Prav te določbe so bile sporne na saborski razpravi, tako da so sklenili, da bodo začele veljati šele po sklenitvi družbenega dogovora med saborom, Zvezo sindikatov Hrvaške in zvezo skupnosti zdravstvenega zavarovanja. S tem dogovorom bodo rešili način financiranja ter višino nadomestila.

... v jugoslovanskih sindikatih

BOSNA
IN HERCEGOVINAŠE VEČ DELOVNIH
MEST

Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja v Sarajevu ugotavljajo, da je stopnja zaposlenosti lani narasla za 4,3 %, kar pomeni, da je gospodarstvo in negospodarstvo tega mesta na novo zaposlilo 6.810 delavcev. Samo na mestnem področju je bilo na novo zaposlenih 2.536 delavcev, medtem ko je delo v tujini dobilo 879 delavcev ali za 73 % manj kot leto poprej. V prekvallifikacijo delavcev je bilo zajetih 1.168 prebivalcev, ki jim je bila vnaprej zagotovljena zaposlitev. Posebne težave v minulem obdobju pa so bile pri zaposlovanju pripravnikov; od skupnega števila prostih pripravniških mest je bilo zasedenih komaj 50 % ali 658. Ob tem v Sarajevu ugotavljajo, da preti nevarnost, da se bo v naslednjih letih število pripravniških mest znatno zmanjšalo, saj po novem zakonu o pripravnikih delovne organizacije povsem samostojno določajo tako število kot strukturo pripravniških delovnih mest. Pa še en podatek je upoštevanja vreden: v minulem letu je naraslo število evidentiranih nezaposlenih oseb za 32 % in je znašalo 5.242 delavcev.

Te ugotovitve so bile izrečene na skupni seji predsedstva mestne konference Zveze sindikatov Sarajeva in izvršnega organa skupščine skupnosti za zaposlovanje. Oba organa sta sklenila, da bo treba zavoljo tega dosledno spoštovati kriterije, ki jih vsebuje družbeni dogovor o zaposlenosti in zaposlovanju v Sarajevu. Prednost pri zaposlovanju morajo v bodoče imeti tisti občani, ki živijo v težjih socialnih in ekonomskih razmerah. Še posebej pa so opozorili na to, da morajo delovne organizacije reševati probleme tehnično-tehnoloških presežkov delavcev z organizirano družbeno akcijo in po načelih vzajemnosti in solidarnosti.

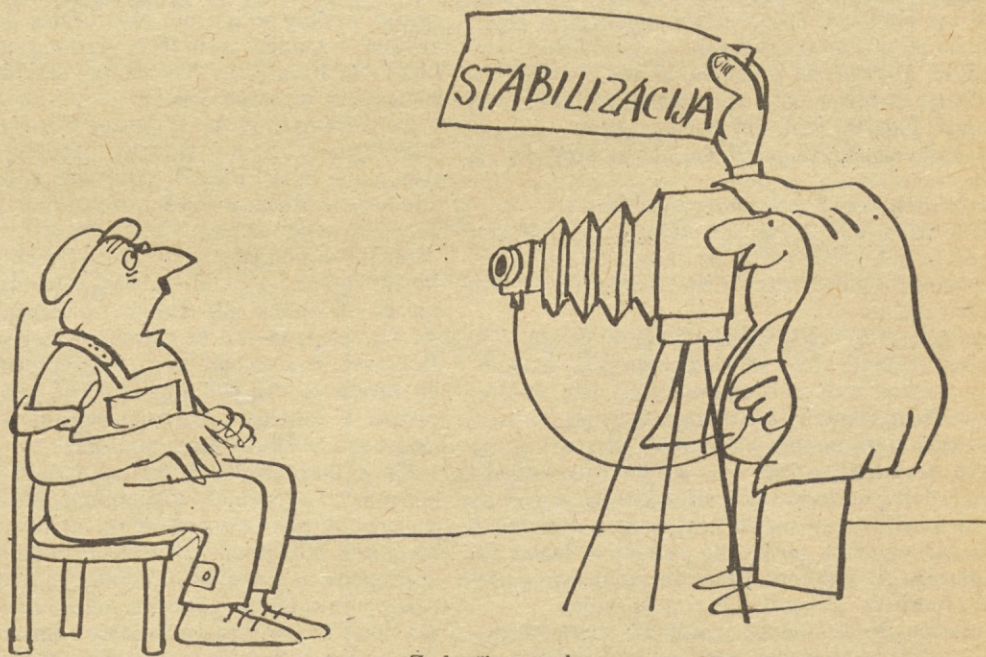
NEUSPELA
INTERVENCija

Zvezna direkcija za rezerve prehranbenih proizvodov je uvozila iz Amerike in Mehike 11 tisoč ton fižola, da bi zagotovila preskrbo trga in visoke cene znižala na normalno raven. Fižol so ponudili trgovini po uvozni ceni 6,3 do 6,60 dinarjev za kilogram, s tem da maloprodajna cena ne bi smela biti višja od 7,50 do 8 dinarjev. Čeprav se maloprodajna cena domačega fižola giblje od 13 do 18 dinarjev in je po oceni strokovnjakov kakovost uvoženega fižola boljša od domačega, se prodaja fižola ni povečala. Uvoženi fižol namreč trgovina zaradi nizkega zasluga „bojkotira“!

Kdo ne spoštuje
predpisov?

Odbor družbenopolitičnega zbora zvezne skupščine za zvezni proračun je proučeval najnovejšo informacijo o izplačilih osebnih dohodkov nad rednimi mesečnimi akontacijami v tistih organizacijah, ki jih zadevajo določila zakona o začasnih ome-

jitvi izplačil. Zbrani podatki kažejo, da je od 1. do 18. decembra 1972. leta v SFRJ 2859 organizacij, ki jih omejitve zadeva, izplačalo preko rednih akontacij osebnih dohodkov skupni znesek 194.261.000 din. Poslance so seznanili s podatkom, da je tudi več zveznih organov in organizacij opravilo takšna izplačila. Nedopustno je, so poudarili na seji, da so to storili organi federacije, ki so sprejeli ta zakon. Takšne poteze, je bilo rečeno, nimajo toliko finančne kot politične teže in je zato nujno treba ugotoviti odgovornost posameznikov ter določiti rok za vrnitev izplačanih sredstev.

— Za lepši nasmeh

BO OTVORITEV MAJA LETOS?

Več kot trije meseci so že minili od napovedane otvoritve doma upokojencev v Slovenjem Gradcu. Slovenjgraška občinska skupščina je investitorstvo zaupala stanovanjsko komunalnemu podjetju Slovenj Gradec, izvajalec del pa je domače Gradbeno podjetje. Zaradi pomanjkanja denarja – večino sredstev je prispeval republiški sklad za reševanje stanovanjskih problemov upokojencev – so se odločili najprej za zidavo prvega objekta, v katerem je 24 garsonjer, moderna kuhinja, v kateri bodo lahko pripravili vsak dan 300 obrokov, jedilnica, klubski prostori in knjižnica. Lani so dejali, da bo dom dograjen do praznika republike. Potem so napovedano otvoritev zopet premaknili. Na stanovanjskem komunalnem podjetju pravijo, da je osnovni razlog za zamudo potrebno spreminjanje in dopolnjevanje načrtov, te pa so prešli šele novembra lani. Potem je zmanjkalo še denarja, ki so ga morali dodatno zagotoviti.

Kljub vsemu pa mnogi le vprašujejo, če je spreminjanje načrtov in pomanjkanje denarja edini razlog, da gradnja tako po polzevo napreduje. Težko si je namreč predstavljati, da so lahko začeli z zidavo doma, ne da bi imeli vse potrebne načrte. No, in če se je že to vleklo, ni čudno, da se je tudi gradnja dražila in da denarja naenkrat ni bilo dovolj.

Problemi upokojencev v Mislinjski dolini pa niso rožnati. Okrog 1.100 je upokojencev in kar 200 jih živi v neprimernih stanovanjih. Ti prav gotovo težko čakajo na preselitev, enako težko pa čaka tudi tistih 14 upokojencev, ki so prispevali od 2.000 do 10.000 dinarjev posojila za nakup opreme za dom, s čimer so si zagotovili pravico do garsonjere.

Kljub temu, da prvi objekt doma upokojencev še ni gotov, obljublja v Slovenjem Gradcu, da bodo še letos začeli z gradnjo drugega objekta, v katerem bo tudi 24 garsonjer.

● PROBLEMATIKA DOMSKEGA VARSTVA OSTARELIH V SLOVENIJI

Topel naj bo dom za jesen življenja!

Že pred petimi leti, ko je republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo izdelal informacijo o nekaterih oblikah družbene skrbi za starejše ljudi v Sloveniji, je bilo očitno, da bo potrebno čimprej pristopiti k načrtnemu reševanju domskega varstva ostarelih. Tako kot pred leti, bolj ali manj tudi danes ugotavljamo, da razpolagamo komaj s polovico potrebnih zmogljivosti v te namene, okvirni načrt potrebnih gradenj, ki je obsegal 3000 postelj, pa je izhajal iz optimističnih pričakovanj, da se bo sleherni slovenski občina lotila gradnje takšnega doma. „Prednost“ pri načrtovani gradnji naj bi dali občinam, ki takih domov še nimajo.

V program domske in stanovanjske gradnje za potrebe upokojencev se vključuje tudi republiška skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja s skladom za stanovanjsko gradnjo. O sodelovanju upravnega odbora sklada v načrtovani srednjeročni programski gradnji domov za upokojence za obdobje 1972–1976 smo se pogovarjali z njegovim predsednikom Ignacem Nagodetom.

„Z republiškim sekretariatom za zdravstvo in socialno varstvo pripravljate srednjero-

ni program domske in stanovanjske gradnje za upokojence. Kdaj bomo dobili ta program?“

„Program bo izdelan do prve polovice letošnjega leta. Pri republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo dela posebna strokovna služba, ki spremlja delo domov za ostarele in starostnike, za katere meni, da so potrebni domske oskrbe. Cenimo, da je v Sloveniji najmanj 3-5 % prebivalcev, starih nad 65 let, ki spričo različnih družinskih vzrokov ne morejo živeti sami in so nujno potrebni domske oskrbe. Prav zato je bila nujno potrebna srednjeročna programska usmeritev domske gradnje za potrebe

upokojencev. Vanjo se bo vključil tudi naš sklad, ki bo pri odmerjanju sredstev dal prednost tej gradnji.“

„Ze pred leti smo ugotovili, da bomo do leta 1976 potrebovali več kot 7600 domskih postelj za ostarele, po prvem predlogu gradenj pa naj bi pridobili čez tri leta 3000 postelj. Potrebe razumljivo naraščajo, kakšne pa so že danes, nam bo najbolj nazorno pokazal srednjeročni program domske in stanovanjske gradnje za potrebe upokojencev.“

Uresničitev programa s pridobitvijo novih ležiščnih zmogljivosti za ostarele pomeni, da bi s tem imeli v Sloveniji že polovico sodobnih domov za sta-

robnike, ki bi lahko razvijali najširšo pomoč starejšim ljudem. Ne nazadnje pa bodo potrebna predvsem znatnejša finančna sredstva, ki jih same občine ne bodo zmogle, zlasti ne manjše. Slej kot prej bi kazalo združiti sredstva za domsko in stanovanjsko gradnjo za potrebe upokojencev (sredstva več občin, sredstva družbenih skladov), saj samo sredstva republike in sklada za stanovanjsko gradnjo za potrebe upokojencev pri republiški skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja verjetno ne bodo zadostovala za izpolnitev srednjeročnega programa domske in stanovanjske gradnje za upokojence.

-iv

S samoupravnim sporazumom do novih bolniških postelj

Te dni obravnavajo samoupravni organi delovnih organizacij v mariborski regiji predlog samoupravnega

sporazuma o zbiranju denarja za izgradnjo mariborske bolnišnice in kirurškega oddelka bolnišnice v

Ptuju. Prvotno dogovorjeni način zbiranja sredstev v regiji – po pogodbah, s katerimi so se delovne organizacije obvezale prispevati 0,5 odstotka od kosmatih osebnih dohodkov za dobo petih let, namreč nikakor ne zagotavlja, da bi lahko zbrali potrebna sredstva.

Razlogov za to je več: povečan obseg dograditve je bil nujen zaradi programskih nalog mariborske bolnišnice. Gre namreč za drugi medicinski center v Sloveniji. Podražila se je tudi medicinska oprema, gradbene storitve, razen tega pa vse delovne organizacije niso podpisale pogodb ali pa so jih nekatere podpisale za prispevek manj kot 0,5 odstotka. Vsi ti razlogi so terjali drugačno rešitev, ki bi zagotovila več sredstev. Tako je začasna skupščina skupnosti zdravstvenega zavarovanja Maribor natanko pred enim mesecem sprejela sklep, po katerem je predlagala skupaj z združenim odborom za izgradnjo mariborske in ptujske bolnišnice sklenitev samoupravnega sporazuma o finansiranju izgradnje mariborske in ptujske bolnišnice.

Po tem sporazumu bi v petih občinah naše regije zbrali za obe bolnišnici okrog 195 milijonov dinarjev. Ta sredstva, ki bi zadoščala za dograditev, bi zbrali od januarja letos do konca decembra 1977, in sicer po 0,75 odstotkov od kosmatih osebnih dohodkov zavarovancev – delavcev.

Predlagatelji novega načina zbiranja sredstev so izbrali način demokratične, samoupravne odločitve za tako pomembno akcijo. Zato so se odločili za samoupravni sporazum o finansiranju izgradnje, ki bo veljal samo v tem primeru, če ga sprejme najmanj dve tretjini vseh zaposlenih. Po sedanjem programu je na prvem mestu izgradnja in vselitev bolnišnične stolpnice. V drugi etapi pa so na vrsti gradbena dela za funkcionalni trakt, v katerem bodo operativni prostori, prostori za intenzivno nego bolnikov, za fizioterapijo, sterilizacijo, rentgen in ambulante. V tretji etapi pa je predvideno dokončanje funkcionalnega trakta in namestitve potrebne opreme.

Tako je akcija za podpisovanje samoupravnega sporazuma o zbiranju sredstev že v polnem teku. Njeni izvajalci so pripravili vrsto razgovorov s predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij ter vodstev organizacij zdrženega dela. Družbenopolitični delavci so v Mariboru že obiskali številne delovne organizacije in doslej so povsod izrazili vso podporo predlogu za samoupravni sporazum.

Invalidska pokojnina

Novi pokojninski in invalidski sistem

V nadaljevanjih bomo objavili novosti, ki jih prinašajo novi predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki bodo zadevale zlasti delavce-zavarovance. Rubriko smo pripravili s sodelovanjem JANEZA ERJAVCA, pomočnika direktorja službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. V njej bodo sodelovali še strokovnjaki, ki delajo v tej službi. Tako bodo naši bralci seznanjeni z bistvenimi novostmi, kako, kdaj uveljaviti svoje pravice, kolikšne bodo le-te itd.

Če se bo sčasoma pokazala potreba po posvetovalnici s tega področja, jo bomo tako, kot imamo sedaj pravno, odprli. Tudi na ta vprašanja bi odgovarjali strokovnjaki službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Pravico do invalidske pokojnine ima zavarovanec, ki je postal invalid določene stopnje, če je ob nastanku invalidnosti dopolnil določeno pokojninsko in zavarovalno dobo.

Delovne invalide delimo na tri skupine oziroma kategorije invalidnosti. Delovni invalid I. kategorije invalidnosti je zavarovanec, ki je popolnoma nezmožen za svoje delo in za drugo ustrezno delo in se niti s poklicno rehabilitacijo ne more usposobiti za tako delo. Delovni invalid II. kategorije invalidnosti je zavarovanec, ki je le deloma zmožen bodisi za svoje, bodisi za drugo ustrezno delo, se pa niti s poklicno rehabilitacijo ne more toliko usposobiti, da bi mogel poln delovni čas opravljati drugo ustrezno delo. Delovni invalid III. kategorije je zavarovanec, ki je popolnoma nezmožen ali je le deloma zmožen za svoje delo, zmožen pa je poln delovni čas opravljati drugo ustrezno delo ali se lahko s poklicno rehabilitacijo usposobi za tako delo. Deloma zmožen pomeni, da je delovni invalid zmožen svoje ali drugo ustrezno delo opravljati skrajšan delovni čas, vendar najmanj polovico polnega delovnega časa.

Pravico do invalidske pokojnine ima zavarovanec, ki postane:

1. delovni invalid I. kategorije invalidnosti;
2. delovni invalid II. ali III. kategorije, ki je star moški 60 in ženska 55 let in mu zaradi starosti ni več zagotovljeno drugo ustrezno delo, čeprav bi bil zanj morda še zmožen;
3. delovni invalid III. kategorije invalidnosti, ki je nezmožen za svoje delo in brez poprejšnje rehabilitacije nezmožen tudi za drugo ustrezno delo, katerega pa poklicna rehabilitacija ni zagotovljena;
4. vojaški vojni invalid od I. do VI. skupine, ki ne more več opravljati svojega dela nad polovico polnega delovnega časa, ne glede na to, ali izpolnjuje pogoje za poklicno rehabilitacijo oziroma zaposlitev. Vendar ta zavarovanec namesto invalidske pokojnine lahko zahteva pravico do poklicne rehabilitacije oziroma pravico do zaposlitve, če izpolnjuje pogoje zanje.

Za pravico do invalidske pokojnine mora zavarovanec izpolniti še en pogoj, imeti mora določeno pokojninsko dobo. Količina potrebne pokojninske dobe je odvisna od tega, koliko pokojninske dobe ima zava-

rovanec v tako imenovanih zavarovančevih delovnih letih. Z delovnimi leti je mišljeno število polnih let v razdobju od dneva, ko je zavarovanec dopolnil starost 20 let, do dneva, ko je postal invalid. Zavarovancu, ki je bil po dopolnjenem 20. letu starosti na rednem šolanju in si je pridobil višjo ali visoko strokovno izobrazbo, se štejejo delovna leta od 23. oziroma 25. leta starosti do takrat, ko je postal invalid. Zavarovanec ima pokojninsko dobo, potrebno za pravico do invalidske pokojnine:

1. če z dopolnjeno pokojninsko dobo krije najmanj tri četrtine razdobja od dopolnjenih 20 let starosti do nastanka invalidnosti, ali
2. če z dopolnjeno pokojninsko dobo krije sicer manj kot tri četrtine, vendar pa najmanj eno tretjino delovnih let, to pa s pogojem, da ima pred invalidnostjo izpolnjeno gostoto zavarovalne dobe, da je torej imel v zadnjih petih letih pred nastankom invalidnosti vsaj 40 mesecev ali v zadnjih desetih letih vsaj 80 mesecev zavarovalne dobe.

Za zavarovanja, ki je postal delovni invalid pred dopolnjenimi 20 leti starosti, zadošča, da je bil na dan, ko je postal invalid, zavarovan in da je imel vsaj eno leto zavarovanja. Za zavarovanja, ki je postal invalid pred dopolnjenimi 30 leti starosti in si je s šolanjem po dopolnjenem 20. letu starosti pridobil strokovno izobrazbo kvalificiranega delavca oziroma srednjo ali od srednje višjo strokovno izobrazbo in je delal na delovnem mestu, ki ustreza pridobljeni strokovni izobrazbi, je izpolnjen pogoj pokojninske dobe, če je bil zavarovan vsaj eno leto in bil na dan, ko je postal invalid, v delovnem razmerju oziroma je bil obvezno zavarovan na kakšni drugi podlagi.

Če je invalidnost, na podlagi katere ima zavarovanec pravico do invalidske pokojnine, posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, se zavarovancu odmeri invalidska pokojnina v višini 85 % pokojninske osnove – ne glede na pokojninsko dobo, ki jo dejansko ima.

Če je invalidnost posledica bolezni ali poškodbe izven dela, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove glede na zavarovančevu pokojninsko dobo z enakim odstotkom, kot se odmeri starostna pokojnina. Vendar invalidska pokojnina ne sme znašati

manj kot 45 % pokojninske osnove za zavarovanca, ki je postal invalid pred dopolnjenim 60. letom starosti, oziroma ne manj kot 55 % za zavarovanko, ki je postala invalid pred dopolnjenim 55. letom starosti. Če je zavarovanec postal invalid od 60. letu oziroma zavarovanka po 55. letu starosti, invalidska pokojnina ne sme znašati za zavarovanca manj kot 35 % in za zavarovanko ne manj kot 40 % pokojninske osnove.

Zavarovancu – vojaškemu invalidu od I. do VI. skupine ter drugemu z mirovnimi vojaškimi invalidi izenačenemu invalidu od I. do VI. skupine se odmeri invalidska pokojnina ne glede na njegovo pokojninsko dobo v višini 85 % pokojninske osnove, če je najmanj polovico razdobja od 15. maja 1945 do dneva nastanka invalidnosti prebil ne delu, priznanem v zavarovalno dobo.

Če je zavarovanec pridobil pravico do invalidske pokojnine preden je dopolnil 60 (moški) oziroma 55 (ženska) let starosti, na podlagi pokojninske dobe odmerjena pokojnina pa ne dosega 85 % pokojninske osnove, ima pravico še do dodatka na invalidnost. Višina dodatka na invalidnost pa je odvisna od dveh okoliščin: od starosti, pri kateri je zavarovanec postal invalid, in od pokojninske dobe, dopolnjene v zavarovančevih delovnih letih. Dodatek na invalidnost znaša, če je invalidnost nastala pred dopolnitvijo 55 (moški) oziroma 50 (ženske) let starosti 20 % po pokojninski dobi odmerjene pokojnine, če zavarovančeva pokojninska doba dosega tri četrtine delovnih let; 15 %, če dosega polovico delovnih let, in 10 %, če ne dosega polovico delovnih let. Če je invalidnost nastala po 55 (moški) oziroma 50 (ženske) letu starosti, vendar pa pred 60 letom (pri ženskah pred 55. letom) starosti, znaša dodatek na invalidnost glede na prej omenjeno pokojninsko dobo v delovnih letih – 10 %, 5 % in 5 %. Invalidska pokojnina skupaj z dodatkom ne more presegati 85 % pokojninske osnove. Dodatek na invalidnost je sestavni del invalidske pokojnine in se upošteva tudi, kadar je invalidska pokojnina osnova za odmero družinske pokojnine.

J. E.
PRIHODNJIČ
DRUŽINSKA POKOJNINA

Koliko časa še boj s posledicami?

V zadnjih mesecih smo sprejeli vrsto ukrepov, s pomočjo katerih si prizadevamo zavezati nadaljnje materialno in moralno razslojevanje naše družbe. Tako so začele komisije v občinah ugotavljati vire dohodkov najpremožnejših občanov, odgovorni družbeni delavci prijavljajo svoje nepremičnine, v delovnih organizacijah so začeli govoriti o izdatkih za kilometrine, dnevnice, reprezentanco in o delavskem nadzorstvu, a tudi organi pregona in sodstva bolj ostro kot nekdanj zatirajo oblike gospodarskega kriminala.

Sedanji naravnosti dela oblastnih organov ni moč oporekati, saj z njo popravljamo najhujše napake, ki jih je povzročilo neobvladovano delovanje zakonov tržišča. Kljub temu pa je dobro vedeti, da samo s takšnimi ukrepi ni mogoče odstraniti glavnih virov in vzrokov socialne razslojenosti v naši družbi, ki jih predstavljajo razlike med mestom in vasjo, razne oblike osebnega in kolektivnega prilaščanja presežnega dela delavcev in delitev dohodka, ki ne temelji na delu. Pred temi objektivnimi vzroki socialnih razlik smo pogosto še brez moči; še tako izbrušen davčni vijak jim ne more blizu.

Zelo pomemben vir neupravičenih socialnih razlik ostajajo – kljub samoupravnemu dogovornemu razponu povprečnega mesečnega dohodka vodilnih gospodarskih strokovnjakov in ne kvalificiranih delavcev 1:3. Med posameznimi gospodarskimi panogami in dejavnostmi ta razpon celo raste. Razponi poprečnih osebnih dohodkov v bankah, zbornici in zunanjetrgovinskih podjetjih ter najnižji OD v nekaterih gospodarskih panogah znašajo celo 1:10, s prejemki izven delovnega časa pa kar 1:20. K temu je treba prišteti še visoke dnevnice, reprezentanco, reklamo in propagando, katerih dober del se spremeni v osebne dohodke.

Gospodarsko in družbeno rast nam bo uspelo uravnovesiti le, če bomo začeli ugrajevati v celoten razvoj naše družbe več pravnega reda in socialnih prvin s trajnimi ekonomskimi učinki. Poziv za povečanje deleža socialne politike v našem družbenem razvoju ni nikakršno odkritje Amerike, saj je znano, da obsega socialna politika v svojem širšem pomenu celotno družbeno aktivnost in usmerjenost pri urejanju življenjskih, delovnih in družbenih pogojev, ki vplivajo na družbeno-ekonomski položaj ter socialno varnost in socialno mobilnost ljudi. Socialna politika mora torej v samoupravni socialistični družbi postati neločljiv del celotne družbenoekonomske politike, saj imajo vsi ekonomski odnosi in pojavi tudi svojo socialno stran. Šele uskladenost obeh vidikov, ekonomskega in socialnega, omogoča celovito razvojno politiko in zagotavlja nujno ekonomsko in politično stabilnost družbe.

VINKO BLATNIK

NOVE OBLIKE PREDŠOLSKE VZGOJE OTROK V ŠALEŠKI DOLINI

Popoldansko varstvo

V Velenju in Šoštanju so vključili enkrat ali dvakrat na teden v organizirano vzgojo več kot 300 otrok, ki jih zavoljo pomanjkanja prostorov niso mogli sprejeti v redno varstvo pred vstopom v šolo

Vzgoji in varstvu namenjajo v občini Velenje posebno pozornost. Zavedajo se, da sistematična predšolska vzgoja odločilno vpliva na kasnejšo otrokovo uspešnost v šoli. V predšolsko varstvo je zdaj vključenih v Šaleški dolini 625 otrok, oziroma 12 % vseh predšolskih otrok, pred dvema letoma pa jih je bilo le nekaj nad 300. Prizadevajo pa si, da bi bilo že v kratkem vključenih v organizirano varstvo vsaj 20 % vseh predšolskih otrok, posebno skrb pa bodo namenjali predšolskemu varstvu in vzgoji otrok v okoliških krajih.

V zadnjem letu dni je dobil nove prostore oddelek vzgojno-varstvene ustanove v Šmartnem ob Paki, obnovili in uredili pa so še vrtec v Šoštanju. V Velenju, kjer so potrebe po organizirani vzgoji in varstvu najmlajših največje, gradijo novo vzgojno-varstveno ustanovo, za gradno katere bo prispevala večina denarja tovarna gospodinjske opreme Gorenje Velenje.

Kljub napredku pri širjenju zmogljivosti vzgojno-varstvenih ustanov v Velenju, so leta 1971 zgradili nov vrtec, pa so prostori še zmeraj premajhni, da bi lahko vključili v organizirano varstvo in vzgojo vse tiste predšolske otroke, ki bi bili tega potrebni. Zavoljo tega so se v Velenju in Šoštanju odločili nedavno tega za novo, dokaj domiselno obliko vzgoje tistih otrok, ki sicer niso vključeni v redno predšolsko vzgojo. Starši

so to pobudo resnično toplo pozdravili.

Sredi februarja so v Velenju organizirali 9 popoldanskih oddelkov. Otroci pridejo v vrtec vsako sredo popoldne za dve uri. V Šoštanju pa imajo 3 skupine, ki pridejo v vrtec prav tako popoldne dva dneva v tednu. V to novo obliko organizirane vzgoje je vključenih v Velenju 230, v Šoštanju pa 75 otrok, rojenih v letih 1967 in 1968.

Vzgojiteljice so izdelale za vsako skupino posebej podoben program dela, upoštevaje starost otrok. Tako je zagotovljena pri delu kar največja narčnost, zajeta pa so tudi vsa vzgojna področja. Pred vsako

zaposlitvijo se otroci igrajo, delo pa se nasploh začne s telesno vzgojo. Zlasti pa so otroci, ki so zdaj prvič vključeni v organizirano vzgojo, navdušeni nad lutkovnimi igrkami in filmskimi predstavami.

Sicer pa si v Šaleški dolini tudi prizadevajo, da bi izboljšali pogoje za vzgojo in varstvo otrok izven Velenja in Šoštanja. Tako računajo na postavitev manjših objektov za predšolsko varstvo otrok v Pesju, kjer je na voljo na podstrešju osnovne šole le ena igralnica, in v Škalah. Za potrebe predšolskega varstva bo treba urediti poseben oddelek tudi pri šoli v Topolšici, v Velenju pa zgraditi še tretji vrtec. (vš)

**MODNA HIŠA
S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIEJKU
VAM NUDI**

**bogato in vedno aktualno izbiro otroške,
moške in ženske konfekcije, modnega me-
trskega blaga, pletenin in visoko kvali-
tetne usnjene konfekcije in galanterije.**

Nizki dohodki in še druge težave

Sindikalne organizacije premalo zavzete za reševanje težav invalidov
V kranjskih delovnih organizacijah le dva aktiva

V prizadevanjih za zmanjšanje socialnih razlik, ki jih nakužujejo pismo predsednika Tita in Izvršnega biroja ter drugi dokumenti ZK, bi morala imeti pomembno mesto tudi skrb za telesne invalide. Vrsta predpisov in ustaljenih pojmov povzroča, da so v mnogočem prikrajšani in da mnogim izmed njih ni zagotovljen niti dohodek za najosnovnejše življenjske potrebe. Na to opozarja tudi društvo telesnih invalidov v Kranju, ki vključuje 520 članov

in uspešno deluje za izboljšanje njihovega položaja.

V društvu ugotavljajo, da v mnogih delovnih organizacijah nimajo razumevanja za njihovo zaposlovanje, že zaposlenim pa ne poiščejo njihovim sposobnostim primernih delovnih mest, zaradi česar imajo nizke dohodke. Da bi se neposredna skrb za invalide člane kolektivov izboljšala, je društvo predlagalo sindikalnim organizacijam v podjetjih, da ustanovijo njihove aktivne. To so že storili v tovarni Iskra in v konfekciji Mladi rod, drugod pa za to pobudo niso pokazali potrebnega razumevanja.

Z neustreznim odnosom do invalidov v delovnih organizacijah je najtesneje povezan težak položaj po upokojitvi, saj nizek dohodek v letih bolovanja povzroči še nizko pokojnino. Invalidi pa se pritožujejo tudi nad tem, da jih zdravniki obravnavajo enako kot le prehodno bolne in odločajo o njihovi sposobnosti za delo brez temeljitejših pregledov.

Mimo stalnega opozarjanja na nujnost boljše družbene skrbi za invalide si kranjsko društvo prizadeva, da bi imeli večjo prednost pri dodeljevanju stanovanj, da bi jim letni dopust podaljšali vsaj za 3 dni (to dvojso že uveljavili v tovarni Iskra), da bi zanje ukinili nočno delo in da bi izboljšali zdravstveno varstvo zanje, socialno ogrožene in kronično bolne invalide pa oprostili lastne udeležbe pri stroških za zdravlila.

Društvo po svojih močeh pomaga tudi invalidni mladini, ki prihaja iz zavodov in se težko vključuje v normalno življenjsko in delovno okolje.

Zadnja nedelja v marcu je dan telesnih invalidov in morda bi vsaj za to priložnost nekoliko bolj razmislili o njihovih težavah in o možnostih za to, da bi jim zagotovili enakopravnejši položaj.

M. S.

Program v celoti uresničiti

V Slovenjem Gradcu z zamudo doteka denar v občinski sklad za negospodarske investicije

Tudi v občini Slovenj Gradec so se lani odločili, da bodo s krajevnim samoprispevkom občanov pospešili urejanje nekaterih najbolj perečih negospodarskih problemov. Denar se steka v poseben sklad za negospodarske investicije, v katerem so tudi združena sredstva delovnih organizacij in sredstva nekaterih skladov. V petih letih naj bi bilo, po programu, sprejetem ob referendumu, v tem skladu za negospodarske investicije nad 37 milijonov dinarjev.

Ko je te dni upravni odbor občinskega sklada za negospodarske investicije v Slovenjem Gradcu pregledoval vplačila prispevkov, je lahko ugotovil, da je bilo s krajevnim samoprispevkom v času od 1. avgusta 1972 do 28. februarja 1973 zbranih blizu 1.183.000 dinarjev, cestni sklad pa je prispeval 170.000 dinarjev. Manj je bilo vplačanega denarja na račun krajevnega samoprispevka, saj so v nekaterih delovnih organizacijah začeli z zamudo (ponekod tudi s 4-mesečno zamudo) odtegovati to referendumsko obveznost. Točnega pregleda o zaostalih prispevkih na

račun krajevnega samoprispevka pa zaenkrat še ni.

Iz sklada za negospodarske investicije so v Slovenjem Gradcu doslej porabili nekaj nad 620.000 dinarjev, in sicer za gradnjo nove zgradbe za osnovno šolo v Šmartnem pri Slovenjem Gradcu ter za urejanje ceste

od Murka v Slovenjem Gradcu do Legenskega križa. Sicer je ob tem upravni odbor sklenil, da je treba dosledno uresničiti sprejeti program investicij, za morebitne prekoračitve pa si morajo koristniki denarja oziroma investitorji sami zagotoviti potrebna dodatna sredstva. (An)

DEVETI VRTEC

V počastitev dneva žena so v Kranju odprli nov vrtec na Klancu. Zgrajen je bil s pomočjo samoprispevka občanov in delovnih organizacij, vanj pa so že vključili 60 otrok. Največ novih varovancev je s področja Klanca in Primskovega, nekaj pa tudi iz drugih predelov mesta, kjer zmogljivosti za varstvo predšolskih otrok še precej primanjkuje. V devetih vrtcih v mestu jih je sedaj vključenih 900, okoli 500 pa jih čaka na sprejem.

Ob koncu tega meseca bodo odprli še nov vrtec v Bitnjah pri Kranju, v katerem bo prostora za 40 otrok.

Komentatorjev stolpec

Zakaj še nič konkretnega

Čeprav se je predsedstvo ZKJ zavzelo za čimprejšnjo sklenitev medrepubliškega dogovora o programu dolgoročnega razvoja kmetijstva, do dogovora še vedno ni prišlo. Medrepubliški dogovori o prihodnosti našega kmetijstva so se formalno zataknil ob vprašanju, kako zbrati in razdeliti okrog 500 milijonov dolarjev sredstev, kolikor je nujno treba investirati za razvoj kmetijstva, če se želimo izogniti stalnemu naraščanju uvoza hrane. V resnici pa je šlo za globlje vprašanje – za dilemo, ali regresirati proizvajalce hrane in jih s tem spodbujati za večjo proizvodnjo, ali pa regresirati porabnike hrane in s tem zaščititi življenjsko raven zaposlenih.

Odgovor na zastavljeno vprašanje v resnici ni enostaven. S tem, ko že vrsto let administrativno zadržujemo naraščanje cen kmetijskih pridelkov, smo zašli v razmere, da vsako leto povečujemo njihov uvoz, namesto da bi proizvajali za izvoz. Številke o uvozu kmetijskih pridelkov govorijo, da se kmetijstvo sproti prilagaja svojem, z administrativnimi ukrepi opredeljenemu položaju tako, da zmanjšuje proizvodnjo ali pa prideluje le takšna živila, za katera lahko največ iztrži.

Se preden naj bi se dokončno odločili, kako razvijati kmetijstvo, bi se torej morali dogovoriti, ali kaže še naprej z nizkimi cenami kmetijskih pridelkov ščititi življenjsko raven zaposlenih ali ne. Ob relativno nizkih in z vse večjimi datjavami obremenjenih osebnih dohodkih zaposlenih si nikakor ne moremo privoščiti še višjih cen osnovnih živil, kar z drugimi besedami pomeni, da bo treba še naprej regresirati cene vseh pomembnejših kmetijskih pridelkov. Pri načrtovanju kmetijske politike bi se torej morali nujno dogovoriti, za katere pridelke gre, koliko jih potrebujemo in kdo naj bodo njihovi kupci. Le tisti, ki bi proizvajali takšne kmetijske pridelke, za katere bi se dogovorili, naj bi dobivali premije, vendar šele po prodaji blaga. To ne bi bila administrativna delitev sredstev, kot so beneficirane obresti za turizem, marveč ekonomska, saj bi njene rezultate uživali vsi porabniki osnovnih živil.

Vsem kmetijskim proizvajalci bi prav gotovo ne bilo potrebno administrativno določiti cen. Zakaj bi npr. upravno nadzorovali cene vinu in žganim pijačam? Dobro je znano, kateri proizvodi so pomembni za ohranitev življenjske ravni.

Kmetijstvo lahko prvo preide na ekonomske poslovne odnose, to je na dogovore s porabniki kmetijskih pridelkov, kot so JLA, materialne rezerve, turistični trg in veliki potrošniki doma. To je pot za povečanje ekonomskih sposobnosti kmetijstva, ne pa dolgotrajna pogajanja o dočasnih sredstvih za investicije v kmetijstvo.

Vendar je pot do takšnega poslovnega dogovarjanja v kmetijstvu še dolga, kajti večina zainteresiranih republik in pokrajin se še vedno zavzema za centralistično združevanje sredstev; tiste, ki naj bi za to zamisel več plačevale, kot imele od nje koristi, pa se takšnemu združevanju upirajo. Zato tudi še ni medrepubliškega sporazuma o dolgoročnem razvoju kmetijstva, kar povzroča že veliko gospodarsko škodo.

B. L.

Danes! Da ne bo jutrišnji zalogaj prevelik...

To panogo pestijo prevelika razdrobljenost, neskladen razvoj in neravnovesje med izvozom in uvozom ● Bodoči razvoj v združevanju in vlaganju v bazično kemijo ● Nujna pomoč družbe

Največji problem naše kemične industrije je velika razdrobljenost. V Sloveniji je skoraj 40 majhnih podjetij te panoge, vsa skupaj pa so po gospodarski moči za dva ali tri zares velika podjetja. Iz te razdrobljenosti, ki jo je pogojeval dosežani položaj kemije v naši republici, so se razvijale ostale tegobe: majhna akumulativnost posameznih podjetij, nezmožnost lastne rasti in lastnega razvoja tehnologije.

Dodajmo k temu še, denimo, premajhno pozornost družbe do bazične kemije, ki se je v minulih letih preusmerjala v precej bolj akumulativne predelavo, da se je rešila iz težavnega položaja. Primaknimo, da se je zaradi premočnega razvoja predelovalne kemije na račun bazične podrla ravnovesje med izvozom te panoge in uvozom za njene potrebe: sedaj ta panoga z lastnim izvozom pokriva samo tretjino uvoza, ne tako daleč nazaj pa je bilo zunanjetrgovinsko razmerje panoge ena proti dva v korist uvoza.

Če še dodamo, po kateri poti naj bi se kemična industrija reševala iz sedanjih tegob?

Vsekakor z združevanjem z močnejšim razvojem bazične kemije, s specializacijo proizvodnje, z združevanjem raziskovalnega dela, s tesnejšim sodelovanjem trgovine. In ne navsezadnje, tudi ob večjem posluhu družbe za njene težave.

O združevanju se v kemični industriji pogovarjajo že več kot deset zadnjih let, vendar doslej brez večjih uspehov. Med vzroki je prav gotovo zaprtost slovenskih kemijskih podjetij, njihova zagledanost v reševanje ozkih lastnih problemov. Da takšno gledanje lahko daje le kratkoročne rezultate, dolgo-

ročno pa pomeni bumerang, se kaže zdaj.

Združevanje podjetij te panoge, ne samo v ozkem spektru čisto proizvodnih podjetij, pač pa tudi tesnejše navezovanje na raziskovalne institucije in na trgovino je osnova za reševanje težav. Uresničevanje ustavnih dopolnil daje združevanju v kemiji nov zalet. Temeljne organizacije združenega dela naj bi bile osnovni nosilec bodočega združevanja, s samoupravnimi dogovori, ki naj bi predvsem spoštovali interese delavcev, se bodo povezoval v višje oblike združenega dela. Vendar v ke-

miji za sedaj niso pri ustanavljanju temeljnih organizacij praktično prav nič dlje kot nasploh v industriji. Še več, v nekaterih podjetjih menijo, da je pri njih dovolj ena sama temeljna organizacija. To kaže, da se marsikje upirajo vsebinskim in organizacijskim spremembam, ki jih prinašajo ustavne spremembe.

Drugi temeljni kamen bodočega razvoja kemične industrije naj bi bila poživitev bazične kemije. Dejstvo je, da ima predelovalna kemična industrija svoje meje v razvoju spričo dejstva, da potrebuje veliko surovin ki jih sedaj uvažajo, in da potrebuje za uvoz surovin devize, ki jih

zelo težko ustvarja z izvozom. Bazična kemija ima boljše možnosti za izvoz, poleg tega zagotavlja velik del surovin za predelovalno industrijo. Vsekakor je kruh kemikov jutrišnjega dne v razvijanju bazične kemije.

Izrednega pomena za razvoj te panoge, zlasti za osvajanje novih tehnologij, je združevanje raziskovalnega dela. Ne samo združevanje umskih zmogljivosti, pač pa tudi finančnih, ki jih posamezne tovarne nameenjajo za razvoj in ki, tako razdrobljene, ne pomenijo v primerjavi s sredstvi, ki jih za razvoj namenja kemična industrija v tujini, ničesar.

DOBRI REZULTATI ZASAVSKEGA GOSPODARSTVA LETOS

Nič več »na kredo«!

Z nekaterimi izjemami so delovni kolektivi v Zasavju izpolnili predvidene načrte poslovanja v januarju in februarju ● Preskrba s surovinami in reprodukcijskim materialom je primerna, možnosti prodaje blaga pa so se za nekatere organizacije poslabšale, med drugim tudi zavoljo tega, ker so vodstva podjetij izvedla že drugo selekcijo kupcev ● Slabšim plačnikom dobavljajo manj izdelkov, nekaj pa so jih celo črtali s seznama

V nekaterih zasavskih delovnih skupnostih so morali odpisati precej dohodka, ker niso mogli izterjati naročnikov. To pa je seveda povzročilo precej hude krvi med kolektivi. Tako je morala Steklarna odpisati nekaj nad 1 milijon din dohodka, precej več, kot so lani predvidevali. Pa tudi ostala, zlasti večja podjetja so morala napraviti križ nad delom dohodka, zato je razumljivo, da bodo letos prodajali izdelke samo zanesljivim partnerjem.

V zasavskih rudnikih so v prvih dveh letošnjih mesecih pridobili 308.000 ton premoga, nekaj več, kot so planirali. Cementarna je prodala kupcem 49.000 ton cementa, prodali pa bi ga še več, če bi vse naprave, predvsem nove, brezhibno delovale. Ugodne proizvodne uspehe so dosegli tudi v nekaterih ostalih podjetjih, čeprav so predvidevali še večji obseg gospodarjenja, zlasti zavoljo tega, ker so obratovali tudi ob sobotah.

Prvi meseci v letu sicer niso najprimernejši za izvoz, toda letos, kot je videti, ne veljajo te napovedi. Iz hrastniške steklarne so prodali na tuja tržišča že za skoraj 600.000 dolarjev blaga, skoraj toliko, kot lani v treh mesecih. Februarja pa so dosegli rekordno prodajo na tuja tržišča, saj so ugotovili, da je vrednost izvoza ta mesec znašala 314.000 dolarjev. V trboveljski Iskrini tovarni polprevodnikov so lani izvozili blaga v vrednosti 600.000 dolarjev, letos pa povečujejo izvoz na 4,5 milijona dolarjev, torej za sedemkrat več kot leto prej. Velik izvoz so nadalje imeli v hrastniškem podjetju Sijaj, Tovarni kemičnih izdelkov, litijski lesni industriji in deloma tudi v Gredilnici pa v izlaški tovarni elektroporcelana, zato pravzaprav vsepovsod pričakujejo, da bodo letošnje izvozne načrte presegle, če ne bo prišlo do kakršnihkoli zapletov ali težav.

VIRMANI IN ŠE KDO NA ZATOŽNI KLOPI

PEKEL V RAČUNOVODSTVIH

Kakor da ne bi imeli važnejših problemov in nalog, smo delovni organizacijam naložili dodatno administrativno delo in stroške, obenem pa kar naprej govorimo o stabilizaciji!

Tisto, kar ob mesecu dobimo v kuverti, imenujemo neto osebni dohodek. Razlika do bruto osebne dohodka so razni prispevki, ki jih računovodstva delovnih organizacij obračunavajo po predpisanih stopnjah in po postopku, ki je določen za ustrezno odredbo zveznega sekretariata za finance.

Če so do novega leta računovodstva za dvig „plač“ z enim plačilnim nalogo, virmanom, lahko poravnala vse prispevke družbenopolitičnim skupnostim (poenostavljeno: proračunski prispevek), razen tega pa še prispevek za izobraževanje, zdaj še zdaleč ni več tako enostavno. Prej je bil izračun teh prispevkov enostaven – po skupni stopnji, zdaj je treba (navajamo po fazah):

1. izračunati skupni znesek republiškega prispevka za izobraževanje;
2. izračunati skupni znesek občinskega prispevka za izobraževanje;
3. izračunati skupni znesek republiškega davka na osebni dohodek;
4. izračunati skupni znesek občinskega davka na osebni dohodek;
5. vsakega teh zneskov „razbiti“ po občinah glede na kraj stalnega bivališča zaposlenih;
6. za vsakega izmed prispevkov in davkov napisati toliko virmanskih nalogov, kolikor je občin, iz katerih so delavci v rednem delovnem razmerju pri konkretni delovni organizaciji.

Enaka, samo še malo bolj zapletena procedura je pri vplačilu prispevkov od dopolnilnega dela v lastni delovni organizaciji. V tem primeru se – odvisno od značaja tega dela – republiški davek od osebne dohodka plačuje po dveh stopnjah, vsaka zahteva svoj virman (pomneno z število občin!).

Po občinah je, končno, „razbiti“ tudi nekdanji prispevek za neposredno otroško varstvo, ki se po novem imenuje „prispevek za družbeno varstvo otrok“.

Če bi naša podjetja zaposlovala samo ljudi iz iste občine, problem

konec koncev ne bi bil pereč. Delovne organizacije določenih dejavnosti, skoraj vse v prometu, gradbeništvu in še nekatere, pa zaposlujejo delavce iz več deset in deset občin. Zdaj si lahko zamišljamo papirnato vojno in peklo, ki ga imajo v računovodstvih takih podjetjih.

Eno izmed njih je „Splošna plovba“ iz Pirana. Njenih 1100 delavcev je iz 126 jugoslovanskih občin. Ker osebne dohodke dvigajo štirikrat mesečno (enkrat akontacijo za pomorščake na ladjah, enkrat OD uprave, enkrat obračun zaslužkov za pomorščake na ladjah in enkrat bo-

leznine, nadomestila za dopuste ter zaslužek pomorščakov v rezervi), morajo zaradi sedanjih predpisov napisati okoli 4000 virmanskih nalogov na mesec, prej pa jih je bilo dovolj petdeset. K sreči imajo elektronski računalnik, ki zbrane podatke hitro „obdela“. Vseeno pa ena strojepiska pol meseca piše samo virmanske naloge, dva podpisnika pa le za podpisovanje porabita – če se podpišeta po 500 do 600 krat na uro, poprečno po en delovni dan v mesecu.

V „Splošni plovbi“ so izračunali, da jih samo dodatno administrativno delo in obdati veljajo vsaj pet tisočakov na mesec. Ker pa je takih podjetij, kot je „Splošna plovba“, pri nas še veliko, bi njihov račun lahko večkratno pomnožili s številom jugoslovanskih občin in tako prišli do velikih sredstev, ki bi jih delovne organizacije lahko s pridom porabile v druge, bolj koristne namene.

„Poplava“ virmanskih nalogov seveda doseže tudi SDK. Tam je vse te naloge treba kontrolirati, žigosati (v vsakem virmanu je po 4 do 5 kopij), razdeliti po naslovih računov, večkrat sešteti in nazadnje razposlati. Ob istem prometu sredstev ima torej tudi SDK veliko več dela.

Zato pa se „po novem“ menda ne more več zgoditi, da kakšna občina ne bi več prišla do vseh, njej pripadajočih sredstev, oziroma da občine

republiki ne bi plačale, kar ji pač morajo. Razen tega je menda „po novem“ tudi bolj razvidna dnevna migracija delavcev v druge občine. Skratka: čistejši so računi med družbenopolitičnimi skupnostmi, k čemur še posebej težimo z uveljavljanjem ustavnih dopolnil.

Če je res tako, potem: vse lepo in prav. Vprašanje pa je, ali tega ne bi mogli doseči tudi drugače, na bolj enostaven način?

Poslanec republiškega zbora Skupščine SRS Stane JENKO iz Kopra se je tudi tako vprašal na zadnjem zasedanju slovenske skupščine in Izvršnemu svetu Skupščine SRS zastavil naslednje poslansko vprašanje:

„Ali je res potrebno in upravičeno, da obremenjujemo gospodarske organizacije z dodatnim administrativnim delom in dodatnimi finančnimi izdatki? Je postopek v skladu z načeli in cilji tolikokrat proklamirane stabilizacije, katere namen je razbremenitev gospodarstva, ne pa obratno? Ali to ni oživilje birokracije, ki je ne bi smeli dopustiti v naši samoupravni družbi?“

Edini pravi odgovor na to vprašanje lahko posredujejo pristojni zvezni organi. Poslanec Stane JENKO in z njim delavci računovodstev naših delovnih organizacij ter delavci SDK še čakajo na ta odgovor.

Štirikrat na mesec se pred pomočnikom finančnega direktorja „Splošne plovbe“ Piran Florijanom Pribcem znajde tolikšen kup virmanov, ki jih je treba podpisati, da je ustrezno predpisom in da v banki lahko dvignejo osebni dohodek. Na levi strani mize sedi šef obračuna osebnih dohodkov Joško Podgornik s „plahto“, na kateri je elektronski računalnik izračunal vse prispevke, ki jih je ob zadnjem izplačilu osebnih dohodkov „Splošna plovba“ razposlala 126 jugoslovanskim občinam. – Foto služba: DE

Razvojni načrt odobren, denarja pa ni!

V velenjskem rudniku morajo uvesti nov sistem pridobivanja lignita, povsem mehaniziran, kar pa terja znatna vlaganja. Trenutno velenjski premogovnik nima denarja za modernizacijo, saj je poslovanje v januarju zaključilo z izgubo

Leta 1972 je bilo za 3700-člansko delovno skupnost Rudnika lignita Velenje dokaj pomembno. Zgrajen je bil nov izvozni nadkop Pesje, dosegli pa so tudi rekordno proizvodnjo — 3.700.000 ton lignita. Leto 1973, ko naj bi nakopali že 3.800.000 ton lignita, so začeli z ustanovitvijo sedmih temeljnih organizacij združenega dela.

Kakšen pa je sedanj trenutek Rudnika lignita Velenje? Kakšni so problemi v zvezi s proizvodnjo lignita in z modernizacijo premogovnika?

Ker se zadnja leta zmanjšuje dohodek, se manjšajo možnosti lastnih vlaganj v modernizacijo. Letošnje leto so začeli v Velenju z izgubo in torej — vsaj za zdaj — ni mogoče pričakovati nobenih vlaganj v modernizacijo. Z obstoječo proizvodno metodo so dosegli maksimum, potrebno bi bilo uvesti nov sistem pridobivanja lignita, povsem mehaniziran, kar pa terja znatna vlaganja. Zdjaj so končane praktično preizkušnje o tem, kakšne naprave in oporje bi bilo treba vpeljati v velenjski premogovnik, da bi bilo ob upoštevanju jamskih razmer tako tehnično kot ekonomsko sprejemljivo in upravičeno. Vse te napore je prenašal doslej kolektiv Rudnika lignita Velenje na račun lastnega dohodka, kar bi bilo ob normalnih tržnih pogojih sicer povsem normalno.

Ob doseženih uspehih pri iskanju in preizkušanju možnosti modernizacije pridobivanja premoga bi bilo treba preiti od preizkusov na redno delo. Seveda pa je za modernizacijo potreben denar, tudi devize. Rudnik lignita Velenje je že pred dvema letoma izdelal dolgoročni program razvoja proizvodnje premoga. Ljubljanska banka je razvojni načrt načelno odobrila, denarja pa ni. Posledice kasnitve modernizacije so že vidne: proizvodnja stagnira, tržišče s premogom pa je vse bolj nepreskrbljeno. Samo v Sloveniji manjka letos nad 1 milijon ton lignita, v kar pa ni vsrta potreba Termoelektrarne Šoštanj po dodatnih 400.000 tonah lignita za leto 1973.

V velenjskem premogovniku se že na začetku leta z vso resnostjo vprašujejo, če bodo sploh uspeli nakopati s planom predvidenih 3,8 milijona ton lignita.

Eden med poglavitnimi vzroki za težave, v katerih se je znašel velenjski premogovnik, so nedvomno cene lignita, ki ne omogočajo ustvaritev normalnega dohodka. Pozabiti pa ob vsem tem zlasti ne gre, da pomanjkanje rudarjev je ogrožilo normalno izpolnjevanje proizvodnih načrtov in da je poslovanje v letu 1973 začel velenjski Rudnik lignita z izgubo ...

(L)

NA OBISKU V BELOKRANJSKI TRIKOTAŽNI INDUSTRIJI BETI

V tovarno z obeh bregov Kolpe

Od 1410 zaposlenih dela v tovarni kar 1121 žensk

Belokranjska trikotažna industrija, znana pod imenom Beti, zaposluje danes že več kot 1400 delavcev. V Beti prihajajo ljudje na delo z obeh strani Kolpe, več kot dvesto s Hrvaškega ...

To pot smo se v tovarni pogovarjali predvsem o življenju zaposlenih, o tem, kako shajajo

Malešič, predsednik poslovnega odbora.

NE GRE BREZ NOČNEGA DELA!

„Poleg tega, da zaposluje naša delovna organizacija kar 1121 žensk, je nedvomno zanjo značilno tudi to, da se veliko število delavcev vsak dan vozi na delo z vlakom, avtobusom

V Beti tečejo stroji praktično noč in dan. Zato je osnovna proizvodnja organizirana v treh do štirih izmenah, medtem ko delajo ljudje, ki so zaposleni v konfekciji, v dveh izmenah.

„Vse kaže, da se nočnega dela ne bomo tako zlepa znabili ...“, je pripovedoval Anton Matjašič. „Po eni plati je sicer

nosečnice, mladoletnice, ženske, ki niso trdnega zdravja itd. Če je le v naši moči, pa v nočnih urah zaposlujemo moške ...“

ŠE ŠESTDESET PROŠENJ

Osebnih dohodki zaposlenih v Beti niso slabi. Najslabše plačana delavka zasluži 1200 dinarjev na mesec, povpreček v tovarni pa je za dobrih petsto dinarjev večji. V redu za tekstilno industrijo!

Kljub temu pa so seveda delavke v marsičem še vedno odvisne od svoje delovne skupnosti, saj dohodki ne zadoščajo za reševanje vseh vprašanj družbenega standarda. Še posebno pereč problem predstavlja na primer pomanjkanje stanovanj ...

„Trenutno imamo v predalu kar šestdeset prošenj za dodelitev stanovanj ...“, mi je razlagal Ivan Malešič. „Vsi primeri seveda niso pereči, jih je pa blizu polovica takih, za katere pravimo, da je „nujno“. Trideset stanovanj pa tudi za našo delovno organizacijo niso mačje solze. No, še letos bomo imeli na voljo deset stanovanj. To pomeni, da bodo morali tudi nekateri „nujni primeri“ še počakati. Tako kot drugod seveda tudi mi rešujemo stanovanjske probleme s pomočjo kreditov. Skratka, problem je pereč, bil bi pa še bolj, če ne bi imeli tako dobro organiziranega prevoza na delo ...“

TISOČ OBROKOV DNEVNO

Drugače so samoupravni organi lepo posrbeli za svoje delavke. Imajo celo stvari, na katere si drugod še pomisliti ne upajo. V sami tovarni imajo svojo trgovino, kjer se lahko oskrbijo z vsem potrebnim za gospodinjstvo, tu lahko kupijo od kruha do sadja, nadalje imajo v tovarni svoj frizerski salon in ne navsezadnje prelepo novo restavracijo, ki obratuje podnevi in ponoči.

„Družbeno prehrano imamo vpeljano v podjetje sicer že dobrih deset let, pošteno rekonstrukcijo prostorov pa smo opravili šele leta 1970. V naši restavraciji dobite vse, od enolončnic do kompletnega kosila. Tople malice in kosila so krepko regresirani. Regres znaša kar 55 % dejanske cene. In, ker je pri nas hrana dobra in poceni — poceni seveda le za žep vsakega posameznika — skuhamo dnevno blizu tisoč obrokov ...“ sem zvedel v tovarni Beti.

A. U.

V šivalnici tovarne Beti

s svojimi dohodki, kaj pogrešajo pri svojem življenjskem standardu in s čim so zadovoljni. Gre namreč za delovno organizacijo, v kateri močno prevladujejo ženske, zato so ta vprašanja še toliko bolj zanimiva.

Med sprehodom po tovarni so v razgovoru sodelovali Anton Matjašič, predsednik sindikalne organizacije, Jože Došen, direktor splošnega sektorja in Ivan

ali lastnim prevoznim sredstvom ...“, mi je razlagal Jože Došen. „Prevoz na delo smo dobro organizirali, za kar smo morali seveda precej globoko seči v žep. Po sklepu delavskega sveta namreč regresiramo prevoz vsem tistim, ki stanujejo več kot osem kilometrov od tovarne. In veste, od kot vse prihajajo ljudje v Beti? Celo iz Karlovca in Vinice!“

res, da lahko žensko delo opravlja tudi moški. Po drugi se pa zelo dobro zavedamo tega, da je produktivnost ženskih rok v naši stroki veliko veliko večja od moških. Gre namreč za posebne zahteve, ki jim moški enostavno niso kos. Ponoči dela pri nas še blizu devetdeset žensk. Razumljivo, zelo gledamo na to, da ponoči ne delajo matere z majhnimi otroki,

TEKSTILNA INDUSTRIJA OTIŠKI VRH PRI DRAVOGRADU

Dve TOZD

Centralni delavski svet tekstilne industrije Otiški vrh bo organ za usklajevanje interesov zaposlenih v TOZD na Otiškem vrhu in v Prevaljah. Že zdaj so ločeno ugotavljali dohodek za obe tovarni, prav tako pa so zaposleni tudi doslej odločali o ustvarjenem dohodku

Med tistimi delovnimi organizacijami na Koroškem, kjer so že ustanovili temeljne organizacije združenega dela, je tudi Tekstilna industrija Otiški vrh pri Dravogradu. V okviru tega podjetja sta dve temeljni organizaciji združenega dela, in sicer matična tovarna v Otiškem vrhu ter tovarna ženskih hlačnih nogavic na Prevaljah.

Že do zdaj so za tovarni na Prevaljah in v Otiškem vrhu ločeno ugotavljali dohodek, prav tako pa so tudi zaposleni sami odločali o ustvarjenem dohodku. V obeh temeljnih organizacijah združenega dela so že imenovali novečasne samoupravne organe, v kratkem bopopravili delitev premoženja, do opravili delitev premoženja, v pripravi pa je predlog o združenega sporazuma o združitvi dela in sredstev ter ureditvi medsebojnih razmerij v podjetju. V temeljnih organizacijah združenega dela bodo tudi v prihodnje sami odločali o rezultatih gospodarjenja, centralni delavski svet Tekstilne industrije Otiški vrh pa bo organ za usklajevanje interesov zaposlenih.

Zaradi enakega proizvodnega procesa in enakih delovnih pogojev v obeh temeljnih organizacijah združenega dela bodo, kot je predlagano, izoblikovali enotna izhodišča za pravilnik o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. (EK)

PODPISAN SPORAZUM O ZDRUŽITVI ŠESTIH DELOVNIH ORGANIZACIJ

S samoupravnim sporazumom v združeno podjetje

Združile so se TGO Gorenje Velenje, Industrija elektromotorjev »Sever« Subotica, Tovarna poljedelskega orodja in livarna Muta, Tovarna kovanih izdelkov Fecro Slovenj Gradec, Lesna Šoštanj in Industrija ELRAD Gornja Radgona

Minuli petek so predstavniki šestih delovnih organizacij, in sicer Tovarne gospodinske opreme Gorenje Velenje, Industrije elektromotorjev Sever Subotica, Tovarne poljedelskega orodja in livarne Muta, Tovarne kovanih izdelkov Fecro Slovenj Gradec, Lesne Šoštanj in Industrijskega kombinata Elrad Gornja Radgona, ki so se v zadnjih treh letih združile, slovesno podpisali v Velenju samoupravni sporazum o združitvi teh delovnih skupnosti v Združeno podjetje Gorenje Velenje.

Ob enotni poslovni politiki želijo te delovne skupnosti tudi v prihodnje dosegati optimalne ekonomske rezultate ter z usklajevanjem znanja in sredstev zagotoviti socialno varnost zaposlenih in poslovno varnost delovnih organizacij. Še posebej pa je pomembno, da se je za takšno samoupravno prakso izreklo na zborih blizu 9.000 zaposlenih v tovarnah v Velenju, Subotici, na Muti, v Slovenjem Gradcu, Gornji Radgoni, Šoštanju in Nazarjih.

Vseh šest delovnih organiza-

cij, ki so se odločile za ustanovitev Združenega podjetja Gorenje Velenje, je lani doseglo 2 milijardi 300 milijonov din celotnega dohodka, letos ga bodo že 3 milijarde 600 milijonov dinarjev, za leto 1978 pa je, po srednjeročnem razvojnem načrtu, predvideno, da bo blizu 15.000 zaposlenih doseglo že okrog 12 milijard dinarjev celotnega dohodka.

Ob podpisu samoupravnega sporazuma so predsednikom občinskih skupščin Subotica, Karolu Bagiju, Radlje ob Dravi, Viktorju Seitlu, in Mozirje, Jožetu Debršku, podelili spominske značke Gorenje, ki jih podeljujejo ob 20-letnici ustanovitve Tovarne gospodinske opreme Gorenje Velenje. Predsednik delavskega sveta Industrije elektromotorjev Gorenje-Sever Subotica, Stjepan Palenkič, pa je izročil predstavnikom Gorenja milijonti elektromotor, ki jih izdelujejo v Subotici za pralne stroje Gorenje.

Predstavniki Industrije elektromotorjev Gorenje-Sever iz Subotice so tudi obvestili slavnostni zbor, ki se je udeležil

podpisa samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Združenega podjetja Gorenje Velenje, da so delovni kolektiv in samoupravni organi te subotičke tovarne predlagali generalnega direktorja Gorenja, Ivana Atelška, kot kandidata za nagrado AVNOJ 1973.

S slavnostnim podpisom samoupravnega sporazuma o usta-

novitvi Združenega podjetja Gorenje Velenje so se tudi uradno začele slovesnosti ob 20-letnici Tovarne gospodinske opreme Gorenje Velenje, 50-letnici Industrije elektromotorjev Sever Subotica, 200-letnici Tovarne kovanih izdelkov Fecro Slovenj Gradec ter 400-letnici Tovarne poljedelskega orodja in livarne Muta. (vš)

Milijonti elektromotor za pralni stroj

15. marca letos so v Industriji elektromotorjev »Gorenje — Sever« v Subotici izdelali milijonti elektromotor OKC, ki jih vgrajujejo v Tovarni gospodinske opreme »Gorenje« Velenje v pralne stroje. Gre za pomemben dosežek subotičkega kolektiva, saj so s pogodbo, ki so jo pred petimi leti podpisali predstavniki obeh tovarn, predvideli, da bo »Sever« izdelal 400.000 elektromotorjev, izdelali pa so jih kar dvainpolkrat več.

Začetek sodelovanja z velenjskim »Gorenjem« predstavlja razdobje izredno hitrega

vzpona subotičke Industrije elektromotorjev. Lani so v subotički Industriji elektromotorjev »Gorenje-Sever« dosegli 18 % več dohodka, kot so leta 1969 celotnega dohodka.

Iz Subotice pride zdaj že več kot polovico vse jugoslovanske proizvodnje elektromotorjev, poleg elektromotorjev pa so v tovarni »Gorenje-Sever« razvili še proizvodnjo nekaterih drugih izdelkov. Do leta 1978 nameravajo proizvodnjo elektromotorjev podvojiti, na tržišču pa se uveljavlja v še večji meri kot doslej tudi z drugimi izdelki. (vš)

MNENJA IN STALIŠČA

Kako do več stanovanj? Ali: česa se najprej lotiti

Znano je, da inflacija močno zavira stanovanjsko varčevanje in vodi k varčevanju na kratek rok, ki znaša v naših bankah nekaj manj kot tri leta, hkrati pa stalno zmanjšuje vrednost anuitet. Že letos bomo zato v Sloveniji organizirali široko družbenopolitično akcijo, katere nosilci bodo morali biti temeljne organizacije združenega dela, sindikati in banke, z namenom, da bi odplačila stanovanjskih kreditov uskladili z dejansko ekonomsko močjo odplačevalcev. Takšna akcija naj bi omogočila, da bi na osnovi solidarnosti rešili tudi to vprašanje.

V banki združena sredstva naj bi torej tudi v prihodnje uporabljali za kreditiranje zasebne gradnje, vendar pa bi morali za pridobivanje takšnih kreditov določiti oostreje kriterije in težje pogoje kot doslej. V razpravi o kreditiranju zasebne stanovanjske gradnje prevladuje tudi predlog, da bi morali za vsako stanovanjsko posojilo zahtevati lastno udeležbo. Za usmerjeno zasebno gradnjo v občini pa naj bi kljub temu veljali ugodnejši pogoji. Ponekod so začeli razmišljati celo o tem, da bi ukiniteli stanovanjsko varčevanje na zelo kratke roke, saj ima dolgoročno varčevanje – glede na družbene interese – vrsto prednosti. Kazalo bi se odločiti tudi za višje obresti pri najemanju dolgoročnih kreditov, še zlasti takšnih, katerih doba odplačevanja znaša več kot 10 let. Začetek odplačevanja anuitet pa bi kazalo preložiti še za eno leto, kar pomeni, da bi znašal odlog odplačevanja skupaj 2 leti, s čimer bi mlade zakonce spodbujali h gradnji lastnih stanovanj oziroma družinskih hiš. Anuitete naj bi nato z leti postopoma naraščale, kar se v večini primerov sklada z napredovanjem zaposlenih v službi. Vsekakor naj bi tisti, ki si zgradi zasebno stanovanje z družbenimi sredstvi, odplačeval anuitete najmanj v višini amortizacijskega dela stanarine v najemniških stanovanjih. Bankam bi morali omogočiti, da bodo dajale komercialne kredite s tekočimi obrestnimi merami. Sredstva za namensko stanovanjsko gradnjo naj bi obrestovale glede na to, koliko časa kdo varčuje, kar pomeni, naj bi tistim, ki varčujejo na daljši rok, prejeli tudi višje obresti.

Še vedno tudi ni rešeno vprašanje, ali naj bi še naprej kreditirali komunalno infrastrukturo iz sredstev za stanovanjsko gradnjo. Večina ljudi in organov, ki se ukvarjajo s stanovanjsko problematiko, nasprotuje takšni praksi. Sodiijo, da bi breme komunalne infrastrukture morala nositi tudi komunalna podjetja, saj je dosednji način njenega financiranja dejansko pomenil prelivanje sredstev iz stanovanjskega sklada v sklad poslovnih sredstev komunalnih podjetij. Poleg tega pa je v družbenem dogovoru predvideno, da bo vsakdo, ki zakonito gradi zasebno stanovanje, dobil tudi kredit za njegovo komunalno opremljanje.

V. B.

Tudi zaradi pomanjkanja stanovanj ni rudarjev

Rudnik lignita Velenje zgradi letno kakih 50 do 70 novih družbenih stanovanj • Zdaj je vloženi 356 prošenj za stanovanja, manjka pa premogovniku najmanj 200 jamskih delavcev • V Velenju pravijo: Dovolj lignita bomo zagotovili le, če dobimo tudi dolgoročno posojilo za gradnjo 330 družinskih stanovanj

Na Rudniku lignita Velenje imajo že dalj časa težave zaradi pomanjkanja rudarjev. Po veliki krizi v letih 1966 do 1967, ko so bili prisiljeni zaradi likvidacije EKK Velenje in zaradi zmanjšane porabe lignita odpušiti 550 delavcev, predvsem rudarjev, se je kaj hitro spet povečalo povpraševanje po lignitu. Da bi zagotovili povečanemu povpraševanju, so začeli iskati Velenjčani delavce po vsej Jugoslaviji. Vendar števila zaposlenih v jami – navkljub velikim prizadevanjem – niso uspeli bistveno povečati, saj še zdaj manjka okrog 200 rudarjev. V ilustracijo samo tale podatek: v letih 1967 do 1972 so na Rudniku lignita Velenje na novo zaposlili 4.154 delavcev, istočasno pa jih je odšlo 4.140, v jama velenjskega premogovnika pa so na začetku leta 1973 zaposlovali 357 delavcev manj, kot so jih pred šestimi leti.

Probleme okrog pomanjkanja rudarjev so skušali v velenjskem premogovniku rešiti tudi s šolanjem v rudarski poklicni šoli v okviru velenjskega Šolskega centra. Vendar je od 563 gojencev rudarske poklicne šole, ki so končali šolanje v letih 1967 do 1972, še zaposlenih v velenjskem rudniku le 125 mladih kvalificiranih rudarjev.

Na Rudniku lignita Velenje naglašajo, da bi zagotovo pridobili več delavcev za delo v jami, oziroma zadržali več rudarjev v Saleški dolini, če bi imeli na voljo več družinskih stanovanj.

In kako je s stanovanjskimi vprašanji v velenjskem premogovniku? Z izgradnjo bloka 240 malih stanovanj je rešena stanovanjska problematika samskih delavcev. Veliki oziroma osrednji problem pa so, kot smo že poudarili, družinska stanovanja. Sicer zgradijo v Velenju letno okrog 50 do 70 družinskih stanovanj v družbenem sektorju za rudarje. Ker pa se starostno ali pa invalidsko upokoji na leto od 60 do 70 delavcev, z novozgrajenimi stanovanji pravzaprav le ohranjajo stalež družinskih stanovanj, namenjen za aktivne rudarje.

Na Rudniku lignita Velenje imajo sedaj 356 prošenj za družinska stanovanja, ob tem pa je treba dodati, da manjka še najmanj 200 delavcev za delo v jami. Skupaj manjka torej najmanj 556 družinskih stanovanj, vendar pa v to število niso vštete potrebe po nadomestnih stanovanjih za tiste člane delovne skupnosti, ki gredo v pokoj.

Problem stanovanj je v velenjskem premogovniku povezan seveda s finančnimi sredstvi. Z lastnimi sredstvi, kljub 9% prispevku iz osebne dohodka za stanovanjsko gradnjo, obsega gradnje stanovanj bistveno ne bodo mogli povečati. Sicer v Velenju razmišljajo – za to se je zavzel tudi občni zbor osnovne organizacije sindikata – da bi z anketo ugotovili želje in možnosti soudeležbe prisilcev pri stanovanjski izgradnji in proučili možnosti za razpis internega posojila za stano-

● V VERIGI SKORAJ NE POZNAJO STANOVANJSKEGA PROBLEMA

Zajamčeno načelo enakopravnosti

Tovarna verig v Lescah služi lahko za vzor delovnim organizacijam v radovljiški občini, saj bi stežka našli podjetje, v katerem bi bolj skrbeli za „strepo nad glavo“ svojih zaposlenih kot prav v Verigi. Že nekaj let vodi Veriga najbolj smotrno stanovanjsko politiko in kar je ob tej posnemanju vredni ugotovitvi najvažnejše, da za stanovanjsko gradnjo med vsemi odmerja tudi največ sredstev. Skoraj neverjetno se sliši, zdaj, ko smo se komajda zdramili z akcijo za gradnjo cenениh in delavčevemu žepu dostopnih stanovanj pa še toliko bolj, da so leski kovinarji z nakupom potrebnih zemljiških površin in s financiranjem zazidalnih načrtov za stanovanjske soseske v Radovljici, Lescah in v drugih krajih pripravili vse potrebno za stanovanjsko gradnjo za nekaj prihodnjih let!

Že pred dvema letoma je Veriga zgradila v stanovanjski soseski „Za Kojcem“ dva stanovanjska bloka s 24 stanovanji, lani pa so svoj stanovanjski

fond obogatili še z dvema blokoma, v katerih je 12 družinskih stanovanj in 27 garsonjer. Podjetju bo po letos veljavni novi odmeri stanovanjskega prispevka 6% ostalo po „interni“ delitvi teh sredstev bore malo za stanovanjsko gradnjo, vendar vse kaže, da so v Verigi le našli rešitev iz zagate. Čeprav znaša predračunska vrednost dveh blokov, ki sta ta čas v gradnji, 678 milijonov starih dinarjev in bo znašal primanjkljaj skoraj 184 starih milijonov, že iščejo vire, iz katerih bi dobili potrebna sredstva za dograditev blokov.

Prav zato bodo delovnim organizacijam radovljiške občine in pristojnim organom občinske skupščine predlagali, naj čimprej začnejo z izdelavo analiz cen novozgrajenih stanovanj in njihove strukture, od cen zemljišč, projektiranja in komunalnega opremljanja do cen gradbenega materiala in gradbenih stroškov. V Verigi so prepričani, da je po tej poti moč priti do racionalnejše in cenejše grad-

nje stanovanj. Skušali bodo doseči tudi usklajeno in povezano delo vseh udeležencev v gradnji, ki lahko v večji ali manjši meri vplivajo na gradbene stroške in cene novozgrajenih stanovanj.

V domala vseh delovnih organizacijah radovljiške občine, ki so se pridružile v „stanovanjskih stremeljenjih“ Verigi, prevladuje prepričanje, da za delavce ne bi smeli graditi stanovanjskih blokov ali stanovanjskih sosesk s „socialnimi“ stanovanji nižjega standarda. Cenejše gradnje najemniških stanovanj po njihovem mnenju, najsi bo to v ozkih občinskih okvirih ali v republiškem merilu, ne bi smeli dopustiti za ceno nižje življenjske ravni delavcev, ampak bi jo morali snovati na ustrezni politiki stanovanjske izgradnje, gradnje stanovanj na velikih površinah, na uvajanju sodobnih in racionalnih metod graditve, uporabi montažnih gradbenih elementov in čimbolj v okviru usklajene organizacije dela, zlasti v okviru organizirane in družbeno usmerjene graditve stanovanj.

Stanovanjskim tegobam, ki so se jim v Verigi postavili po robu že pred dvema desetletjema, bodo s svojo smotrno politiko na področju stanovanjske gradnje brzkone kos tudi v prihodnje. Čeprav razpolagajo že danes z več kot 200 stanovanjskimi enotami in dvema objektooma za samska stanovanja in „leži“ v tovarniškem stanovanjskem fondu že več kot ena milijarda starih dinarjev, bodo kot doslej tudi poslej po načelu enakopravnosti skušali na vse možne načine kar najhitreje reševati stanovanjske probleme zaposlenih.

ODMEVI

Še enkrat: zakaj led?

Franc Kovač iz Radeč nam je poslal pismo, ki se začne tako:

Z zanimanjem sem prebral vaš članek v 9. številki DE pod naslovom: „Zakaj led nad vsemi stanarinami?“ in se z njim popolnoma strinjam. Vendar me v njem moti naslednji stavek: „Ekonomisti so izračunali, da prejema nosilec stanovanjske pravice v najemnem družbenem stanovanju, vrednem okrog 60.000 dinarjev, zaradi administrativno določene amortizacijske dobe in zamrznjenih stanarin, mesečno 2000 dinarjev regresa – več denarja torej, kot znaša povprečje mesečnega osebnega dohodka zaposlenih v naši republiki“. Moram reči, da tega stavka enostavno ne razumem, ker mi ni jasno, ali gre za tiskovno pomoto glede navedenih števil, ali pa so številke točno navedene.

Tu velja prekiniti citiranje pisma, ki v nadaljevanju vsebuje le dokaze, da najemniki stanovanja, vrednega le 6 starih milijonov, nikakor ne morejo spravljati mesečno v žep po 200.000 starih dinarjev. Za tiskovno napako gre: ena ničla na koncu se je pri tistih „60.000 dinarjih“ izgubila. Vse drugo pa drži. Omenjeni podatek sem uporabil le kot ilustracijo za razlago širšega problema, povzel pa sem ga iz intervjuja uredništva Dela z dr. Aleksandrom Bajtom, objavljenega 10. februarja letos v sobotni prilogi Dela. „Eno od vprašanj“, pravi dr. Aleksander Bajt med drugim v svojih odgovorih, „ki pri nas ni urejeno, je vprašanje merjenja velikosti dohodka in velikosti premoženja. Pri nas pridobivajo ljudje še vedno velike dele dohodkov v naturi. Če imam stanovanje, ki je vredno 60 milijonov, in zanj plačujem 30.000 dinarjev, pomeni, da dobivam realno dohodek v višini 200.000 dinarjev na mesec.“

V računanju nisem posebno podkovan, zato našim ekonomistom pri komentiranju družbenih pojmov rad verjamem na besedo in nisem posebej preračunal, kako se izračuna tistih 200.000 dinarjev mesečnega regresa. Najbrž je treba pri računu upoštevati 100-letno amortizacijsko dobo stanovanja in izredno nizko, administrativno določeno najemnino. Zmnožek mesečne najemnine, mesecev in amortizacijske dobe znaša le 36 starih milijonov najemnine v sto letih, stanovanje pa je, kot rečeno, vredno 60 milijonov. Nekako tako je menda treba začeti računati, če se ne motim.

Sicer pa hvala za odmev in opozorilo na tiskarsko napako.

V. B.

Vsako zavlačenje povišuje stroške

V sedanji akciji za gradnjo delavskih stanovanj poudarjajo v Zasavju predvsem potrebo po cenejši gradnji

Možnosti za gradnjo delavskih stanovanj so, če ne bomo odlašali z gradnjo, so posebej ugotovili na nedavnem skupnem posvetovanju predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Litiji, ki so se ga udeležili tudi predstavniki vseh ostalih občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij, ko so ugotavljali dosednji potek prizadevanj, da bi okrepili graditve družbenih najemniških stanovanj za delavske družine z nižjimi dohodki, ki se stiskajo v neprijetnih stanovanjih.

Zasavski delavci so že večkrat dejali, da bi bilo možno poceniti gradnjo družbenih najemniških stanovanj, če bi bila ta akcija usklajena, če bi gradbena podjetja združila svo-

ja prizadevanja in izkoristila tudi vse svoje notranje rezerve. Pravzaprav imajo v Zasavju vse gradbene potrebščine doma, tako rekoč pri roki, in to od mivke preko gramoza, apna, cementa in opeke, ki jih ni treba daleč prevažati, kot je to primer v nekaterih drugih slovenskih regijah. Vendar delavci v vsem tem ne vidijo edinih možnosti pocenitve graditve stanovanj. So še druge. V prihodnje naj bi poiskali tudi možnosti za cenejšo komunalno opremljanje zazidalnih površin. Storitve komunalnih in elektro podjetij so predrage, precej bi bilo mogoče prihraniti tudi z nadaljnjo racionalizacijo gospodarjenja v gradbenih podjetjih, ker so zdaj že solidnejše

opremljena kot pred leti.

Številni zasavski neposredni proizvajalci hkrati poudarjajo, da v nobenem primeru ne bi smeli dovoliti, da bi se stališča skupne seje predsedstev zveze komunistov in zveze sindikatov Jugoslavije o akciji graditve delavskih stanovanj razvodenela zaradi ugotavljanja, da se pač na tem področju ne da veliko storiti, ker bodo cene gradbenih materialov in storitev še naraščale, prav to pa bo razvrednotilo povišanje stanovanjskih prispevkov, za katero so se odločile delovne organizacije. Takšno, skorajda bi lahko rekli, resignirano ugotavljanje, bo akcijo graditve stanovanj za delavske družine kaj hitro pripeljalo na slepi tir. V zvezi s tem tudi v revirjih opozarjajo, da so prejšnja leta sezidali znatno manjše število novih, družbenih najemniških stanovanj, kot so predvidevali, v glavnem zaradi podražitve stroškov pri gradnji. V zagorski občini lani prvič po vojni niso zgradili niti enega novega družbenega najemniškega stanovanja, kar je seveda še povečalo stanovanjsko stisko in pa oddaljilo možnosti, da bi delavske družine prej dobile nova stanovanja.

Veliko bo odvisna gradnja stanovanj za delavce od politike novo ustanovljenih samoupravnih stanovanjskih skupnosti in pa, kot menijo v Zasavju, če ne bomo več odlašali s povečanjem stanarin, zlasti za tiste stanovalce, ki prebivajo v novejših stanovanjih, pa plačujejo tako rekoč minimalne najemnine.

—m—

(M. L.)

Na obali ni delavcev

Ob sprejemanju letošnjega proizvodnega plana so se v koprskem Tomosu resno srečali z vprašanjem, kako za njegovo izpolnitev zagotoviti zadostno število delavcev. Ker vseh potreb po delavcih ne bodo mogli pokriti, je delavski svet sklenil, da bodo proizvodni obrati v prvih letošnjih mesecih delali po potrebi tri sobote v mesecu.

S pomanjkanjem delovne sile se na obali ne srečujejo samo v Tomosu, ampak že dalj časa tudi v mnogih drugih delovnih organizacijah. Naravni prirastek prebivalstva je namreč glede na gospodarski razvoj še zdaleč premajhen. Na južno primorskem območju konča letno šole 1700 mladih, delovne organizacije pa bodo letno zaposlovale med 2700 do 2900 delavcev. Trenutno rešujejo primanjkljaj zlasti z delavci iz drugih delovnih organizacij v Jugoslaviji, vendar v celoti potreb tako ni mogoče pokriti. Po tej poti še zlasti ni možno pokriti potreb po strokovnih delavcih. Delovne organizacije morajo zato glede strokovnosti mnogokrat popuščati. Delavcev s poklicnimi, srednjimi, višjimi in visokimi šolami je še zdaleč premalo. Primanjkuje zlasti kličučavničarjev, orodjarjev, instalaterjev, zidarjev, ribičev, pomorščakov, tehnikov, inženirjev vseh vrst, pravnikov, ekonomistov in profesorjev.

Probleme bo treba reševati s poklicnim usmerjanjem, štipendiranjem in tudi širitvijo možnosti za šolanje. Na obali zato že nekaj časa pripravljajo predlog za razvoj višjega in visokošolskega študija. V prvi fazi bi šli na razširitev študija na višji pomorski šoli v Piranu. Med drugim naj bi ta šola vzgajala tudi pomorske ekonomiste. V najkrajšem času naj bi nadalje ustanovili oddelek pedagoške akademije, ker je pomanjkanje prosvetnih delavcev že kritično.

Kar zadeva pomanjkanje delavcev nasploh, pa strokovnjaki na obali med drugim menijo, da bi bilo treba ustvariti pogoje za večjo mobilnost ljudi, zlasti iz Brkinov, kjer je še precejšen odstotek nezaposlenih. Še naprej bo tudi treba dobivati delavce od drugod iz Jugoslavije, pri čemer pa bi morali v prihodnje ustvariti več pogojev za njihovo stalno naselitev.

S. KAVČIČ

V AJDOVŠČINI SO BILE DRUGE ŽENSKÉ DELAVSKE ŠPORTNE IGRE PRIMORSKE IN NOTRANJSKE

MNOŽIČNO IN KVALITETNO

V organizaciji Občinskega sindikalnega sveta Ajdovščina in pod pokroviteljstvom prof. Mire Novak, poslanke prosvetno kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije, so bile minulo nedeljo v Ajdovščini druge ženske delavske športne igre Primorske in Notranjske.

Na igre je poslalo svoje zastopstvo kar deset občinskih sindikalnih svetov: Cerknica, Postojna, Tolmin, Idrija, Nova Gorica, Sežana, Logatec, Ilirska Bistrica, Ajdovščina in obalni sindikalni svet Koper. Športnice so se pomerile v namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in šahu.

Odlična organizacija, lepo vreme in pa množična udeležba so dali drugim ženskim športnim igram v Ajdovščini že posebno svečano obeležje. Vsa tekmovanja so potekala brez zastojev po predvidenem urniku in v zadovoljstvo nastopajočih in gledalcev je velika prireditev v celoti uspela in s tem dosegla svoj namen. Še posebno veselo pa je bilo na zaključni prireditvi, ki jo je za vse udeležence priredil občinski sindikalni svet Ajdovščina. Tu so tudi šport-

nice Primorske in Notranjske skovale načrte za delo v letošnjem letu, saj bo udeležba na prihodnjih igrah gotovo še večja in s tem boj za najvišja mesta težji od letošnjega.

In katera ekipa se je to pot v Ajdovščini najbolje odrezala? S precejšno premočjo so se na

9. Ilirska Bistrica (118) in 10. Ajdovščina (88 točk).

V namiznem tenisu se je na prvo mesto uvrstila ekipa Idrije, na drugo ekipa Kopra in na tretje športnice Tolmina. Med posameznicami pa je bila najuspešnejša Marija Taljat.

V kegljanju so se najbolje odrezale Novogoričanke. Počrle so 2196 kegljev, to je le za šest kegljev več od ekipe Kopra, ki je zasedla drugo mesto. Slede Tolmin, Cerknica, Ilirska Bistrica, Postojna itd. Med posameznicami se je najbolje odrezala Anita Mokodel iz Nove Gorice.

V streljanju se je najbolj izkazala ekipa Postojne. Nastreljala je kar 593 krogov. Slede Cerknica (569), Koper (545), Idrija (504), 5. Logatec (423) itd. Med posameznicami se je bila v streljanju najboljša Vrečkova iz Postojne.

V šahu so se na prvo mesto uvrstile Koprčanke. Slede ekipe Logatca, Postojne, Sežane, Tolmina, Idrije in Cerknice. Med posameznicami pa je najbolje igrala Majda Jesenovec iz Logatca.

-a

POPRAVEK

V IX. številki našega tednika smo objavili na XV. strani prispevek pod naslovom „Dobrodošlica primorskim smučarkam“. Vsem prizadetim se opravičujemo za ne ljubo napako v naslovu. Pravilen naslov bi se moral namreč glasiti „Dobrodošlica primorskim športnicam“.

Uredništvo DE

prvo mesto uvrstile športnice Obalnega sindikalnega sveta Koper. Zbrale so kar 260 točk in s tem pustile drugouvrščeno Cerknico za seboj kar za 36 točk. Slede: 3. Postojna (212), 4. Tolmin (194), 5. Idrija (182), 6. Nova Gorica (160), 7. Sežana (152), 8. Logatec (128),

PRVE SINDIKALNE TEKME V VELESALOMU

PODJETJA MERX

Osnovna sindikalna organizacija trgovine Ravne na Koroškem je bila prvi prireditelj sindikalnega tekmovanja v veleslalomu trgovskega podjetja Merx Celje. Organizator tekmovanja je bil Smučarski klub Črna na Koroškem, ki je progo ob vlečnici in organizacijo prav dobro izvedel. Tekmovanja se je udeležilo 42 tekmovalcev iz 6 osnovnih sind. organizacij podjetja Merx.

Največ uspeha so imeli tekmovalci trgovine Ravne na Koroškem, ki so prejeli pokal za skupno uvrstitev, vsi ostali tekmovalci pa so na svečani prireditvi prejeli praktična darila. Na zaključku so se tudi dogovorili, da naj bodo igre spodbuda za še večje sodelovanje na področju samoupravljanja in medsebojnih odnosov. Prav tako so določili naslednjega prireditelja.

REZULTATI:

Ženske nad 30 let: 1. Božnik Mojca (Trg. Ravne), 2. Prešernik Jožica (Trg. Ravne); ženske do 30 let: 1. Ravlan Ruža (Trg. Ravne), 2. Grešek Olga (S. S. Celje).

Moški nad 30 let: 1. Saveli Milan (Trg. Ravne), 2. Miklavc Viktor (Trg. Ravne), 3. Lakovšek Vinko (Pro. Celje); moški do 30 let: 1. Kunc Adolf (Trg. Ravne), 2. Črnovšek Vito (Mal. Celje), 3. Henderl Zoran (Gro. Celje).

EKIPNO:

1. Maloprodaja trgovina Ravne na Koroškem, 2. Proizvodnja Celje, 3. Transport Celje, 4. Maloprodaja Celje, 5. Grosist Celje, 6. Skupne službe Celje.

MILAN PEČOVNIK

POSTOJNA

Te dni so se v Postojni pričele tradicionalne delavske športne igre, ki jih vsako leto organizira Občinski sindikalni svet iz Postojne. Igre bodo letos potekale v osmih disciplinah, in sicer v šahu, kegljanju, košarki, streljanju, namiznem tenisu, odbojki, balinanju in v malem nogometu.

Najprej so se pomerili šahisti, nastopilo je enajst štiričlanskih ekip ki so bile sestavljene tudi iz predstavnic ženskega spola, tako da je vsaka ekipa morala imeti tudi eno žensko. Naslov prvaka so branili gostinci HGP Kras, ki pa so letos nastopili le s tremi igralci in tako osvojili drugo mesto s 30 točkami. Letošnji prvaki so postali železničarji, ki so zbrali 32,5 točke, tretja je bila ekipa iz Transavta 27,5, ostali vrstni red pa je naslednji: PP Pivka 23,5, Javor Pivka 20,5, Postojnska jama 19. Gradnje 15,5, GSC Postojna 14, KB 12,5, LIV 12 ter Primorje 6 točk.

Ed.

Sindikalna organizacija kmetijskega kombinata „HMEZAD“ iz Žalca je na Golteh organizirala sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Tekmovanje je bilo obenem tudi izbirno tekmovanje za republiško prvenstvo kmetijcev v veleslalomu, ki je bilo 23. marca na Golteh pod pokroviteljstvom kombinata „HMEZAD“. Na sliki: skupina tekmovalcev tik pred startom. (Foto: Vili Kybihal)

SKRIB ZA REKREACIJO

Pred kratkim je komisija za šport in rekreacijo pri sindikalnem svetu Trbovlje podelila tudi priznanja in pokale najboljšim ekipam in posameznikom za dosežene rezultate na minulih, tradicionalnih 13. sindikalnih delavskih športnih igrah. Pomen teh iger, zdaj potekajo vse leto, je čedalje večji. Lani je na njih sodelovalo že okoli 1100 delavcev, leta 1967 pa komaj petsto. Čeprav torej število sodelujočih iz leta v leto raste, pa komisija še ni zadovoljna, ker pač sodi, da mora športno in telesnovzgojno ter rekreacijsko udejstvovanje trboveljskih delovnih ljudi postati še bolj množično, ne samo na

športnih igrah, marveč tudi v akciji trim in na področju telesne kulture.

Zanimivo je, da se je komisija za šport pri sindikalnem svetu lotila tudi razširitve zimskega športa. Pred dnevi je namreč pripravila prvo sindikalno prvenstvo v veleslalomu v Lontovžu pod Kumom. Udeležba je bila zadovoljiva, saj se je pomerilo v tej disciplini okoli 140 članov delovnih kolektivov trboveljskih podjetij. Tekmovali so ekipno in posamezno. Najboljši so se uvrstili na bližnje republiško sindikalno prvenstvo v veleslalomu v Kranjski gori.

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikalnem svetu je

zdaj vso svojo pozornost usmerila v akcijo trim. Razdelila je veliko število kartonov, predlagala je širše sodelovanje z vsemi trboveljskimi telesnovzgojnimi in športnimi organizacijami, da bi s skupnimi močmi našli možnosti za stalne oblike športnega udejstvovanja delavcev. Spodbujala pa bo tudi vse oblike rekreacije. Konec koncev so v Trbovljah pred kratkim izročili svojemu namenu še eno pokrito kopalnico, ki pomeni dodatne možnosti za plavalni šport v vseh letnih časih, predvsem pa pozimi. Zavzema pa se tudi za stalne obiske zasavskih planinskih domov in za ureditev posebnih stez za trim.

-m-

Na letošnjih zimskih igrah „ELEKTRE“ so se tako, kot vsa leta doslej, borili za kar najboljše čase tudi tekači.

SMUČARJI IMPOLA NA POHORJU

Pred dnevi je bilo pri planinskem domu Anton Štuhec na bistrškem Pohorju letošnje tekmovanje smučarjev delovnega kolektiva IMPOL iz Slovenske Bistrice, ki je postalo že tradicionalno. Letošnjega tekmovanja, v organizaciji sindikalna organizacija IMPOL in DRMIT, so se udeležili tudi tekmovalci sindikalne organizacije TGA iz Kidričevega.

Lepo vreme je omogočilo, da je tekmovanje imenitno uspelo. Smučarji so tekmovali ekipno in posamezno. Razdeljeni pa so

bili tudi v več kategorij.

Tako je bila v kategoriji ženske najuspešnejša Vera Fermeve, prvo do drugo mesto pa sta osvojili Pečovnik Alenka in Kodela Marija. Borba za prvo mesto v ženski konkurenci je bila zelo zanimiva in pestra. V rekreacijskem smuku za moške v starosti do 35 let je bil najuspešnejši ing. Mlakar Alojz pred Golobom Francem in ing. Bradanom Francem.

V kategoriji moških med 35 in 40 let je zmagal Cmager Vinko, medtem ko je v skupini veterinov (40 do 45 let) zmagal

Golob Milan. Med najstarejšimi smučarji pa je bil najuspešnejši Mlekuz Rudi.

V ekipnem tekmovanju so bili najboljši člani DRMIT IMPOL z 88,5 sek. pred ekipo SINKIKAT I IMPOL z 91,5 sek. in SINDIKAT TGA Kidričevo z 96,5 sekunde.

Za zmagovalno ekipo so tekmovali Viktor Maček, Jože Pečovnik, Alojz Mlakar in Franc Bradan. Najuspešnejši v veleslalomu je bil Alojz Mlakar, član ekipe DRMIT IMPOL.

VIKTOR HORVAT

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE POSTREŽBE, ZMERNIH CEN, POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

Potniški promet - v težavah

Transturistovi šoferji in sprevodniki so imeli v začetku tega tedna razgovor z vodilnimi delavci podjetja, na katerem so sklenili, da bodo od 1. aprila naprej dobili osebni dohodek na osnovi osnutka novega pravilnika. Ena izmed bistvenih sprememb, ki jih ta prinaša, je obračunavanje prejemkov po delovnih urah in ne več po prevoženih kilometrih kot sedaj.

Ob tej priložnosti so se delavci seznanili tudi z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela, od katerih si nadejajo večji vpliv na razpolaganje z dohodkom. Kot so napovedali na sestanku, bodo volitve novega delavskega sveta TOZD potniški promet to soboto, te dni pa se začena tudi javna razprava o ustreznih samoupravnih sporazumih, ki jih bodo podpisali v aprilu.

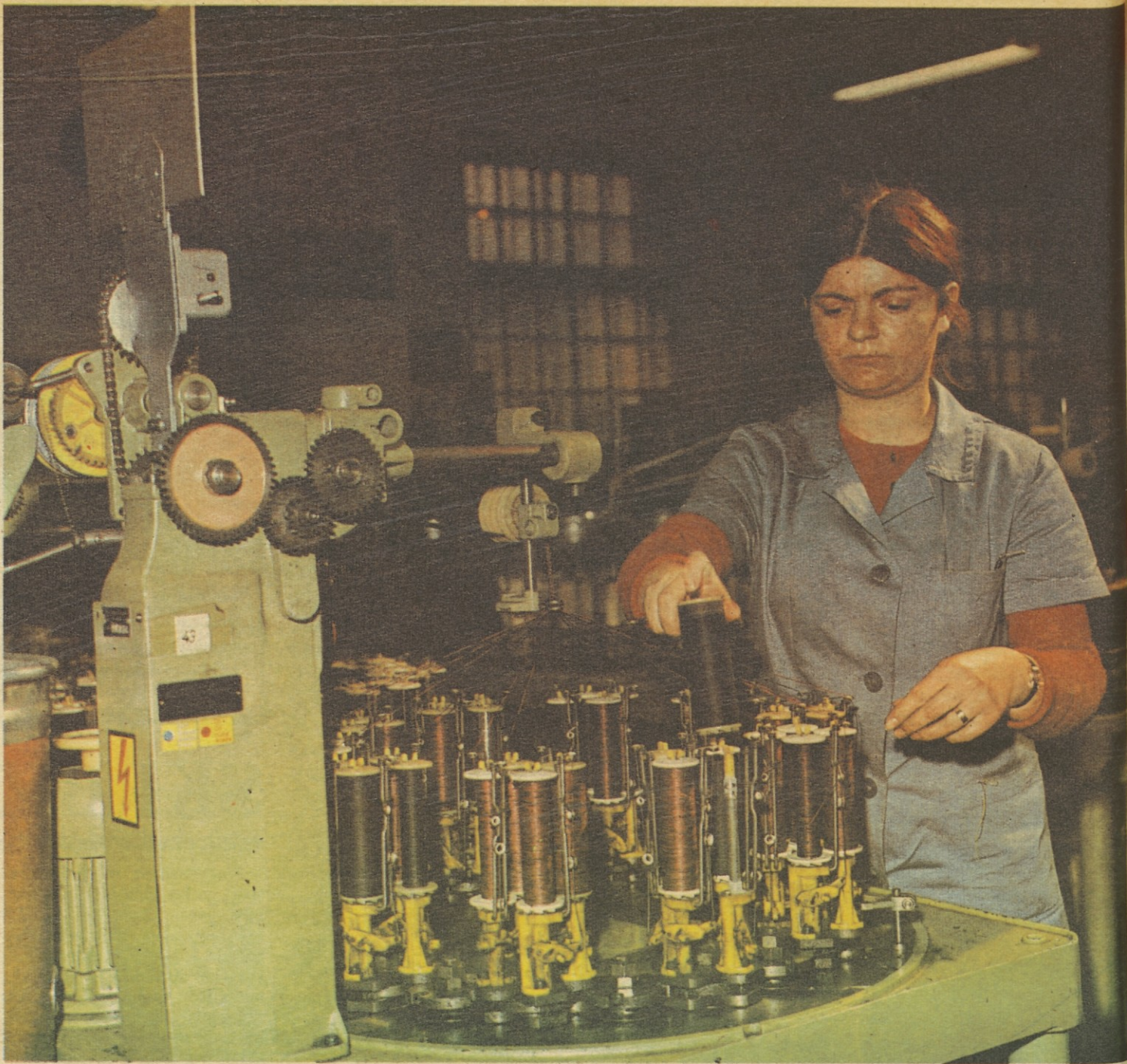
S tem razgovorom je bil v Transturistu zaključen nesporazum, ki se je prejšnji teden manifestiral v nekajurni prekinitvi dela. Okoli 30 šoferjev in sprevodnikov, ki delajo na območju škofjeloske občine, je v četrtek dopoldne prenehalo voziti avtobuse. S tem so izrazili svoje nezadovoljstvo nad osnovnimi osebnimi dohodki za februar. Ti so bili obračunani enako, kot v prejšnjih mesecih (vrednost točke je bila celo nekoliko večja), vendar pa so bili nižji zaradi manjšega števila delovnih dni. Podjetje je v tem mesecu prešlo na nov način obračunavanja, po katerem je mesec zaključilo že 25. februarja. Razen tega pa so šoferji in sprevodniki negodovali, ker v spisku osnovnih plač še niso bile upoštevane dnevnice, ki jih zaradi narave njihovega dela vključujejo v osebni dohodek, izkazane pa so šele na izplačilnih ovojnicah. Večinoma te znašajo okoli 1000 dinarjev. Ko so jim vodilni delavci te okoliščine pojasnili, so se ob 14. uri vrnili na delo.

Zaradi te prekinitve Škofja Loka več ur ni imela avtobusnih zvez z drugimi kraji. Precej so bile prizadete delovne organizacije, saj so delavci popoldanske izmene prihajali na delo šele, ko so se avtobusi vračali z voženj, s katerimi so razvozili delavce, ki so delali dopoldne. TOZD potniški promet bo zaradi tega utrpela precejšnjo škodo, saj bodo gospodarske organizacije od nje zahtevale odškodnino zaradi izgubljenih delovnih ur.

S tem se bo seveda položaj potniškega prometa še poslabšal. Že nekaj časa namreč posluje na meji rentabilnosti, kar je, kot ocenjujejo v Transturistu, tudi precej pripomoglo k nezadovoljstvu delavcev s tega področja. Stroški prevozov nenehno naraščajo, cene tarif pa so še naprej zamrznjene, čeprav pristojni organi že dalj časa napovedujejo njihovo ustrezno usklajitev s stroški. Tako je imel potniški promet Transturista lani le 600 tisoč dinarjev ostanka dohodka, kar je štirikrat manj kot predlanskim, čeprav je obseg dejavnosti bistveno razširil.

Kakorkoli vzeto — škoda je, da Transturistovi delavci niso posikali odgovorov na svoja vprašanja po redni samoupravni poti, saj bi očitno dosegli isto, ob tem pa ne bi škodovali niti sebi niti skupnosti.

M. S.

Raznobarvna preja teče v „Totri“ brez prestanka, saj čakajo na vezalke velike trgovske hiše, prodajalne na drobno in nad 50 jugoslovanskih proizvajalcev obutve. „Totra“ ima že za letos, prihodnje leto in še naprej sicer trezne, vendar kljub vsemu velike načrte, ki bodo postopoma navrgli bistven napredek v proizvodnji izdelkov pozamenterije in tudi cevi iz plastičnih mas. — Foto: ANDREJ AGNIČ

Od vezalk za čevlje k plastičnim cevem

„Totra“ se z vztrajnostjo in iznajdljivostjo uspešno prilagaja modernim zahtevam na tržišču

Predstava, ki jo imamo pri nas o „Totri“ (Totra — tovarna trakovi), je že stvar preteklosti. Podjetje je pred leti resda imelo predvsem pozamenterijski značaj (proizvodnja vezalk in perilne elastike), vendar je pravočasno začelo iskati možnosti za nova pota v proizvodnji. Zdaj se že kaže, da je bila odločitev za proizvodnjo cevi iz plastičnih mas (kot dopolnilna dejavnost) močno na mestu in prav gotovo odpira „Totri“ nove perspektive na tržišču.

Zanimivo bi bilo videti, kakšni so zdaj problemi, s katerimi se srečuje „Totra“ kot tovarna pozamenterija in tovarna cevi. Za boljše razumevanje si moramo ogledati obe dejavnosti, vsako posebej.

Lani je kljub poostrenim gospodarskim pogojem pozamenterija uspešno poslovala. Proizvodni programi, sicer vezani na velike težave pri nabavi surovin, so bili celo preseženi. Surovinske težave: vsi dosedanji dobavitelji bombažne preje iz Slovenije so preusmerili svojo proizvodnjo in je morala „Totra“ iskati nove možnosti v Srbiji, BiH in Makedoniji, kar je seveda povečalo prevozne stroške.

Docela je jasno, da zaradi zastarelosti proizvodnih obratov in strojnega parka več ni mogoče napraviti. Modernizacija je torej prva zahteva. Predvsem velja to za navijalnice in adjustaže ter tudi barvamo, ki je poleg zastarelosti še premajhna. Pri povečani proizvodnji vezalk „pokriva“ barvarna samo tretjino zahtev, tako da mora „Totra“ za preostali dve tretjini

iskati usluge pri tekstilni industriji po vsej Sloveniji in celo na Hrvaškem. Take usluge so seveda za podjetje huda denarna obremenitev, tako da so želje po novi barvarni docela razumljive in predstavljajo ključ za nadaljnji razvoj pozamenterijske dejavnosti.

Zanimivo si je ogledati prodajne dosežke „Totre“. Poleg „tradicionalnih“ vezalk so tu še številni drugi proizvodi široke potrošnje kot perilna elastika (od št. 6 do 14), razne vrvice, trakovi, elastične pripenjače, zaščitne mrežice za damska dvokolesa, vlečne vrvi za avtomobile, vse vrste vrvi za perilo, ščipalke za perilo, tržne mrežice in pd. ...

Glavni pozamenterijski izdelki so prav gotovo vezalke, zato je razumljivo, da so glavni odjemalci „Totre“ tovarne obutve. Lahko trdimo, da

„Totra“ oskrbuje z vezalkami vso Jugoslavijo, saj uspešno sodeluje z 58 jugoslovanskimi tovarnimi obutve. Lani je šlo na jugoslovansko tržišče 20 milijonov parov vezalk, kar je podjetju prineslo za staro milijardo in pol dohodka. Glavne razloge za take uspehe je treba prav gotovo iskati v dobri povezavi z razvojnimi službami in tovarnah

obutve in pa v rednem spremljanju vseh dogajanj v svetu mode.

Na žalost je tudi tako, da ni zadovoljstva brez nekaj grenkobe. V našem primeru gre za slabe plačnike, kar še posebej velja za številne trgovske hiše in tudi za večino tovarnih obutve. Ob tem v „Totri“ ne pozabijo povedati, da je slovenska obutvena industrija izjemno soliden plačnik, kar še posebej velja za „Peko“, „Planiko“ in „Alpino“.

Še enkrat pogled na izvozne možnosti. „Totra“ doslej ne more govoriti o izvozu svojih pozamenterijskih izdelkov, razen če ne upoštevamo „posrednega izvoza“ vezalk (skupaj s čevlji). Letos pa se odpirajo tudi direktne izvozne možnosti, in sicer izvoz vezalk v obe Nemčiji.

Ponos „Totre“ — gre pač za novo in „mlado“ dejavnost — so prav gotovo cevi iz plastičnih mas. Preteklo leto predstavlja na tem področju pomemben mejnik, saj se je proizvodnja skoncentrirala v novih prostorih, kar je odprlo tudi nove možnosti za razširitev proizvodnje.

Tovarna cevi zdaj izdeluje cevi iz sledečih plastičnih mas: visokotlačnega polietilena, nizkotlačnega polietilena in polivinilklorida (PVC). Cevi se uporabljajo za različne namene: vodovod, kanalizacija, v kemični industriji, telefoniji, osuševanju zemljišč in pd. „Totra“ izdeluje tudi spojke za cevi, razne brizgane izdelke iz plastičnih mas za tehnično uporabo, monofilne niti in plastificirano vrvice.

Povedati je treba, da dobiva „Totra“ surovine za proizvodnjo cevi doma in na tujem (razmerje je približno 50:50). Med letom so večkrat imeli težave pri nabavi surovin, vendar do bistvenih zastojev v proizvodnji ni prišlo. V primerjavi z 1971. letom se je proizvodnja povečala za 33 %, brez PVC pa za 13 %. In želje? Prav gotovo skladišni prostori, ki bodo morda letos že postali stvarnost.

V „Totri“ se zavedajo, da morajo biti čimbolj prisotni na tržišču, če hočejo uspešno prodajati cevi doma in na tujem. Zato so lani sodelovali na sejmih v Zagrebu (na spomladanskem in jesenskem sejmu), Beogradu, Skopju in Sarajevu ter (skupaj s Koteks-Tobus) v Moskvi, Bratislavi, Leipzigu in Budimpešti (skupaj z Agrovojevino).

V program dela se je s pridom vključila tudi montažno varilna grupa, ki je lani položila cevovod na viaduktu „Ravbar-komanda“, protipožarno omrežje v koprski luki, kanalizacijo v Ptuju, industrijski cevovod v Ravnih gori, cevovod za industrijsko vodo iz Save za „Iskro“ v Kranju in cevovod na Pokljuki.

V „Totri“ so se namenili, da bodo dosledno nadaljevali poslovno politiko iz lanskega leta, modernizirali proizvodnjo po že prej sprejetem programu in še prav posebej z intenzivnejšim in kvalitetnejšim delom zagotovili uspešno rast in trdnost podjetja ter življenjski standard in socialno varnost članov svojega delovnega kolektiva.

Ko smo začeli z našo akcijo podpisovanja dogovorov za naročnino na Delavsko enotnost, smo se hkrati tudi odločili, da po najboljših močeh spreminjamo vsebino lista, ki naj postane ne le informativno sredstvo sindikalne organizacije in delavskega samoupravljanja, temveč tudi metoda političnega in samoupravljalnega delovanja. Ob teh načrtih smo zadržano računali tudi na pomoč bralcev, na pomoč vseh tistih, ki neposredno delujejo v sindikalni organizaciji in v samoupravljanju. Njihovi problemi naj bi našli prostor tudi na naših straneh, soočale naj bi se dobre izkušnje pa tudi napake, kjer obstajajo.

Hkrati s temi načrti pa smo predvideli tudi vpliv novih naročnikov. Želimo, da bi Delavska enotnost, glasilo vseh organiziranih delavcev, prodrlo v sleherno delovno organizacijo na Slovenskem. Po dveh mesecih in pol sicer ugotavljamo, da je naročnikov vedno več, kljub vsemu pa bi želeli, da bi naša akcija za naročanje Delavske enotnosti še hitreje tekla. Morda je res, da ponekod čakajo še na občne zbornice osnovnih sindikalnih organizacij, da bi se tam s člani pomenili o naročnini, najbrž pa je tudi res, da se je ponekod zgodilo, da so naša pisma, ki smo jih naslovili na vse predstavnike osnovnih sindikalnih organizacij in na vse predsednike samoupravnih organov v Sloveniji, le obtičala pozabljena v predalu. V uredništvu smo prepričani, da bomo tudi te pristopne izjave za naročnino na Delavsko enotnost čimprej dobili.

Podpisniki dogovora o DE

● Od 16. do 22. marca 1973. leta
so podpisale pristopno izjavo

SINDIKALNE ORGANIZACIJE:

357. IMP Ljubljana obrat tovarna Idrija, 358. Intereuropa Koper, Koper, 359. Lesno industrijski obrat Oplotnica, 360. Občinski sindikalni svet Ravne na Koroškem, 361. Motorremont Šempeter, Šempeter pri Gorici, 362. Gozdni obrat Podturn Dolenjske Toplice, 363. Občinski sindikalni svet Dravograd, 364. Tovarna pletenin „Beltinka“ Beltinci, 365. Luška kapetanija, Koper, 366. „Avtomontaža“ Ljubljana, 367. Občinski sindikalni svet Ormož, 368. Upravni organ Skupščine občine Radovljica, 369. Mlinotest-pekarna Idrija.

DELOVNE ORGANIZACIJE:

151. Vojna pošta 2050/13 Ljubljana, 152. Zavod za spomeniško varstvo SRS Ljubljana, 153. „Croatia“ zavarovalnica in pozavarovalnica Koper.